II

(Μη νομοθετικές πράξεις)

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

ΣΥΣΤΑΣΗ (ΕΕ) 2021/1700 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 15ης Σεπτεμβρίου 2021

για τα εσωτερικά προγράμματα συμμόρφωσης σχετικά με τους ελέγχους έρευνας που αφορούν είδη διπλής χρήσης βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/821 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενωσιακού συστήματος ελέγχου των εξαγωγών, της μεσιτείας, της τεχνικής βοήθειας, της διαμετακόμισης και της μεταφοράς ειδών διπλής χρήσης

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη το άρθρο 26 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/821 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2021 [στο εξής: κανονισμός (ΕΕ) 2021/821], για τη θέσπιση ενωσιακού συστήματος ελέγχου των εξαγωγών, της μεσιτείας, της τεχνικής βοήθειας, της διαμετακόμισης και της μεταφοράς ειδών διπλής χρήσης ([1]),

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/821 θεσπίζεται ενωσιακό σύστημα ελέγχου των εξαγωγών, της μεσιτείας, της τεχνικής βοήθειας, της διαμετακόμισης και της μεταφοράς ειδών διπλής χρήσης.

(2) Ένα αποτελεσματικό, ενιαίο και συνεκτικό σύστημα ελέγχων των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης είναι απαραίτητο, προκειμένου να προάγεται η ενωσιακή και η διεθνής ασφάλεια και να εξασφαλίζεται τόσο η συμμόρφωση με τις διεθνείς δεσμεύσεις και τις αρμοδιότητες των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), ιδίως όσον αφορά τη μη διάδοση, όσο και η προώθηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των φορέων της ΕΕ.

(3) Οι κοινές προσεγγίσεις και πρακτικές όσον αφορά τα εσωτερικά προγράμματα συμμόρφωσης μπορούν να συμβάλουν στην ομοιόμορφη, αποτελεσματική, αποδοτική και συνεπή εφαρμογή των ελέγχων σε ολόκληρη την ΕΕ.

(4) Λαμβανομένων υπόψη της αυξανόμενης σημασίας των ελέγχων των εξαγωγών στις ολοκληρωμένες αγορές, των ραγδαίων επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων, του ρόλου των ερευνητικών οργανισμών και των ερευνητών και του τρόπου με τον οποίο ο ευρωπαϊκός τομέας έρευνας και καινοτομίας μπορεί να προσελκύσει δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις από ολόκληρο τον κόσμο, η αποτελεσματικότητα των ελέγχων των εξαγωγών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ευαισθητοποίηση των ερευνητικών ιδρυμάτων και τις ουσιαστικές προσπάθειές τους να συμμορφωθούν με τους περιορισμούς στις εξαγωγές. Για τον σκοπό αυτό, τα ερευνητικά ιδρύματα μπορούν να εφαρμόζουν μια δέσμη εσωτερικών πολιτικών και διαδικασιών, γνωστή και ως εσωτερικό πρόγραμμα συμμόρφωσης.

(5) Η παρούσα σύσταση παρέχει ένα πλαίσιο που βοηθά τους ερευνητικούς οργανισμούς και τους ερευνητές, τους υπευθύνους έρευνας και το προσωπικό συμμόρφωσης να εντοπίζουν, να διαχειρίζονται και να μετριάζουν τους κινδύνους που συνδέονται με τους ελέγχους των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης και να διευκολύνουν τη συμμόρφωση με τις σχετικές νομοθετικές και κανονιστικές ρυθμίσεις της ΕΕ και των κρατών μελών.

(6) Η παρούσα σύσταση παρέχει επίσης ένα πλαίσιο υποστήριξης των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών κατά την ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων προσέγγισης, καθώς και κατά την εκτίμηση των κινδύνων που σχετίζονται με τις ερευνητικές δραστηριότητες, όταν ασκούν την αρμοδιότητά τους να αποφασίζουν σχετικά με τις άδειες εξαγωγής για τα είδη διπλής χρήσης που απαριθμούνται στο παράρτημα I του κανονισμού (ΕΕ) 2021/821.

([1]) ΕΕ L 206 της 11.6.2021, σ. 1.

(7) Η παρούσα σύσταση αποτέλεσε αντικείμενο εκτεταμένης εξέτασης στο πλαίσιο της συντονιστικής ομάδας διπλής χρήσης το 2019 και το 2020 και λαμβάνει υπόψη τις παρατηρήσεις που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια δημόσιας διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε το τελευταίο τρίμηνο του 2020.

(8) Η παρούσα σύσταση δεν θα πρέπει να είναι δεσμευτική και οι ερευνητικοί οργανισμοί και οι ερευνητές διατηρούν την ευθύνη συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις τους δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/821, ενώ η Επιτροπή θα πρέπει να διασφαλίζει ότι η παρούσα σύσταση παραμένει επίκαιρη,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ:

Συνιστάται στα κράτη μέλη και στους εξαγωγείς, συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών οργανισμών και των ερευνητών, να λαμβάνουν υπόψη τις μη δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές που παρέχονται στο παράρτημα της παρούσας σύστασης, προκειμένου να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους οι οποίες απορρέουν από τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/821.

Βρυξέλλες, 15 Σεπτεμβρίου 2021.

Για την Επιτροπή
Valdis DOMBROVSKIS
Εκτελεστικός Αντιπρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή 4

Γλωσσάριο 4

Ενότητα 1 Εισαγωγή για τη διοίκηση 8

Ενότητα 2 Ευαισθητοποίηση για τους ερευνητές 9

2.1 Εισαγωγή 9

2.2 Ερευνητικοί τομείς και σενάρια που θα μπορούσαν να ενεργοποιήσουν ελέγχους εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης 9

2.3. Βασικά στοιχεία του συστήματος ελέγχου των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ 11

2.3.1. Ο κανονισμός για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ 11

2.3.2 Τρόπος ανάγνωσης του κειμένου των κωδικών των ειδών διπλής χρήσης 13

2.3.3 Έλεγχοι λογισμικού (υποκατηγορία D) 14

2.3.4 Έλεγχοι τεχνολογίας (υποκατηγορία E) 15

2.3.5 Εξαιρέσεις από ελέγχους για είδη διπλής χρήσης 17

2.3.6 Ελεγχόμενες δραστηριότητες 20

2.3.7 Τύποι αδειών 21

2.3.8 Έλεγχοι επί των εξαγωγών για μη απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης 22

2.3.9 Προειδοποιητικά σήματα 23

2.3.10 Έλεγχος της τεχνικής βοήθειας 23

2.3.11 Έλεγχοι εξαγωγών και περιοριστικά μέτρα (κυρώσεις) 23

2.3.12 Συχνές ερωτήσεις 23

Ενότητα 3 Καθορισμός ή αναθεώρηση εσωτερικού προγράμματος συμμόρφωσης για έρευνα που αφορά είδη διπλής χρήσης 24

3.1 Εκτίμηση κινδύνων 25

3.2 Τα βασικά στοιχεία ενός ΕΠΣ 25

3.2.1 Δέσμευση των ανώτατων διευθυντικών στελεχών για τη συμμόρφωση 26

3.2.2 Οργανωτική δομή, αρμοδιότητες και πόροι 26

3.2.3 Κατάρτιση και ευαισθητοποίηση 28

3.2.4 Διαδικασία και διεργασίες ελέγχου των εξαγωγών 29

3.2.5 Επανεξέταση των επιδόσεων, λογιστικοί έλεγχοι, υποβολή εκθέσεων και διορθωτικά μέτρα 34

3.2.6 Τήρηση αρχείων και τεκμηρίωση 35

3.2.7 Φυσική ασφάλεια και ασφάλεια πληροφοριών 36

Προσαρτήματα 58

Προσάρτημα 1 Ερευνητικοί τομείς που είναι πιθανότερο να επηρεάζονται από ελέγχους εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης. 38

Προσάρτημα 2 Σενάρια έρευνας στο πλαίσιο των οποίων μπορεί να τεθούν σε εφαρμογή έλεγχοι εξαγωγών 40

Προσάρτημα 3 Κατάλογος προειδοποιητικών σημάτων 42

Προσάρτημα 4 Χρήσιμες ερωτήσεις κατά την εκπόνηση του ΕΠΣ ερευνητικού οργανισμού 44

Προσάρτημα 5 Διάγραμμα ροής των απαιτήσεων άδειας για εξαγωγές και ενδοενωσιακές μεταφορές ειδών διπλής χρήσης 47

Προσάρτημα 6 Παραδείγματα πιθανής δομής οργάνωσης συμμόρφωσης σε ερευνητικό οργανισμό 48

Προσάρτημα 7 Σύνοψη των απαιτήσεων άδειας για είδη διπλής χρήσης 50

Προσάρτημα 8 Επίπεδα τεχνολογικής ετοιμότητας 51

Προσάρτημα 9 Αναφορές και επαφές 52

Εισαγωγή

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές καταρτίζονται με στόχο να βοηθήσουν τους ερευνητικούς οργανισμούς ([1]) και τους ερευνητές, τους υπευθύνους έρευνας και το προσωπικό συμμόρφωσής τους να εντοπίζουν, να διαχειρίζονται και να μετριάζουν τους κινδύνους που συνδέονται με τους ελέγχους των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης και να διευκολύνουν τη συμμόρφωση με τις σχετικές ενωσιακές και εθνικές νομοθετικές ρυθμίσεις.

Οι κατευθυντήριες γραμμές διαρθρώνονται σε τρεις ενότητες και περιέχουν διάφορα προσαρτήματα. Οι τρεις ενότητες προορίζονται να λειτουργούν αυτοτελώς μεταξύ τους. Κατά την ανάγνωση όλων των ενοτήτων ταυτόχρονα, παρατηρείται κάποια αλληλεπικάλυψη στις εξηγήσεις που παρέχονται. Αυτό έχει γίνει σκόπιμα. Οι ενότητες 1 έως 3 απευθύνονται στο ακόλουθο κοινό-στόχο:

— Η ενότητα 1 χρησιμεύει ως εισαγωγή για το/τα επίπεδο/-α διοίκησης των ερευνητικών οργανισμών και υπογραμμίζει πόσο σημαντική είναι η δέσμευση των ανώτατων διευθυντικών στελεχών ως προς τη συμμόρφωση για την εφαρμογή αναλογικών και αποτελεσματικών εσωτερικών μέτρων συμμόρφωσης.

— Η ενότητα 2 περιέχει πληροφορίες ευαισθητοποίησης για τους ερευνητές, συμπεριλαμβανομένων των βασικών στοιχείων για τους ελέγχους των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης, της κατανόησης του καταλόγου ελέγχου και του δυνητικού αντικτύπου στις δραστηριότητες που σχετίζονται με την έρευνα.

— Η ενότητα 3 παρέχει ειδική καθοδήγηση προς το προσωπικό συμμόρφωσης σχετικά με τον τρόπο κατάρτισης και επανεξέτασης του εσωτερικού προγράμματος συμμόρφωσης.

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές εκδίδονται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/821, της 20ής Μαΐου 2021, για τη θέσπιση ενωσιακού συστήματος ελέγχου των εξαγωγών, της μεσιτείας, της τεχνικής βοήθειας, της διαμετακόμισης και της μεταφοράς ειδών διπλής χρήσης (στο εξής: κανονισμός για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ). Η Επιτροπή μπορεί να τις επικαιροποιήσει στο μέλλον υπό το πρίσμα των εξελισσόμενων συνθηκών, μεταξύ άλλων τυχόν σχετικών αναθεωρήσεων του συστήματος ελέγχου των εξαγωγών της ΕΕ.

Τα παραδείγματα που παρατίθενται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και αναφέρονται στο κείμενο των κωδικών ειδών διπλής χρήσης είναι ενδεικτικά. Προέρχονται από το παράρτημα I του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ, με βάση την τελευταία επικαιροποίησή του το 2020. Για την ταξινόμηση σύμφωνα με την τελευταία επικαιροποίηση, θα πρέπει να ανατρέξετε στην τελευταία επικαιροποιημένη έκδοση του παραρτήματος I.

Εάν ένας ερευνητικός οργανισμός, αφού διαβάσει τις πληροφορίες που περιέχονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, έχει απορίες σχετικά με τη διαβάθμιση ελέγχου της σχετικής έρευνάς του ή περαιτέρω ερωτήσεις σχετικά με τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, καλείται να επικοινωνήσει με την αρμόδια εθνική αρχή του κράτους μέλους της ΕΕ στο οποίο είναι εγκατεστημένος ([2]).

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές βασίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για το εσωτερικό πρόγραμμα συμμόρφωσης για τους ελέγχους των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης που δημοσιεύτηκαν τον Αύγουστο του 2019 ([3]), στο υφιστάμενο υλικό καθοδήγησης για ακαδημαϊκούς από τα κράτη μέλη της ΕΕ και στις βέλτιστες πρακτικές των ερευνητικών οργανισμών.

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές λαμβάνουν υπόψη τις παρατηρήσεις που έλαβε η Επιτροπή στο πλαίσιο της στοχευμένης δημόσιας διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε το τέταρτο τρίμηνο του 2020 ([4]). Το σχέδιο των κατευθυντήριων γραμμών αξιολογήθηκε πολύ θετικά και υποβλήθηκαν μερικές πολύ χρήσιμες προτάσεις. Συγκεκριμένα, βελτιώθηκε η δομή των κατευθυντήριων γραμμών ώστε να απαλειφθούν ορισμένες αλληλεπικαλύψεις και προστέθηκαν περαιτέρω εξηγήσεις σχετικά με το θέμα των ελέγχων λογισμικού.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Στο παρόν γλωσσάριο επεξηγούνται ή ορίζονται επαναλαμβανόμενοι όροι που χρησιμοποιούνται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Τα είδη που επισημαίνονται με * αφορούν ορισμούς του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ. Οι περιγραφές των ειδών χωρίς * δεν θα πρέπει να νοούνται ως νομικά δεσμευτικοί ορισμοί.

([1]) Για τους σκοπούς των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών, οι ερευνητικοί οργανισμοί είναι φορείς διεξαγωγής έρευνας που δραστηριοποιούνται στον ακαδημαϊκό ή ερευνητικό τομέα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς τους (δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου) ή τον τρόπο χρηματοδότησής τους, πρωταρχικός σκοπός των οποίων είναι η ανεξάρτητη διεξαγωγή βασικής έρευνας, βιομηχανικής έρευνας ή πειραματικής ανάπτυξης ή η ευρεία διάδοση των αποτελεσμάτων των εν λόγω δραστηριοτήτων με τη διδασκαλία, τη δημοσίευση ή τη μεταφορά γνώσεων. Σε αυτούς περιλαμβάνονται πανεπιστήμια, πανεπιστημιακά κολέγια, ακαδημίες επιστημών, κέντρα εφαρμοσμένης έρευνας και εργαστήρια.

([2]) Ο κατάλογος των αρμόδιων αρχών περιλαμβάνεται στο προσάρτημα 9.

([3]) Σύσταση (ΕΕ) 2019/1318 της Επιτροπής, της 30ής Ιουλίου 2019, για τα εσωτερικά προγράμματα συμμόρφωσης σχετικά με τους ελέγχους του εμπορίου ειδών διπλής χρήσης βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 428/2009 του Συμβουλίου, που δημοσιεύτηκε στις 5 Αυγούστου 2019 (ΕΕ L 205 της 30.7.2019, σ. 15) – Βλ. επίσης: http://data.europa.eu/eli/reco/2019/1318/oj

([4]) Λεπτομερή στοιχεία για τη δημόσια διαβούλευση διατίθενται στη διεύθυνση: https://trade.ec.europa.eu/consultations/index.cfm?consul_id=292

Όρος	Περιγραφή ή ορισμός
Άδεια	Παροχή άδειας
Απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης	Είδη διπλής χρήσης που απαριθμούνται στο παράρτημα I του κανονισμού (ΕΕ) 2021/821 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ.
Βασική επιστημονική έρευνα*	Πειραματικές ή θεωρητικές εργασίες που διεξάγονται κυρίως με σκοπό την απόκτηση νέων γνώσεων σχετικά με τις βασικές αρχές των φαινομένων ή παρατηρήσιμων γεγονότων, οι οποίες δεν στρέφονται κατά κύριο λόγο προς έναν ειδικό πρακτικό σκοπό ή στόχο.
Γενικοί έλεγχοι	Έλεγχοι εξαγωγών για τα μη απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που αναφέρονται ιδίως στα άρθρα 4, 5, 9 και 10 του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ.
Διάδοση	Ροή ειδών (συμπεριλαμβανομένου του λογισμικού και της τεχνολογίας) από χώρες που διαθέτουν τα εν λόγω είδη προς χώρες που δεν τα διαθέτουν και επιδιώκουν να αποκτήσουν πρόσβαση στα είδη αυτά για χρήση σε προγράμματα όπλων μαζικής καταστροφής.
Διακανονισμός του Wassenaar (WA)	Πολυμερές σύστημα ελέγχου των εξαγωγών για τον έλεγχο των συμβατικών όπλων και των αγαθών και τεχνολογιών διπλής χρήσης. Βλ. επίσης: https://www.wassenaar.org/
Είδη διπλής χρήσης*	Τα είδη, συμπεριλαμβανομένου του λογισμικού και της τεχνολογίας, τα οποία δύνανται να χρησιμοποιούνται τόσο για πολιτική όσο και για στρατιωτική χρήση και περιλαμβάνουν είδη που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη, την παραγωγή ή τη χρήση πυρηνικών, χημικών ή βιολογικών όπλων ή των φορέων αυτών, συμπεριλαμβανομένων όλων των ειδών που μπορούν να χρησιμοποιούνται και για μη εκρηκτικές χρήσεις και για να στηρίζεται παντοιοτρόπως η κατασκευή πυρηνικών όπλων ή άλλων εκρηκτικών πυρηνικών μηχανισμών.
Είδη κυβερνοεπιτήρησης*	Είδη διπλής χρήσης ειδικά σχεδιασμένα για να επιτρέπουν τη συγκεκαλυμμένη επιτήρηση φυσικών προσώπων μέσω παρακολούθησης, εξαγωγής, συλλογής ή ανάλυσης δεδομένων από συστήματα πληροφοριών και τηλεπικοινωνιών.
Ελευθέρας χρήσεως*	Τεχνολογία ή λογισμικό που επιτρέπεται να διατίθεται για περαιτέρω διάδοση χωρίς περιορισμούς (Οι περιορισμοί που απορρέουν από τα πνευματικά δικαιώματα δεν εξαιρούν την τεχνολογία ή το λογισμικό από την «ελεύθερη χρήση»).
Εμπάργκο όπλων*	Ένα εμπάργκο όπλων που έχει επιβληθεί με απόφαση ή κοινή θέση του Συμβουλίου, ή με απόφαση του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ), ή εμπάργκο όπλων που έχει επιβληθεί με δεσμευτικό ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.
Ενδοενωσιακή μεταφορά ή μεταφορά	Διακίνηση ή διαβίβαση είδους διπλής χρήσης που απαριθμείται στο παράρτημα IV του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ από προμηθευτή σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ σε παραλήπτη σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ.
Εξαγωγέας*	Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κάθε εταιρική σχέση που: — Κατά τον χρόνο που γίνεται δεκτή η διασάφηση εξαγωγής ή η διασάφηση επανεξαγωγής ή η συνοπτική διασάφηση εξόδου, κατέχει τη σύμβαση με τον παραλήπτη στην τρίτη χώρα και έχει την εξουσία να αποφασίσει την αποστολή του είδους εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης· όταν δεν έχει συναφθεί σύμβαση εξαγωγής ή αν ο κάτοχος της σύμβασης δεν ενεργεί για ίδιο λογαριασμό, ως εξαγωγέας νοείται κάθε πρόσωπο που έχει την εξουσία να αποφασίσει την αποστολή των ειδών εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης. — Αποφασίζει να διαβιβάσει λογισμικό ή τεχνολογία με ηλεκτρονικά μέσα, μεταξύ άλλων με φαξ, τηλέφωνο, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή με άλλα ηλεκτρονικά μέσα σε προορισμό εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης ή να διαθέσει σε ηλεκτρονική μορφή το εν λόγω λογισμικό και την τεχνολογία σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ή σε εταιρικές σχέσεις εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης. — Όταν ένα εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης διαμένον ή εγκατεστημένο πρόσωπο διαθέτει το δικαίωμα διάθεσης του είδους διπλής χρήσης σύμφωνα με τη σύμβαση βάσει της οποίας γίνεται η εξαγωγή, ως εξαγωγέας θεωρείται ο διαμένων ή εγκατεστημένος στο τελωνειακό έδαφος της Ένωσης αντισυμβαλλόμενος.

	Κάθε φυσικό πρόσωπο που μεταφέρει τα είδη διπλής χρήσης προς εξαγωγή, όταν τα είδη αυτά περιέχονται στις προσωπικές αποσκευές του εν λόγω προσώπου κατά την έννοια του άρθρου 1 σημείο 19) στοιχείο α) του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2015/2446 της Επιτροπής ([1]).
Εξαγωγή*	— το καθεστώς εξαγωγής κατά την έννοια του άρθρου 269 του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα, — η επανεξαγωγή κατά την έννοια του άρθρου 270 του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα· επανεξαγωγή πραγματοποιείται επίσης εάν, κατά τη διάρκεια διαμετακόμισης μέσω του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 11) του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ, πρέπει να υποβληθεί συνοπτική διασάφηση εξόδου επειδή έχει αλλάξει ο τελικός προορισμός των ειδών, — η τελειοποίηση προς επανεισαγωγή κατά την έννοια του άρθρου 259 του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα, — η διαβίβαση λογισμικού ή τεχνολογίας με ηλεκτρονικά μέσα, μεταξύ άλλων με φαξ, τηλέφωνο, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή άλλους ηλεκτρονικούς τρόπους σε προορισμό εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης· περιλαμβάνει τη διάθεση σε ηλεκτρονική μορφή του εν λόγω λογισμικού και τεχνολογίας σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή σε εταιρικές σχέσεις εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης· περιλαμβάνει επίσης την προφορική μετάδοση τεχνολογίας, όταν η τεχνολογία περιγράφεται σε μέσο φωνητικής μετάδοσης.
Επίπεδα τεχνολογικής ετοιμότητας (ΕΤΕ)	Τα επίπεδα τεχνολογικής ετοιμότητας είναι ένα ειδικό σύστημα μέτρησης ανεξαρτήτως κλάδου, με δείκτες του επιπέδου ωριμότητας συγκεκριμένων τεχνολογιών.
Επιτροπή Zangger (ZC)	Η επιτροπή Zangger τηρεί κατάλογο ενεργοποίησης βάσει του οποίου ενεργοποιούνται οι διασφαλίσεις του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας ως προϋπόθεση για την προμήθεια αγαθών που σχετίζονται με τα πυρηνικά. Βλ. επίσης: http://zanggercommittee.org/
Ερευνητικοί οργανισμοί	Φορείς διεξαγωγής έρευνας που δραστηριοποιούνται στον ακαδημαϊκό ή ερευνητικό τομέα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς τους (δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου) ή τον τρόπο χρηματοδότησής τους, πρωταρχικός σκοπός των οποίων είναι η ανεξάρτητη διεξαγωγή βασικής έρευνας, βιομηχανικής έρευνας ή πειραματικής ανάπτυξης ή η ευρεία διάδοση των αποτελεσμάτων των εν λόγω δραστηριοτήτων με τη διδασκαλία, τη δημοσίευση ή τη μεταφορά γνώσεων. Σε αυτούς περιλαμβάνονται πανεπιστήμια, πανεπιστημιακά κολέγια, ακαδημίες επιστημών, κέντρα εφαρμοσμένης έρευνας και εργαστήρια.
Εσωτερικό πρόγραμμα συμμόρφωσης (ΕΠΣ)*	Συνεχείς αποτελεσματικές, κατάλληλες και αναλογικές πολιτικές και διαδικασίες που υιοθετούνται από τους εξαγωγείς προκειμένου να διευκολυνθεί η συμμόρφωση με τις διατάξεις και τους στόχους του παρόντος κανονισμού και με τους όρους και τις προϋποθέσεις των αδειών που εφαρμόζονται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, μέτρων δέουσας επιμέλειας για την εκτίμηση των κινδύνων που σχετίζονται με την εξαγωγή των ειδών προς τελικούς χρήστες και τελικές χρήσεις.
Καθεστώς Ελέγχου της Τεχνολογίας Πυραύλων (MTCR)	Σύστημα ελέγχου των εξαγωγών για τον έλεγχο των φορέων (μη επανδρωμένων εναέριων οχημάτων και πυραύλων) πυρηνικών, χημικών ή βιολογικών όπλων μαζικής καταστροφής. Βλ. επίσης: https://mtcr.info/
Κοινός στρατιωτικός κατάλογος της ΕΕ	Κοινός στρατιωτικός κατάλογος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τον εξοπλισμό που καλύπτεται από την κοινή θέση 2008/944/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου για τον καθορισμό κοινών κανόνων που διέπουν τον έλεγχο των εξαγωγών στρατιωτικής τεχνολογίας και εξοπλισμού. Ο κατάλογος επικαιροποιείται ετησίως. Για την τελευταία επικαιροποιημένη έκδοση, ανατρέξτε στη διεύθυνση https://eur-lex.europa.eu/.

Κυρώσεις	Περιοριστικά μέτρα που στοχεύουν κράτη, ή οντότητες και φυσικά πρόσωπα. Ορισμένα επιβάλλονται από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, ενώ άλλα θεσπίζονται αυτόνομα από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή σε εθνικό επίπεδο από κράτος μέλος της ΕΕ.
Μη απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης	Είδη διπλής χρήσης που δεν απαριθμούνται στο παράρτημα Ι του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ και τα οποία μπορούν να υπόκεινται σε ελέγχους εξαγωγών (γενικοί έλεγχοι). Περιλαμβάνουν είδη διπλής χρήσης που βρίσκονται (ακριβώς) κάτω από τα τεχνικά όρια του παραρτήματος Ι του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ.
Ομάδα Πυρηνικών Προμηθευτών (NSG)	Σύστημα ελέγχου των εξαγωγών για αγαθά και τεχνολογία που σχετίζονται με τα πυρηνικά. Βλ. επίσης: https://www.nuclearsuppliersgroup.org/en/
Ομάδα της Αυστραλίας (AG)	Σύστημα ελέγχου των εξαγωγών για τον έλεγχο του χημικού και βιολογικού εξοπλισμού παραγωγής, των υλικών και της τεχνολογίας. Βλ. επίσης: https://www.dfat.gov.au/publications/minisite/theaustraliagroupnet/site/en/index.html
Όπλα μαζικής καταστροφής (ΟΜΚ)	Χημικά, βιολογικά, ραδιολογικά ή πυρηνικά (ΧΒΡΠ) υλικά και οι φορείς τους, που έχουν την ικανότητα να σκοτώνουν μεγάλο αριθμό ανθρώπων.
Παραλήπτης	Ο πρώτος αποδέκτης στο εξωτερικό του/των προς εξαγωγή είδους/ειδών. Μπορεί να αφορά το σημείο όπου παραμένει το είδος, οπότε ο παραλήπτης είναι και ο τελικός χρήστης.
Παράρτημα Ι, παράρτημα ΙΙ ή παράρτημα IV του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ	Το παράρτημα Ι, το παράρτημα ΙΙ ή το παράρτημα IV του ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΕ) 2021/821 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, της 20ής Μαΐου 2021, για τη θέσπιση ενωσιακού συστήματος ελέγχου των εξαγωγών, της μεσιτείας, της τεχνικής βοήθειας, της διαμετακόμισης και της μεταφοράς ειδών διπλής χρήσης. Τα παραρτήματα επικαιροποιούνται ετησίως μέσω κατ' εξουσιοδότηση πράξης της Επιτροπής.Για την τελευταία επικαιροποιημένη έκδοση, ανατρέξτε στη διεύθυνση https://eur-lex.europa.eu.
Σύμβαση για τα βιολογικά όπλα (BWC)	Σύμβαση περί απαγορεύσεως της αναπτύξεως, παραγωγής και αποθηκεύσεως βακτηριολογικών (βιολογικών) και τοξινικών όπλων και καταστροφής αυτών.
Σύμβαση για τα χημικά όπλα (CWC)	Σύμβαση για την απαγόρευση αναπτύξεως, παραγωγής, αποθηκεύσεως και χρήσεως χημικών όπλων και για την καταστροφή τους.
Συνθήκη για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων (NPT)	Συνθήκη περί μη διαδόσεως των πυρηνικών όπλων
Συστήματα ελέγχου των εξαγωγών	Πολυμερείς ρυθμίσεις που αποσκοπούν στην πρόληψη της διάδοσης πυρηνικών, βιολογικών και χημικών όπλων και των φορέων τους, καθώς και στην αποτροπή της αποσταθεροποιητικής σώρευσης συμβατικών όπλων και ειδών διπλής χρήσης, π.χ. με τη θέσπιση καταλόγων ειδών που θα πρέπει να τελούν υπό έλεγχο. Τα συστήματα ελέγχου των εξαγωγών αφορούν την Ομάδα Πυρηνικών Προμηθευτών (NSG), την επιτροπή Zangger (ZC), το Καθεστώς Ελέγχου της Τεχνολογίας Πυραύλων (MTCR), την Ομάδα της Αυστραλίας (AG) και τον διακανονισμό του Wassenaar (WA).
Τελικός χρήστης	Ο τελικός αποδέκτης στο εξωτερικό του/των προς εξαγωγή είδους/ειδών.

Τελωνειακό έδαφος της Ένωσης	Τελωνειακό έδαφος της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 2013, για τη θέσπιση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα ([2]) (στο εξής: ενωσιακός τελωνειακός κώδικας).
Τεχνολογία*	Οι εξειδικευμένες πληροφορίες που απαιτούνται για την ανάπτυξη, την παραγωγή ή τη χρήση προϊόντων. Οι πληροφορίες αυτές λαμβάνουν τη μορφή τεχνικών δεδομένων ή τεχνικής βοήθειας.
Ψήφισμα 1540 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών (UNSCR)	Ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών που αποσκοπεί στην αποτροπή της απόκτησης πυρηνικών, βιολογικών και χημικών όπλων, των φορέων τους και συναφών υλικών από μη κρατικούς φορείς.

([1]) ΕΕ L 343 της 29.12.2015, σ. 1.
([2]) ΕΕ L 269 της 10.10.2013, σ. 1.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Εισαγωγή για τη διοίκηση

Οι ερευνητικοί οργανισμοί έχουν ισχυρά κίνητρα να καινοτομούν προς όφελος όλων και να συνεργάζονται διεθνώς ως βάση για την προώθηση της έρευνας. Η ύπαρξη ενός ακμάζοντος ευρωπαϊκού τομέα έρευνας και καινοτομίας προσελκύει δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις από ολόκληρο τον κόσμο. Ανάμεσα στις πολυάριθμες αληθινές και διαφανείς συνεργασίες για την ανάπτυξη ουσιαστικής επιστημονικής και τεχνολογικής προόδου, μπορεί να υπάρξουν και ξένες προσφορές συνεργασίας, προσκλήσεις και άτυπες ανταλλαγές με απώτερα κίνητρα, δηλαδή την επιδίωξη πρόσβασης σε έρευνα που αφορά είδη διπλής χρήσης για σκοπούς διαφορετικούς από τους αναφερόμενους. Οι ερευνητές και οι ερευνητικοί οργανισμοί ενδέχεται τότε να παραβιάσουν ακουσίως τους κανονισμούς όσον αφορά τις εξαγωγές. Στο Διαδίκτυο διατίθενται τεκμηριωμένες περιπτώσεις οι οποίες καταδεικνύουν τη σημασία των ελέγχων της τεχνολογίας σε τομείς της τεχνολογίας που σχετίζονται με τη διάδοση, καθώς και των δράσεων επιβολής σε σχέση με ερευνητές ή ερευνητικούς οργανισμούς.

Οι έλεγχοι των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης υφίστανται για να διέπουν δραστηριότητες οι οποίες αφορούν είδη (υλικά, εξοπλισμό, λογισμικό και τεχνολογίες) τα οποία δύνανται να χρησιμοποιούνται τόσο για πολιτική όσο και για στρατιωτική χρήση και ενδεχομένως σχετίζονται με τη δημιουργία συμβατικών στρατιωτικών ειδών ή τη διάδοση πυρηνικών, ραδιολογικών, χημικών ή βιολογικών όπλων, γνωστών επίσης ως όπλων μαζικής καταστροφής, καθώς και των φορέων τους, όπως πύραυλοι και δρόνοι. Επιπλέον, οι έλεγχοι αυτοί μπορούν να συμπληρώνονται με εθνικά μέτρα για τα μη απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης λόγω ανησυχιών για τη δημόσια ασφάλεια ή τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η συνεργασία μεταξύ ερευνητικών οργανισμών και κυβερνήσεων είναι απαραίτητη για τη συμβολή στους στόχους ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και των κρατών μελών, στις διεθνείς υποχρεώσεις ασφάλειας και τις δεσμεύσεις περί μη διάδοσης, όπως η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας, τα συστήματα ελέγχου των εξαγωγών, η Σύμβαση για τα βιολογικά όπλα, η Σύμβαση για τα χημικά όπλα, η Συνθήκη για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων και το ψήφισμα 1540 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών. Οι ερευνητικοί οργανισμοί μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην επίτευξη αυτών των στόχων μέσω της ενίσχυσης της ευαισθητοποίησης σχετικά με τους κινδύνους και της ανάληψης σχετικής δράσης. Οι έλεγχοι των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης δεν αποτελούν το μόνο μέσο πολιτικής που συμβάλλει προς την κατεύθυνση αυτή· ο έλεγχος των θεωρήσεων και οι κυρώσεις συνιστούν παραδείγματα άλλων μέσων πολιτικής με συγκεκριμένους στόχους και μεθόδους που δεν εξετάζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.

Οι έλεγχοι των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης θέτουν συγκεκριμένες προκλήσεις για τους ερευνητικούς οργανισμούς, που συνδέονται με τη σημασία της κοινοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας, αλλά και με την επιταγή «δημοσίευση ή αφάνεια» στο ερευνητικό οικοσύστημα. Η ευαισθητοποίηση σχετικά με τους ελέγχους αυτούς αποτελεί σημαντική πτυχή πρόληψης και μετριασμού των κινδύνων που σχετίζονται με τη μη συμμόρφωση. Στην ΕΕ, το επίπεδο εμπειρίας ως προς την εφαρμογή και τη διαχείριση των εν λόγω μέτρων συμμόρφωσης εντός των ερευνητικών οργανισμών ποικίλλει σημαντικά. Οι αρμόδιες αρχές στην ΕΕ δεσμεύονται να παρέχουν καθοδήγηση στους ερευνητικούς οργανισμούς σχετικά με τον τρόπο ενίσχυσης των εσωτερικών μέτρων συμμόρφωσης.

Παρότι αναγνωρίζεται ότι απαιτείται χρόνος προκειμένου οι ερευνητικοί οργανισμοί να θεσπίσουν και να διατηρήσουν τα μέτρα αυτά, είναι ζωτικής σημασίας να ακολουθείται μια συστηματική και αναλογική προσέγγιση όσον αφορά τα εσωτερικά μέτρα συμμόρφωσης για τους ελέγχους των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης, ώστε να επιτυγχάνεται η συμμόρφωση με τον ισχύοντα κανονισμό για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ και τα εθνικά συμπληρωματικά μέτρα.

Εναπόκειται σε κάθε ερευνητικό οργανισμό να καθορίσει τον βέλτιστο τρόπο εφαρμογής των εσωτερικών μέτρων συμμόρφωσης και ποιες εσωτερικές επιχειρησιακές διαδικασίες πρέπει να ακολουθούνται για τους επιμέρους ερευνητές. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με τη δημιουργία νέων δομών ελέγχου των εξαγωγών ή με την ενσωμάτωση των μέτρων αυτών σε (υφιστάμενες) δομές, όπως συμβουλευτικά όργανα. Το εσωτερικό πρόγραμμα συμμόρφωσης (ΕΠΣ) για τους ελέγχους των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης αποτελεί συχνά μόνο ένα μέρος του συνολικού συστήματος συμμόρφωσης του ερευνητικού οργανισμού.

Πολλές ερευνητικές δραστηριότητες που διεξάγονται από ερευνητικούς οργανισμούς δεν υπόκεινται σε εξέταση ελέγχου των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης. Κατά πρώτον, επειδή η έρευνα δεν σχετίζεται με κανένα από τα είδη του καταλόγου ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ. Κατά δεύτερον, επειδή η έρευνα δεν αφορά ειδικά την τεχνολογία για την ανάπτυξη, την παραγωγή ή τη χρήση που είναι απαραίτητη για την επίτευξη ή την επέκταση των επιπέδων ελεγχόμενων επιδόσεων ή των λειτουργιών στον κατάλογο ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ. Τέλος, επειδή μπορεί να χαρακτηριστεί «βασική επιστημονική έρευνα» ή «ελευθέρας χρήσεως», όπως ορίζεται στον κανονισμό για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ, ή αντιπροσωπεύει τις ελάχιστες απαραίτητες πληροφορίες για αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Ωστόσο, κανένας έγκριτος ερευνητικός οργανισμός δεν επιθυμεί να εμπλακεί στην κατάχρηση της διάδοσης της σχετικής έρευνας (αποτελέσματα). Δεν είναι μόνο θέμα υποχρέωσης συμμόρφωσης με τους ελέγχους των εξαγωγών, αλλά και προς το δικό του συμφέρον. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό οι ερευνητικοί οργανισμοί να λαμβάνουν αναλογικά και αποτελεσματικά εσωτερικά μέτρα για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου μη συμμόρφωσης. Η απουσία τέτοιων μέτρων μπορεί να οδηγήσει σε απόδοση νομικής ευθύνης στο ίδρυμα σε περίπτωση εντοπισμού περιπτώσεων μη συμμόρφωσης. Στο πλαίσιο αυτό, απαιτείται η δέσμευση των ανώτατων διευθυντικών στελεχών προκειμένου, αφενός, να επισημανθούν η σημασία και η αξία που αποδίδεται στην αποτελεσματική συμμόρφωση και, αφετέρου, να παρασχεθούν επαρκείς πόροι για τη διασφάλιση των δεσμεύσεων συμμόρφωσης.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

Ευαισθητοποίηση για τους ερευνητές

2.1 **Εισαγωγή**

Οι έλεγχοι των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ αποσκοπούν στην αποτροπή της ανεπιθύμητης σώρευσης συμβατικών στρατιωτικών ειδών και της διάδοσης πυρηνικών, ραδιολογικών, χημικών και βιολογικών όπλων, γνωστών επίσης ως όπλων μαζικής καταστροφής (ΟΜΚ), καθώς και των φορέων τους, όπως πύραυλοι και δρόνοι. Επιπλέον, οι έλεγχοι αυτοί μπορούν να συμπληρώνονται με εθνικά μέτρα για τα είδη διπλής χρήσης που δεν απαριθμούνται στο παράρτημα Ι του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ λόγω ανησυχιών για τη δημόσια ασφάλεια ή τα ανθρώπινα δικαιώματα. Δεδομένου ότι τα είδη διπλής χρήσης χρησιμοποιούνται πρωτίστως για μη στρατιωτικούς σκοπούς, οι δυνατότητες κατάχρησης συχνά δεν είναι εμφανείς με την πρώτη ματιά. Ωστόσο, σε λάθος χέρια, αποτελούν απειλή για τη διεθνή ειρήνη και τα συμφέροντα ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της.

Οι ερευνητικοί οργανισμοί ανησυχούν συχνά για την αντίληψη του κοινού όσον αφορά την έρευνα με δυνατότητες χρήσης σε στρατιωτικές εφαρμογές. Η «διπλή χρήση» στο πλαίσιο της έρευνας εξετάζεται συχνά υπό ευρεία έννοια: ποιες είναι οι (μη) επιθυμητές πολιτικές και στρατιωτικές εφαρμογές της έρευνας, ή ποια είναι η πιθανή κατάχρηση της έρευνας για ανήθικους σκοπούς.

Ωστόσο, όσον αφορά το σύστημα ελέγχου των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ, η «διπλή χρήση» θα πρέπει να νοείται υπό περιορισμένη έννοια. Η έννοια αυτή αφορά τα είδη, συμπεριλαμβανομένου του λογισμικού και της τεχνολογίας, τα οποία δύνανται να χρησιμοποιούνται τόσο για πολιτική όσο και για στρατιωτική χρήση. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το εύρος των απαριθμούμενων και μη απαριθμούμενων ειδών διπλής χρήσης, βλ. υποενότητα 2.3.2 και προσάρτημα 1.

Όλοι, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, έχουν τη νομική υποχρέωση, όταν ασχολούνται με είδη διπλής χρήσης, να συμμορφώνονται με τις σχετικές νομοθετικές και κανονιστικές ρυθμίσεις. Αυτές οι νομικές υποχρεώσεις δεν είναι πανομοιότυπες (ενδέχεται, όμως, να αλληλεπικαλύπτονται) με τα ηθικά κίνητρα ή τους αυτοπεριορισμούς που υφίστανται για την πρόληψη ή τον μετριασμό των κινδύνων και των πιθανών ζημιών που ενδέχεται να προκληθούν από την κακόβουλη χρήση της έρευνας που αφορά είδη διπλής χρήσης.

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές αναφέρονται σε «έρευνα που αφορά είδη διπλής χρήσης»: είδη διπλής χρήσης που χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια έρευνας ή έρευνα που οδηγεί σε ερευνητικό αποτέλεσμα υπό οποιαδήποτε πιθανή μορφή ([5]) το οποίο πληροί τις τεχνικές προδιαγραφές είδους διπλής χρήσης στον κατάλογο ελέγχου ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ ή σε (τυχόν) συμπληρωματικό εθνικό κατάλογο ειδών διπλής χρήσης. Σε περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων, αφορά καταστάσεις που ενέχουν ανησυχίες για την τελική χρήση ή τον τελικό χρήστη στρατιωτικών ειδών ή ΟΜΚ αναφορικά με μη απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι δεν απαιτείται άδεια για κάθε ερευνητική δραστηριότητα που αφορά είδη διπλής χρήσης. Στην υποενότητα 2.3.6 περιγράφεται λεπτομερώς σε ποιες περιπτώσεις απαιτείται άδεια.

2.2 **Ερευνητικοί τομείς και σενάρια που θα μπορούσαν να ενεργοποιήσουν ελέγχους εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης**

Οι έλεγχοι των εξαγωγών δεν έχουν ως στόχο να λογοκρίνουν την επιστημονική έρευνα (αποτελέσματα), αλλά να αποτρέψουν την κατάχρηση σε θέματα ασφαλείας όταν μεταφέρονται ευαίσθητα αγαθά ή γνώσεις στο εξωτερικό. Οι επιστήμονες και τα ερευνητικά ιδρύματα δεσμεύονται από τους ίδιους νόμους με τη μεταποιητική βιομηχανία και όλο τον υπόλοιπο κόσμο. Πριν από την εξαγωγή αγαθών ή τη μεταφορά πληροφοριών, οι εξαγωγείς και τα γραφεία

([5]) Για παράδειγμα, έντυπες ή ηλεκτρονικές μορφές διάδοσης, δημοσίευσης, παρουσίασης, κοινοποίησης και συνεργασίας με τις οποίες διατίθενται τα αποτελέσματα της έρευνας σε άτομα εκτός των συγγραφέων.

διακίνησης πληροφοριών έχουν καθήκον να ελέγχουν αν οι ενέργειές τους απαιτούν προηγούμενη κανονιστική έγκριση. Αναγνωρίζεται ότι, στο ερευνητικό πλαίσιο, κάτι τέτοιο απαιτεί εξισορρόπηση των ανησυχιών περί εθνικής/διεθνούς ασφάλειας και της ακαδημαϊκής ελευθερίας, αλλά και της ώθησης για ανοικτή πρόσβαση όσον αφορά τα ερευνητικά αποτελέσματα και δεδομένα:

— Η ακαδημαϊκή ελευθερία αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα που κατοχυρώνεται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ([6]). Ωστόσο, το δικαίωμα αυτό δεν απαλλάσσει τους ερευνητές και τους ερευνητικούς οργανισμούς από τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς που έχουν θεσπιστεί για τη διαφύλαξη των συμφερόντων ασφαλείας της ΕΕ και των κρατών μελών της ([7]).

— Η ώθηση για ανοικτή πρόσβαση, όπως απαιτείται από ορισμένα προγράμματα χρηματοδότησης, αποσκοπεί στη βελτίωση της πρόσβασης και της εκ νέου χρήσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων και δεδομένων. Ωστόσο, ούτε οι εν λόγω στόχοι για την ανοικτή πρόσβαση απαλλάσσουν τους ερευνητές και τον ερευνητικό οργανισμό από το να ελέγχουν πρώτα τις προτεινόμενες δημοσιεύσεις και τα σύνολα δεδομένων σύμφωνα με τις διατάξεις ελέγχου (της τεχνολογίας) του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ και να ενεργούν ανάλογα.

Οι ερευνητικοί κλάδοι των Φυσικών Επιστημών, της Τεχνολογίας και της Μηχανικής είναι πιθανότερο να υπόκεινται σε ελέγχους εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης από ό,τι οι ακαδημαϊκές δραστηριότητες στους κλάδους των Ανθρωπιστικών Επιστημών, των Κοινωνικών Επιστημών και των Οικονομικών.

Τα ακόλουθα θέματα αποτελούν **παραδείγματα έρευνας που θα μπορούσαν να ενεργοποιήσουν ελέγχους εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης**:

— *αλλαγή του φάσματος των ξενιστών του ιού της οζώδους δερματίτιδας ώστε να περιλαμβάνονται δεξαμενές ιών που μπορεί να μολύνουν ανθρώπους,*

— *αισθητήρες πολυφασματικής απεικόνισης μηχανών λήψης εικόνων για τη συλλογή δεδομένων για καλλιέργειες,*

— *τεχνολογία εμπλουτισμού ουρανίου επόμενης γενιάς με λέιζερ ως πιθανή εναλλακτική λύση για τον βιομηχανικό εμπλουτισμό με τη χρήση αέριου ουρανίου σε φυγοκεντρητές·*

— *τρισδιάστατη εκτύπωση ενεργειακών υλικών,*

— *πρωτότυπο δρόνου με σύστημα ψεκασμού για την καταπολέμηση του ιού ανατολικής εγκεφαλίτιδας ιπποειδών, και*

— *αυτόνομο επιστημονικό υποβρύχιο σκάφος που συλλέγει δεδομένα αυτόματα σε περιοχές βαθέων υδάτων.*

Στο προσάρτημα 1 σκιαγραφούνται ερευνητικοί τομείς οι οποίοι, μεταξύ άλλων, ενδέχεται να υπόκεινται σε ελέγχους εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης, δεδομένου ότι ο κατάλογος ελέγχου ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ περιέχει είδη που εμπίπτουν στους εν λόγω τομείς τεχνολογίας. Για παράδειγμα, η έρευνα που σχετίζεται με την πυρηνική φυσική και μηχανική μπορεί να αφορά πυρηνικούς αντιδραστήρες, ειδικά σχεδιασμένο ή κατασκευασμένο εξοπλισμό και κατασκευαστικά μέρη πυρηνικών αντιδραστήρων ή πυρηνικό υλικό που περιλαμβάνεται στο παράρτημα Ι του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ. Αυτό δεν σημαίνει ότι όλη η σχετική έρευνα θεωρείται εξ ορισμού έρευνα που αφορά απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης ([8]) ούτε ότι η ερευνητική δραστηριότητα απαιτεί άδεια.

Το προσάρτημα 2 επισημαίνει ορισμένα επαναλαμβανόμενα σενάρια έρευνας που ενδέχεται να ενεργοποιήσουν ελέγχους εξαγωγών:

— διδασκαλία ([9]), συμβουλευτική, συνεργασία ή εργασία σε έρευνα που αφορά είδη διπλής χρήσης με ξένους επισκέπτες ερευνητές εντός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης ([10]),

([6]) Άρθρο 13 του «Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης» που δημοσιεύτηκε στις 7 Ιουνίου 2016 (ΕΕ C 202 της 7.6.2016, σ. 389) – http://data.europa.eu/eli/treaty/char_2016/oj

([7]) Μπορεί επίσης να υπάρχει εθνική νομοθεσία για την ακαδημαϊκή ελευθερία και τα όριά της.

([8]) Όσον αφορά τα πυρηνικά υλικά, για παράδειγμα, το παράρτημα Ι του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ προβλέπει εξαίρεση για ποσότητες φυσικού ουρανίου ή εξαντλημένου ουρανίου τεσσάρων γραμμαρίων και κάτω όταν περιέχεται ως ανιχνευτικό συστατικό σε όργανα.

([9]) Η διδασκαλία γενικά δεν σχετίζεται με την έρευνα που αφορά είδη διπλής χρήσης. Οι εκπαιδευτικές πληροφορίες που χρησιμοποιούνται για τη διδασκαλία είναι γενικά ήδη «ελευθέρας χρήσεως» και, επομένως, εξαιρούνται από τους ελέγχους των εξαγωγών. Ωστόσο, η εξ ορισμού εξαίρεση της διδασκαλίας από την εξέταση ελέγχου των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης δεν είναι ορθή. Για παράδειγμα: εκπαιδευτικό υλικό που δεν είναι «ελευθέρας χρήσεως» και το οποίο είναι σημαντικό για τον σχεδιασμό, την κατασκευή, τη λειτουργία ή τη συντήρηση εγκατάστασης εμπλουτισμού ουρανίου ή επανεπεξεργασίας πυρηνικών καυσίμων ενδέχεται να υπόκειται σε ελέγχους εξαγωγών.
Σε πολλές περιπτώσεις, οι έλεγχοι των εξαγωγών δεν εφαρμόζονται στις διδακτικές δραστηριότητες. Ωστόσο, η διδασκαλία σε υπηκόους τρίτων χωρών εντός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης ενδέχεται να εμπίπτει στην έννοια της «τεχνικής βοήθειας» όπως προβλέπεται από τους κανονισμούς της ΕΕ για τα περιοριστικά μέτρα και τις κυρώσεις ή από εθνικά μέτρα ελέγχου των εξαγωγών.

([10]) Ο έλεγχος των θεωρήσεων για τους ξένους ερευνητές που επισκέπτονται ερευνητικούς οργανισμούς της ΕΕ πραγματοποιείται συχνά ξεχωριστά από τους ελέγχους εξαγωγών εντός των ερευνητικών οργανισμών και από διαφορετικές αρμόδιες αρχές.

— διδασκαλία, συμβουλευτική, συνεργασία ή εργασία σε έρευνα που αφορά είδη διπλής χρήσης εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης,

— διοργάνωση (εικονικής) διάσκεψης/σύσκεψης/σεμιναρίου ή παρουσίαση σε (εικονική) διάσκεψη/σύσκεψη/σεμινάριο εντός ή εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης σχετικά με έρευνα που αφορά είδη διπλής χρήσης,

— δημοσίευση σχετικά με απαριθμούμενη τεχνολογία διπλής χρήσης,

— υποβολή πληροφοριών για αίτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας και πληροφοριών που κατοχυρώνονται με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, και

— εξαγωγή ειδών διπλής χρήσης σε υλική μορφή (προϊόντα), μεταξύ άλλων πρωτότυπων σχεδίων και μεταχειρισμένου εργαστηριακού εξοπλισμού.

Σε καθένα από αυτά τα σενάρια, είναι επίσης σημαντικό να καθορίζεται αν εφαρμόζονται περιοριστικά μέτρα ή κυρώσεις σε επίπεδο ΕΕ ή σε εθνικό επίπεδο όσον αφορά τα είδη, τον τύπο δραστηριότητας, την τελική χρήση ή τις εμπλεκόμενες οντότητες και χώρες.

Στα σενάρια αυτά, το προσωπικό κίνητρο, η πηγή χρηματοδότησης της έρευνας, η φύση των ερευνητικών εταίρων και ο σκοπός της έρευνας δεν έχουν σημασία για τον προσδιορισμό του κατά πόσον η έρευνα που αφορά είδη διπλής χρήσης πληροί τα όρια τεχνικού ελέγχου.

Έλεγχοι των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης ενδέχεται να προκύψουν σε διάφορα επίπεδα κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής της έρευνας: στο στάδιο της χρηματοδότησης της έρευνας, της εφαρμογής του έργου, της ανάπτυξης επί συμβάσει, της διάδοσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων κ.λπ. Η ενότητα 3 παρέχει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο θέσπισης μιας συστηματικής διαδικασίας ελέγχου των εξαγωγών στα διάφορα επίπεδα κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής της έρευνας.

2.3. **Βασικά στοιχεία του συστήματος ελέγχου των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ**

2.3.1. *Ο κανονισμός για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ*

Το σύστημα ελέγχου των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ διέπεται από τον κανονισμό για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ.

Το παράρτημα I του κανονισμού αυτού περιλαμβάνει τον κατάλογο ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ. Όλα τα είδη του παραρτήματος I του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ απαιτούν άδεια για εξαγωγή εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης. Το παράρτημα IV του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ είναι ένα μικρό υποσύνολο του παραρτήματος I και περιέχει πιο ευαίσθητα είδη που απαιτούν άδεια και για ενδοενωσιακές μεταφορές.

Το παράρτημα I (και, συνεπώς, και το παράρτημα IV) είναι δυναμικό, έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι τεχνολογικές εξελίξεις με την πάροδο του χρόνου και οι έλεγχοι εξαγωγών της ΕΕ να αντικατοπτρίζουν τις δεσμεύσεις που έχουν συμφωνηθεί στο πλαίσιο των συστημάτων ελέγχου των εξαγωγών. Συνεπώς, ο κατάλογος επικαιροποιείται κάθε χρόνο. Είναι σημαντικό να συμβουλεύεστε πάντοτε την τελευταία έκδοση του παραρτήματος I του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ ([11]).

Κάθε είδος διπλής χρήσης φέρει έναν αριθμό ταξινόμησης. Πρόκειται για έναν συνδυασμό αριθμητικών ψηφίων και ενός γράμματος (που περιλαμβάνει την κατηγορία, την υποκατηγορία και τον ατομικό κωδικό ελέγχου) και είναι ζωτικής σημασίας για την ταξινόμηση των ειδών και τα έγγραφα άδειας. Ο αριθμός ταξινόμησης δεν είναι τυχαίος: αφορά τη φύση του είδους και την προέλευση του ελέγχου από το αντίστοιχο σύστημα ελέγχου των εξαγωγών (βλ. σχήμα 1).

Στο σχήμα 1 παρουσιάζεται η έννοια του αριθμού ταξινόμησης των ειδών διπλής χρήσης.

Ο αριθμός ταξινόμησης του είδους διπλής χρήσης 9A012.α. αφορά ελεγχόμενα μη επανδρωμένα εναέρια οχήματα (ή δρόνους) με τεχνικές προδιαγραφές και συγκεκριμένο συναφή εξοπλισμό και κατασκευαστικά μέρη.

— *Το «9» σημαίνει ότι το είδος απαριθμείται στην κατηγορία 9 (Αεροδιαστημική και πρόωση).*

— *Το «Α» σημαίνει ότι το είδος απαριθμείται στην υποκατηγορία Α (Συστήματα, εξοπλισμός και κατασκευαστικά μέρη). Ως εκ τούτου, ένας πλήρης δρόνος που πληροί τις τεχνικές προδιαγραφές βάσει του σημείου 9A012 θα απαριθμείται στην υποκατηγορία Α.*

— *Το «012» σημαίνει ότι το είδος προέρχεται από τον κατάλογο ελέγχου του διακανονισμού του Wassenaar.*

— *Το «.α.» είναι ο ατομικός κωδικός υποελέγχου για τους πλήρεις δρόνους.*

([11]) Ανατρέξτε στη διεύθυνση https://eur-lex.europa.eu/, στον ιστότοπο της αρμόδιας αρχής ελέγχου των εξαγωγών ή σε εσωτερική πηγή του ερευνητικού σας οργανισμού για την τελευταία έκδοση του παραρτήματος I του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ.

Σχήμα 1

Αριθμός ταξινόμησης ειδών διπλής χρήσης για τους δρόνους (9A012.α)

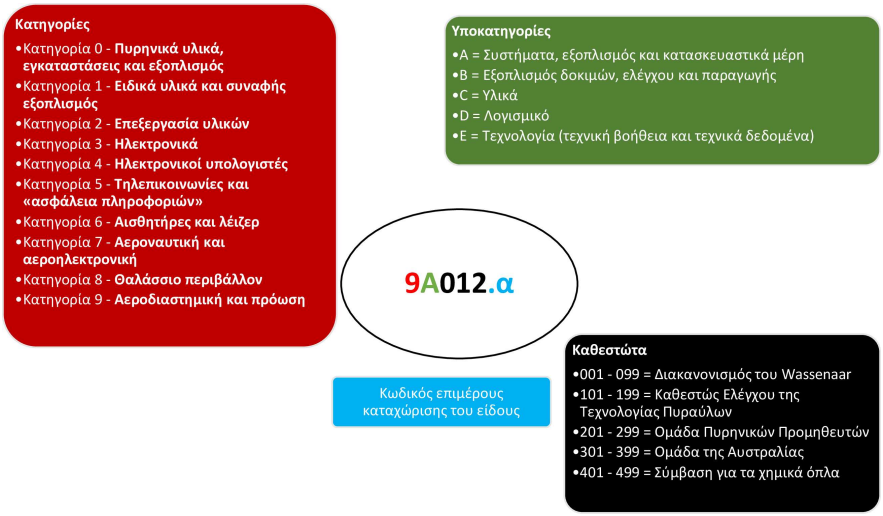

Η ταξινόμηση των ειδών διπλής χρήσης βασίζεται σε αντικειμενικά τεχνικά κριτήρια, και η τελική χρήση και ο τελικός χρήστης δεν παίζουν ρόλο στην τεχνική ταξινόμηση. Κατά συνέπεια, δεν έχει σημασία για την ταξινόμηση και για την ύπαρξη της απαίτησης αδειοδότησης αν το είδος πρόκειται να χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για πολιτικούς σκοπούς ή αν προορίζεται για στρατιωτική χρήση. Ωστόσο, η τελική χρήση και τα εμπλεκόμενα μέρη διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στο ζήτημα της επιλεξιμότητας για την έγκριση της άδειας. Ανατρέξτε στην υποενότητα 2.3.9 και στο προσάρτημα 3 για περισσότερη υποστήριξη σχετικά με τους ελέγχους τελικής χρήσης και τελικού χρήστη.

Τα είδη διπλής χρήσης διαφέρουν γενικά από τα στρατιωτικά είδη. Τα στρατιωτικά είδη είναι εμπορεύματα (όπως συστήματα, εξοπλισμός, κατασκευαστικά μέρη, υλικά, λογισμικό ή τεχνολογία) που στα περισσότερα μέρη τους είναι ειδικά σχεδιασμένα ή τροποποιημένα για στρατιωτική χρήση. Τα στρατιωτικά είδη παρατίθενται στον κοινό στρατιωτικό κατάλογο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε εθνικούς καταλόγους των κρατών μελών της ΕΕ ([12]). Σε αντίθεση με το κοινό σύστημα ελέγχου των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ, το σύστημα ελέγχου για τα στρατιωτικά είδη διέπεται από κάθε κράτος μέλος της ΕΕ. Η (δηλωθείσα) στρατιωτική τελική χρήση ερευνητικού αποτελέσματος ή δραστηριότητας δεν καθιστά αυτόματα το εν λόγω είδος ειδικά σχεδιασμένο ή τροποποιημένο για στρατιωτική χρήση. Ωστόσο, μπορεί να αποτελεί δείκτη και, προφανώς, συνιστά χρήσιμη πληροφορία για την ταξινόμηση των στρατιωτικών ειδών και την αξιολόγηση της αίτησης άδειας.

Όσον αφορά τον κατάλογο ειδών διπλής χρήσης που παρατίθεται στο παράρτημα I του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ, είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα:

— *Οι δέκα κατηγορίες αποτελούν ενοποίηση των καταλόγων ελέγχου τεσσάρων συστημάτων ελέγχου των εξαγωγών (Ομάδα Πυρηνικών Προμηθευτών, Καθεστώς Ελέγχου της Τεχνολογίας Πυραύλων, Ομάδα της Αυστραλίας και διακανονισμός του Wassenaar) και της Σύμβασης για τα χημικά όπλα. Κάθε κατηγορία χωρίζεται περαιτέρω σε υποκατηγορίες και σε ειδικούς κωδικούς ελέγχου. Σε γενικές γραμμές, τα είδη που απαριθμούνται στις υποκατηγορίες B, C, D και E σχετίζονται με τα είδη που απαριθμούνται στην υποκατηγορία A. Σε μερικές περιπτώσεις προβλέπονται ειδικοί αυτόνομοι έλεγχοι σε αυτές τις υποκατηγορίες. Οι δέκα κατηγορίες και οι πέντε υποκατηγορίες συνιστούν μια πρώτη ανάλυση του καταλόγου και μπορεί να διευκολύνουν την περιήγηση στους σχετικούς κωδικούς ελέγχου.*

— *Τα είδη διπλής χρήσης διαφέρουν γενικά από τα στρατιωτικά είδη. Τα στρατιωτικά είδη είναι εμπορεύματα (όπως συστήματα, εξοπλισμός, κατασκευαστικά μέρη, υλικά, λογισμικό ή τεχνολογία) που είναι ειδικά σχεδιασμένα ή τροποποιημένα για στρατιωτική χρήση. Οι τεχνικές προδιαγραφές για τα είδη διπλής χρήσης είναι συχνά πιο λεπτομερείς από τις αντίστοιχες για τα στρατιωτικά είδη. Η έννοια «ειδικά σχεδιασμένα για στρατιωτική χρήση» ή «τροποποιημένα για στρατιωτική χρήση» καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από την αρμόδια αρχή, η οποία δεν είναι απαραίτητα η ίδια με την αρμόδια αρχή που είναι επιφορτισμένη με τους ελέγχους των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης.*

([12]) Ενδεικτικά παραδείγματα στρατιωτικών ειδών αποτελούν ο εξοπλισμός ελέγχου πυρός και θερμικής απεικόνισης, τα όπλα, τα πυρομαχικά, τα πολεμικά οχήματα, τα επανδρωμένα και μη επανδρωμένα πολεμικά αεροσκάφη, τα πολεμικά πλοία (επιφανείας και υποβρύχια), τα στόχαστρα, ο εξοπλισμός θωράκισης ή προστατευτικός εξοπλισμός, ορισμένες χημικές ουσίες όπως οι παράγοντες που ενεργούν επί του νευρικού συστήματος, τα εκρηκτικά και τα προωθητικά.

— *Τα είδη που καθορίζονται στο παράρτημα Ι του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ περιλαμβάνουν τόσο νέα όσο και χρησιμοποιημένα (μεταχειρισμένα) είδη.*

— *Ο αριθμός του καταλόγου ταξινόμησης ειδών διπλής χρήσης δεν είναι ο ίδιος με τον τελωνειακό κωδικό εμπορευμάτων (Εναρμονισμένο Σύστημα ή Συνδυασμένη Ονοματολογία)* ([13]). *Αυτό ισχύει ιδίως για την ταξινόμηση ειδών σε υλική μορφή, μεταξύ άλλων εξοπλισμού, υλικών και κατασκευαστικών μερών.*

— *Ο κατάλογος ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ περιέχει είδη σε υλική μορφή (μεταξύ άλλων, εξοπλισμό, υλικά και κατασκευαστικά μέρη), αλλά και είδη σε άυλη μορφή όπως λογισμικό ή τεχνολογία υπό μορφή τεχνικών δεδομένων ή τεχνικής βοήθειας. Τα είδη σε άυλη μορφή μπορούν να μεταφερθούν σε υλική μορφή (π.χ. διαφάνειες με έντυπη μορφή ή συσκευή αποθήκευσης φυσικών δεδομένων) ή να μεταφερθούν ηλεκτρονικά, οπτικά ή προφορικά (γνωστή επίσης ως άυλη μορφή)* ([14]).

— *Οι έλεγχοι όσον αφορά την τεχνολογία είναι υψίστης σημασίας. Εάν οι υπεύθυνοι διάδοσης είναι σε θέση να αποκτήσουν ένα είδος διπλής χρήσης σε υλική μορφή, ενδέχεται να είναι σε θέση να αντιγράψουν τμήματα αυτού, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει απαραίτητα ότι μπορούν να παραγάγουν πρόσθετα είδη. Ωστόσο, εάν αποκτήσουν την τεχνολογία για την ανάπτυξη ή την παραγωγή του είδους, μπορούν να κατασκευάσουν όσα θέλουν. Επιπλέον, ενώ τα είδη σε υλική μορφή μπορούν να εξαχθούν προσωρινά, η εξαγωγή τεχνολογίας είναι σχεδόν αδύνατο να ανακτηθεί και πρέπει να θεωρείται οριστική.*

— *Η άδεια που εκδίδεται για ένα είδος καλύπτει επίσης την ελάχιστη τεχνολογία που απαιτείται για την εγκατάσταση, τη λειτουργία, τη συντήρηση και την επισκευή του εν λόγω είδους.*

2.3.2 *Τρόπος ανάγνωσης του κειμένου των κωδικών των ειδών διπλής χρήσης*

Το παράρτημα Ι του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ είναι μεγάλο σε έκταση και δεν υπάρχει συγκεκριμένος βέλτιστος τρόπος για τη γρήγορη εύρεση κάθε απαριθμούμενου είδους διπλής χρήσης. Κατά τη διαδικασία νέας ταξινόμησης, προκειμένου να ταξινομηθούν με τον ορθό τρόπο τα προϊόντα ή η τεχνολογία διπλής χρήσης, είναι σημαντική η ενδελεχής εξέταση της τελευταίας έκδοσης του παραρτήματος Ι ώστε να βρεθεί ο πλέον συναφής και, συνεπώς, ο πλέον συγκεκριμένος κωδικός ελέγχου για το υπό εξέταση είδος. Σε περίπτωση αμφιβολίας ή σε περίπτωση πολλών πιθανών αριθμών ταξινόμησης, συμβουλευτείτε τον υπεύθυνο συμμόρφωσης του ερευνητικού οργανισμού σας ή, όπου απαιτείται, την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους σας.

Σε πολλούς κωδικούς ελέγχου περιλαμβάνονται αρκετές σημειώσεις (Σημείωση, Τεχνική παρατήρηση ή ΣΗΜ.) που βοηθούν στην ακριβή ταξινόμηση των ειδών. Οι σημειώσεις αυτές αποσαφηνίζουν περαιτέρω το πεδίο ελέγχου (συμπεριλαμβάνοντας ενδεικτικά παραδείγματα ή εξαιρέσεις από ελέγχους) ή παραπέμπουν σε άλλα μέρη του παραρτήματος Ι ή στον κοινό στρατιωτικό κατάλογο της ΕΕ ([15]). Οι εν λόγω σημειώσεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ταξινόμησης των ειδών και, ως εκ τούτου, δεν θα πρέπει να θεωρούνται ενδεικτικές.

Ο κατάλογος περιέχει ένα σύνολο παγκόσμιων ορισμών ([16]) που υποδεικνύονται με διπλά ανωφερή εισαγωγικά (“ ”) και τοπικών ορισμών που υποδεικνύονται με μονά αγγλικά εισαγωγικά (‘ ’). Οι ορισμοί αυτοί ενδέχεται να διαφέρουν από την εμπορική ή την επιστημονική ορολογία.

([13]) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εκπονήσει έναν πίνακα αντιστοιχίας μεταξύ των αριθμών του καταλόγου ελέγχου ειδών διπλής χρήσης και των τελωνειακών κωδικών εμπορευμάτων (κωδικοί ΣΟ), ο οποίος είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα της ΓΔ Εμπορίου για τα είδη διπλής χρήσης. Ωστόσο, η ταξινόμηση των εμπορευμάτων σύμφωνα με τον κατάλογο ελέγχου διπλής χρήσης της ΕΕ αποκλειστικά βάσει των τελωνειακών κωδικών (ο λεγόμενος πίνακας αντιστοιχίας) δεν επαρκεί, λόγω του διαφορετικού βαθμού αντιστοιχίας κάθε κωδικού ΣΟ με τον αντίστοιχο αριθμό ταξινόμησης είδους διπλής χρήσης. Σε περίπτωση που χρησιμοποιείται ο πίνακας αντιστοιχίας, πρέπει να επαληθεύεται αν το είδος πληροί όντως τις τεχνικές προδιαγραφές του αντιστοιχιζόμενου αριθμού ταξινόμησης είδους διπλής χρήσης.

([14]) Παραδείγματος χάριν: στο σημείο 2B350.ε. υπάγονται ορισμένες στήλες απόσταξης. Η στήλη απόσταξης αυτή καθαυτήν αποτελεί είδος σε υλική μορφή. Τα τεχνικά δεδομένα που σχετίζονται με τον σχεδιασμό της εν λόγω στήλης απόσταξης μπορεί να είναι ελεγχόμενη τεχνολογία σε άυλη μορφή. Αυτή η άυλη τεχνολογία μπορεί να διατεθεί σε υπήκοο τρίτης χώρας σε υλική μορφή (σχεδιάγραμμα ή σχέδιο σε χαρτί) ή σε άυλη μορφή (όπως σχεδιάγραμμα ή σχέδιο σε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ηλεκτρονική/καταγεγραμμένη οπτική επιθεώρηση ή προφορική περιγραφή μέσω τηλεφώνου).

([15]) Κοινός στρατιωτικός κατάλογος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τον εξοπλισμό που καλύπτεται από την κοινή θέση 2008/944/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου για τον καθορισμό κοινών κανόνων που διέπουν τον έλεγχο των εξαγωγών στρατιωτικής τεχνολογίας και εξοπλισμού. Αυτός ο κοινός στρατιωτικός κατάλογος επικαιροποιείται ετησίως σύμφωνα με τις τροποποιήσεις του καταλόγου πυρομαχικών του διακανονισμού του Wassenaar.

([16]) Αυτό το σύνολο παγκόσμιων ορισμών περιλαμβάνεται στο παράρτημα Ι του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ υπό τον τίτλο «Ορισμοί όρων χρησιμοποιούμενων στο παρόν παράρτημα». Οι τοπικοί ορισμοί βρίσκονται σε άμεση γειτνίαση με τον κωδικό ελέγχου.

Παράδειγμα 1: 1C351.α.57

1C351 Παθογόνα ανθρώπου και ζώων και «τοξίνες», ως εξής:

α. *Ιοί, φυσικοί, διεγερμένοι ή τροποποιημένοι, υπό μορφή «απομονωμένων ζωντανών καλλιεργειών» ή ως υλικό το οποίο έχει σκοπίμως ενοφθαλμιστεί ή επιμολυνθεί με τέτοιες καλλιέργειες, ως εξής:*

……

57. Ιός του σοβαρού οξέος αναπνευστικού συνδρόμου (κορονοϊός του ΣΟΑΣ) [17]·

……

Σημείωση: Στο σημείο 1C351 δεν υπάγονται τα «εμβόλια» ή οι «ανοσοτοξίνες».

Παράδειγμα 2: 1A004.δ

1A004 *Εξοπλισμός και κατασκευαστικά μέρη προστασίας και ανίχνευσης που δεν είναι ειδικά σχεδιασμένα για στρατιωτική χρήση, ως εξής:*

δ. *Ηλεκτρονικός εξοπλισμός σχεδιασμένος για την αυτόματη ανίχνευση ή εντοπισμό της παρουσίας καταλοίπων «εκρηκτικών» και με τη χρήση τεχνικών «ανίχνευσης ιχνών» (π.χ., επιφανειακά ακουστικά κύματα, φασματομετρία ιοντικής κινητικότητας, φασματομετρία διαφορικής κινητικότητας, φασματομετρία μάζας).*

Τεχνική παρατήρηση:

Ως "ανίχνευση ιχνών" ορίζεται η ικανότητα ανίχνευσης κάτω του 1 ppm σε αέρια κατάσταση ή του 1 mg σε στερεή ή υγρή κατάσταση.

Σημείωση 1: Στο σημείο 1A004.δ. δεν υπάγεται ο εξοπλισμός ειδικώς σχεδιασμένος για εργαστηριακή χρήση.

Σημείωση 2: Στο σημείο 1A004.δ. δεν υπάγονται οι πύλες ασφαλείας διέλευσης χωρίς επαφή.

……

2.3.3 *Έλεγχοι λογισμικού (υποκατηγορία D)*

Το λογισμικό στο πλαίσιο του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ ορίζεται ως συλλογή ενός ή περισσοτέρων «προγραμμάτων» [18] ή «μικροπρογραμμάτων» [19] τα οποία έχουν εγγραφεί σε ένα οποιοδήποτε υλικό μέσο. Σε πολλές περιπτώσεις, οι έλεγχοι λογισμικού αφορούν λογισμικό που έχει σχεδιαστεί ή τροποποιηθεί για την ανάπτυξη, παραγωγή ή χρήση ειδών που απαριθμούνται αλλού στον κατάλογο ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ. Υπάρχουν όμως και ειδικοί (αυτόνομοι) έλεγχοι λογισμικού.

Παράδειγμα:

Το σημείο 6D001 περιλαμβάνει τον έλεγχο του «λογισμικού» που είναι ειδικά σχεδιασμένο για την «ανάπτυξη» ή «παραγωγή» εξοπλισμού που καθορίζεται, μεταξύ άλλων, στο σημείο 6A008 (ειδικά συστήματα ραδιοεντοπισμού (ραντάρ), εξοπλισμός και συγκροτήματα και ειδικά σχεδιασμένα κατασκευαστικά μέρη).

Το σημείο 7D005 αφορά «λογισμικό» ειδικά σχεδιασμένο για την αποκρυπτογράφηση κωδικών μέτρησης «δορυφορικού συστήματος πλοήγησης» σχεδιασμένο για κρατική χρήση.

[17] Το παράδειγμα αυτό δεν θίγει οποιαδήποτε περαιτέρω ταξινόμηση του παράγοντα SARS-CoV-2, αιτία της κατάστασης της πανδημίας COVID-19. Κατά τον χρόνο σύνταξης των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών, ο παράγοντας SARS-CoV-2 θεωρείτο γενετικά επαρκώς διακριτός από τον SARS-CoV ώστε να μην εμπίπτει στο σημείο 1C351.α.57.

[18] Ως «πρόγραμμα» νοείται μια αλληλουχία εντολών για τη διεξαγωγή μιας διαδικασίας, υπό μορφή εκτελέσιμη από ηλεκτρονικό υπολογιστή ή μετατρέψιμη σε εκτελέσιμη μορφή.

[19] Ως «μικροπρόγραμμα» νοείται μια ακολουθία στοιχειωδών εντολών, αποθηκευμένων σε ειδική μνήμη, η εκτέλεση των οποίων ξεκινά με την εισαγωγή της εντολής αναφοράς του μικροπρογράμματος σε έναν καταγραφέα εντολών.

Βασικά συνοπτικά στοιχεία για τον ορισμό του λογισμικού

Ο ορισμός του λογισμικού υποδεικνύει ότι, για να απαριθμείται στον κατάλογο, το λογισμικό πρέπει να υπάρχει κάποια στιγμή σε ένα υλικό μέσο. Το ίδιο το λογισμικό μπορεί να μεταφέρεται τόσο με υλικά όσο και με άυλα μέσα.

Ο ορισμός του λογισμικού πρέπει να διαβάζεται σε συνδυασμό με τη Σημείωση περί Πυρηνικού Λογισμικού για την κατηγορία 0 και τη Γενική Σημείωση περί Λογισμικού για τις κατηγορίες 1 έως 9.

Σε σχέση με το λογισμικό ασφάλειας πληροφοριών (που προσδιορίζεται στην κατηγορία 5 – μέρος 2), είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι δεν εφαρμόζονται η Σημείωση περί Πυρηνικού Λογισμικού στο σύνολό της και η Γενική Σημείωση περί Λογισμικού εν μέρει και, επομένως, δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται για απαλλαγή από τον έλεγχο.

2.3.4 *Έλεγχοι τεχνολογίας (υποκατηγορία Ε)*

Οι έλεγχοι της τεχνολογίας διασφαλίζουν ότι η γνώση, η τεχνογνωσία και η εμπειρογνωσία που σχετίζονται με ευαίσθητα είδη δεν μεταφέρονται ακουσίως για χρήση σε προγράμματα που εγείρουν ζητήματα στρατιωτικής φύσης, ΟΜΚ, δημόσιας ασφάλειας ή ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ο προσδιορισμός του κατά πόσον η έρευνα αφορά είδη διπλής χρήσης μπορεί να είναι (πολύ) δύσκολος. Η καινοτόμος έρευνα δεν μπορεί να κατηγοριοποιηθεί εύκολα σύμφωνα με τους υφιστάμενους κωδικούς ελέγχου. Απαραίτητες για την πλοήγηση στους ελέγχους της τεχνολογίας είναι η καλή κατανόηση του ορισμού της «τεχνολογίας», οι Σημειώσεις περί Τεχνολογίας και οι περί μη ελέγχου σημειώσεις «βασική επιστημονική έρευνα» και «ελευθέρας χρήσεως».

Ως «τεχνολογία» στο πλαίσιο του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ νοούνται οι εξειδικευμένες πληροφορίες που απαιτούνται για την «ανάπτυξη», την «παραγωγή» ή τη «χρήση» προϊόντων. Οι πληροφορίες αυτές λαμβάνουν τη μορφή «τεχνικών δεδομένων» ή «τεχνικής βοήθειας». Η αναφορά σε «εξειδικευμένες πληροφορίες που απαιτούνται» αποσκοπεί στην εστίαση του ελέγχου της τεχνολογίας στο μέρος της τεχνολογίας που κάνει ένα είδος να πληροί ή να υπερβαίνει τα απαριθμούμενα όρια επιδόσεων. Για τις κατηγορίες 1 έως 9, μόνον αυτές οι εξειδικευμένες πληροφορίες πρέπει να θεωρούνται απαριθμούμενη τεχνολογία διπλής χρήσης. Σκοπός του ορισμού της έννοιας «απαιτούμενη» είναι η εστίαση των ελέγχων της τεχνολογίας στη συγκεκριμένη τεχνολογία που κάνει ένα είδος να υπόκειται σε άδεια. Είναι σημαντικό η απαριθμούμενη τεχνολογία διπλής χρήσης να παραμένει υπό έλεγχο ακόμη και όταν εφαρμόζεται σε οποιοδήποτε μη ελεγχόμενο είδος.

Το τι καλύπτεται από τις «εξειδικευμένες πληροφορίες που απαιτούνται» δεν ορίζεται. Γενικά, οι ακόλουθες πληροφορίες δεν θεωρούνται αρκετά εξειδικευμένες ώστε να εμπίπτουν στον ορισμό της τεχνολογίας:

— δελτίο δεδομένων ασφαλείας (SDS), δελτίο δεδομένων ασφαλείας υλικού (MSDS) ή δελτίο δεδομένων ασφαλείας προϊόντος (PSDS),

— φυλλάδια, κατάλογοι και αποσπάσματα αυτών, τα οποία, στην αντίστοιχη μορφή τους, προορίζονται ή ενδέχεται να προορίζονται για απεριόριστο αριθμό ενδιαφερομένων και τα οποία τίθενται στη διάθεσή τους χωρίς μεμονωμένες αλλαγές στο περιεχόμενο,

— σχηματικά διαγράμματα, διαγράμματα δομής, διαγράμματα διεργασιών (χωρίς λεπτομερή δεδομένα),

— δεδομένα τεχνικών επιδόσεων, κύριοι δείκτες επιδόσεων,

— δεδομένα ηλεκτρικής και μηχανικής σύνδεσης και κατανάλωσης,

— χαρακτήρες επισήμανσης,

— κατάλογοι εξαρτημάτων, εάν δεν μπορεί να γίνει αναφορά σε σχέδια,

— πρότυπα και προδιαγραφές γενικά διαθέσιμες, και όχι για συγκεκριμένο προϊόν της εταιρείας,

— άρθρα από εμπορικά περιοδικά και ανάλογες δημοσιεύσεις,

— γενικές περιγραφές διεργασιών και διαδικασιών (στην περίπτωση μονάδων παραγωγής),

— προδιαγραφές παράδοσης (π.χ. για χημικές ουσίες και άλλα βοηθητικά υλικά),

— φωτογραφίες (χωρίς λεπτομερείς πληροφορίες για τα γεωμετρικά μεγέθη, τα υλικά που χρησιμοποιούνται και τα ηλεκτρικά/ηλεκτρονικά κατασκευαστικά μέρη),

— μη κεντραρισμένα σχέδια/όψεις χωρίς λεπτομερείς διαστάσεις,

— διαμήκεις τομές (σχηματικές και χωρίς ουσιαστικά και λεπτομερή δεδομένα),

— εξωτερικές διαστάσεις.

Ενδεικτικό παράδειγμα του «απαιτούμενου» ορίου

Το σημείο 3E001 αφορά την ελεγχόμενη τεχνολογία για την «ανάπτυξη» ή «παραγωγή» απαριθμούμενων ολοκληρωμένων κυκλωμάτων που καθορίζονται, μεταξύ άλλων, στο σημείο 3A001.α.

Το σημείο 3A001.α.5.α.5 αφορά ολοκληρωμένα κυκλώματα μετατροπής αναλογικού σε ψηφιακό με διακριτική ικανότητα 16 bit και άνω, με ρυθμό δείγματος άνω των 65 μεγαδειγμάτων ανά δευτερόλεπτο.

Ένα έγγραφο ([20]) που περιγράφει λεπτομερώς τις παραμέτρους σχεδιασμού ή τα απαραίτητα βήματα σχεδιασμού για την επίτευξη (ή υπέρβαση) του ορίου των 65 μεγαδειγμάτων ανά δευτερόλεπτο δεν περιέχει από μόνο του την τεχνολογία που είναι ιδιαίτερα απαραίτητη για την ανάπτυξη του ελεγχόμενου είδους 3A001.α.5.α.5 και, συνεπώς, δεν περιέχει την τεχνολογία που «απαιτείται» σύμφωνα με τη Γενική Σημείωση περί Τεχνολογίας. Ο λόγος είναι ότι το έγγραφο δεν περιγράφει λεπτομερώς τον τρόπο επίτευξης ή υπέρβασης της παραμέτρου της «διακριτικής ικανότητας 16 bit».

Ένα εγχειρίδιο που περιγράφει την τεχνική παραγωγής για την παραγωγή ολοκληρωμένων κυκλωμάτων μετατροπής αναλογικού σε ψηφιακό με διακριτική ικανότητα 16 bit και άνω, αλλά με ρυθμό δείγματος κάτω των 65 μεγαδειγμάτων ανά δευτερόλεπτο, δεν περιέχει την τεχνολογία που «απαιτείται» για την παραγωγή του ελεγχόμενου είδους.

Στις δύο παραπάνω περιπτώσεις, το έγγραφο και το εγχειρίδιο δεν θεωρείται ότι περιέχουν την ελεγχόμενη τεχνολογία που απαιτείται για την ανάπτυξη ή την παραγωγή των απαριθμούμενων ειδών του σημείου 3A001.α.5.α.5, καθώς δεν περιέχουν τις εξειδικευμένες πληροφορίες που σχετίζονται με τις δύο τεχνικές παραμέτρους οι οποίες περιγράφονται στο σημείο 3A001.α.5.α.5.

Παράδειγμα:

Στο σημείο 1E001 υπάγεται η «τεχνολογία» σύμφωνα με τη Γενική Σημείωση περί Τεχνολογίας για την «ανάπτυξη» ή την «παραγωγή» εξοπλισμού ή υλικών που καθορίζονται στα σημεία 1A002 έως 1A005, 1A006.β., 1A007, 1B ή 1C.

Ας το εφαρμόσουμε στο σημείο 1C216.

Το σημείο 1C216 καθορίζει τους ελέγχους για τον χάλυβα μαρτενγήρανσης. Αυτό το είδος υπάγεται στην κατηγορία 1, επομένως εφαρμόζεται η Γενική Σημείωση περί Τεχνολογίας. Ως εκ τούτου, η ελεγχόμενη τεχνολογία διπλής χρήσης σύμφωνα με το σημείο 1E001 είναι αυτή που «απαιτείται» για την «ανάπτυξη» ή «παραγωγή» χάλυβα μαρτενγήρανσης με τις προδιαγραφές του σημείου 1C216.

Τι δεν υπάγεται στο σημείο 1E001;

Ερευνητικά αποτελέσματα που περιγράφουν λεπτομερώς:

— *τον συγκεκριμένο τύπο χάλυβα μαρτενγήρανσης χωρίς να παρέχονται λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο ανάπτυξης ή παραγωγής του εν λόγω τύπου χάλυβα μαρτενγήρανσης,*

— *μια ιστορική επισκόπηση των υφιστάμενων μεθόδων παραγωγής (ελευθέρας χρήσεως) του συγκεκριμένου τύπου χάλυβα μαρτενγήρανσης,*

— *μια καινοτόμο διαδικασία παραγωγής χάλυβα μαρτενγήρανσης η οποία δεν πληροί τα απαιτούμενα όρια στο σημείο 1C216 (και 1C116).*

Τι υπάγεται στο σημείο 1E001;

Ερευνητικά αποτελέσματα που περιγράφουν λεπτομερώς:

— *υφιστάμενες διαδικασίες ανάπτυξης ή παραγωγής που δεν είναι ακόμη ελευθέρας χρήσεως ούτε αποτελούν βασική επιστημονική έρευνα,*

— *μια καινοτόμο (όχι ακόμη ελευθέρας χρήσεως) ανάπτυξη της διαδικασίας παραγωγής χάλυβα μαρτενγήρανσης που πληροί τα απαιτούμενα όρια στο σημείο 1C216 και δεν αποτελεί βασική επιστημονική έρευνα.*

([20]) Μπορεί επίσης να είναι παρουσίαση, μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τηλεφωνική συνομιλία κ.λπ.

Βασικά συνοπτικά στοιχεία για τον ορισμό της τεχνολογίας

— *Η τεχνολογία ορίζεται ως οι εξειδικευμένες πληροφορίες που απαιτούνται για την «ανάπτυξη», την «παραγωγή» ή τη «χρήση» των απαριθμούμενων ειδών διπλής χρήσης. Αυτό σημαίνει ότι, για να ταξινομηθούν ως απαριθμούμενη τεχνολογία διπλής χρήσης, τα τεχνικά δεδομένα ή η τεχνική βοήθεια πρέπει να περιέχουν εξειδικευμένες πληροφορίες που απαιτούνται για την ανάπτυξη, την παραγωγή ή τη χρήση των προϊόντων που καθορίζονται στις κατηγορίες 0 έως 9. Η έννοια των εξειδικευμένων πληροφοριών δεν ορίζεται στον κανονισμό για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ. Ορίζεται η έννοια της ανάπτυξης, της παραγωγής και της χρήσης.*

— *Ο ορισμός της τεχνολογίας πρέπει να διαβάζεται σε συνδυασμό με τη Σημείωση περί Πυρηνικής Τεχνολογίας για την κατηγορία 0 και τη Γενική Σημείωση περί Τεχνολογίας (για τις κατηγορίες 1 έως 9).*

— *Για την κατηγορία 0 (πυρηνικά είδη), η απαριθμούμενη τεχνολογία διπλής χρήσης είναι οι εξειδικευμένες πληροφορίες που «συνδέ[ον]ται άμεσα με οποιοδήποτε από τα προϊόντα που υπάγονται στην κατηγορία 0». Πρόκειται για ευρεία περιγραφή· ως εκ τούτου το εύρος της ελεγχόμενης πυρηνικής τεχνολογίας είναι μεγαλύτερο σε σύγκριση με την ελεγχόμενη τεχνολογία των κατηγοριών 1 έως 9.*

— *Για τις κατηγορίες 1 έως 9, μόνο το μέρος της «τεχνολογίας» που «απαιτείται» για την «ανάπτυξη», «παραγωγή» ή «χρήση» ελεγχόμενων προϊόντων των κατηγοριών 1 έως 9 ελέγχεται σύμφωνα με τις διατάξεις των κατηγοριών 1 έως 9. Η έννοια «απαιτούμενη» ορίζεται ως το μέρος των πληροφοριών που είναι ιδιαίτερα απαραίτητο για την επίτευξη ή την επέκταση των επιπέδων ελεγχόμενων επιδόσεων, των χαρακτηριστικών ή των λειτουργιών από τον κατάλογο ελέγχου ειδών διπλής χρήσης. Τα εν λόγω επίπεδα ελεγχόμενων επιδόσεων, τα χαρακτηριστικά ή οι λειτουργίες είναι γενικά πολύ συγκεκριμένα και υψηλά, περιορίζοντας έτσι την τεχνολογία που πληροί το όριο που «απαιτείται». Με τον τρόπο αυτόν περιορίζεται κατ' επέκταση και η τεχνολογία για την οποία μπορεί να επιδιωχθεί η εφαρμογή των περί μη ελέγχου σημειώσεων «βασική επιστημονική έρευνα» και «ελευθέρας χρήσεως».*

Να έχετε υπόψη σας ότι ορισμένα προγράμματα χρηματοδότησης της έρευνας απαιτούν έλεγχο διπλής χρήσης κατά την υποβολή αίτησης για επιχορήγηση έρευνας. Πρόκειται για καλή πρακτική που βασίζεται σε εσωτερικούς μηχανισμούς επανεξέτασης ώστε να εντοπίζεται από νωρίς στο ερευνητικό πρόγραμμα ή έργο ποιος από τον εμπλεκόμενο εξοπλισμό ή υλικά, ή από τα αναμενόμενα αποτελέσματα (όπως δημοσιεύσεις), ενδέχεται να χρήζει περαιτέρω ελέγχου εξαγωγών για είδη διπλής χρήσης. Εάν εντοπιστούν τέτοια (δυνητικά) ζητήματα ελέγχου εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης, απαιτείται παρακολούθηση κατά τη διάρκεια και στο τέλος των ερευνητικών προγραμμάτων ή έργων.

Ο εξαγωγέας υποχρεούται να αξιολογεί επαρκώς την τεχνολογία προκειμένου να προσδιορίσει εάν πληροί το όριο ελέγχου διπλής χρήσης. Λόγω της εμπειρογνωμοσύνης και της γνώσης για τη δική τους έρευνα, οι πλέον κατάλληλοι για να ταξινομήσουν επαρκώς την έρευνά τους είναι οι ερευνητές, πιθανώς με την υποστήριξη εκπαιδευμένου διοικητικού προσωπικού που είναι εξοικειωμένο με τη δομή του καταλόγου ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ. Οι παρουσιάσεις ή οι δημοσιεύσεις σπάνια πληρούν στην ολότητά τους το κατώτατο όριο ελεγχόμενης τεχνολογίας. Ορισμένες υποενότητες ή μικρά αποσπάσματα ενδέχεται να πληρούν το κατώτατο όριο. Μόνο αυτά τα μέρη απαιτούν άδεια, εάν, συνεπώς, ο ερευνητής ή ο ερευνητικός οργανισμός χρειάζεται καθοδήγηση, μπορούν να επικοινωνήσουν με την αρμόδια εθνική αρχή τους. Έτσι ο ερευνητής ή ο ερευνητικός οργανισμός έχουν τη δυνατότητα να προβούν σε ενημερωμένη επιλογή σχετικά με τα μέρη που θα πρέπει να υποβληθούν για αίτηση άδειας εξαγωγής πριν από τη μετάδοση ή τη δημοσίευση.

2.3.5 *Εξαιρέσεις από ελέγχους για είδη διπλής χρήσης*

Ο κανονισμός για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ περιέχει έναν αριθμό εξαιρέσεων από ελέγχους, αναφέροντας υπό ποιες προϋποθέσεις ένα συγκεκριμένο απαριθμούμενο είδος εξαιρείται από τον έλεγχο. Ως εκ τούτου, ενώ το είδος αυτό πληροί τις τεχνικές απαιτήσεις, δεν απαιτείται άδεια για εξαγωγή ή μεταφορά. Σημαντικό είναι ότι οι εξαιρέσεις από ελέγχους ισχύουν μόνο για απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης.

Ουσιαστικά, υπάρχουν δύο είδη εξαιρέσεων από ελέγχους. Αφενός, υπάρχουν μη εξαιρέσεις από ελέγχους που συνδέονται συγκεκριμένα με ορισμένα απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης.

Παραδείγματα

Στη σημείωση 2 του σημείου 2B001 αναφέρεται ότι ο εν λόγω κωδικός ελέγχου δεν εφαρμόζεται στις εργαλειομηχανές ειδικών χρήσεων που προορίζονται μόνο για την κατασκευή οδοντικών προσθέσεων.

Βάσει της σημείωσης 2 του σημείου 5A002.α., στο συγκεκριμένο σημείο δεν υπάγονται είδη, όταν οι λειτουργίες «ασφάλειας πληροφοριών» περιορίζονται στην ασύρματη λειτουργία «προσωπικού δικτύου», εφαρμόζοντας μόνο δημοσιευμένα ή εμπορικά κρυπτογραφικά πρότυπα.

Αφετέρου, υπάρχουν συστηματικές εξαιρέσεις από ελέγχους για το λογισμικό και την τεχνολογία. Αυτές οι σημειώσεις περί μη ελέγχου εισάγονται στη Σημείωση περί Πυρηνικού Λογισμικού, στη Σημείωση περί Πυρηνικής Τεχνολογίας, στη Γενική Σημείωση περί Λογισμικού και στη Γενική Σημείωση περί Τεχνολογίας στο παράρτημα Ι του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ.

Μόνο το απαριθμούμενο «λογισμικό» ή η απαριθμούμενη «τεχνολογία» διπλής χρήσης μπορούν να απολαύουν των εξαιρέσεων από ελέγχους που αναφέρονται στις Σημειώσεις περί Λογισμικού και Τεχνολογίας. Είναι, συνεπώς, πρωταρχικής σημασίας να προσδιοριστεί αν η έρευνα αφορά είδη διπλής χρήσης και, σε αυτήν την περίπτωση, ποιο ή ποια τμήματα πληρούν τους κωδικούς ελέγχου λογισμικού ή τεχνολογίας στην αντίστοιχη υποκατηγορία D και E, σε συνδυασμό με τις Σημειώσεις περί Λογισμικού και τις Σημειώσεις περί Τεχνολογίας.

— Στη Σημείωση περί Πυρηνικού Λογισμικού επισημαίνεται ότι δεν ελέγχεται ο ελάχιστος αντικειμενικός κώδικας που απαιτείται για την εγκατάσταση, τη λειτουργία, τη συντήρηση (έλεγχο) ή την επισκευή των ειδών που απαριθμούνται στην κατηγορία 0 και των οποίων η εξαγωγή έχει εγκριθεί.

— Η Γενική Σημείωση περί Λογισμικού περιλαμβάνει τρεις εξαιρέσεις από ελέγχους για το απαριθμούμενο λογισμικό στις κατηγορίες 1 έως 9:

  — λογισμικό που διατίθεται ελεύθερα στην αγορά (κάτι που σημαίνει ότι το λογισμικό διατίθεται στη χονδρική και λιανική πώληση, χωρίς περιορισμούς, και έχει σχεδιαστεί κατά τρόπο που να επιτρέπει την εγκατάστασή του από τον χρήστη χωρίς σημαντική περαιτέρω βοήθεια από τον προμηθευτή),

  — λογισμικό που είναι ήδη «ελευθέρας χρήσεως» ή

  — ο ελάχιστος «αντικειμενικός κώδικας» που απαιτείται για την εγκατάσταση, τη λειτουργία, τη συντήρηση (έλεγχο) ή την επισκευή των ειδών των οποίων η εξαγωγή έχει εγκριθεί.

Σε σχέση με το λογισμικό ασφάλειας πληροφοριών (που προσδιορίζεται στην κατηγορία 5 – μέρος 2), είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι δεν εφαρμόζονται η Σημείωση περί Πυρηνικού Λογισμικού στο σύνολό της και η Γενική Σημείωση περί Λογισμικού εν μέρει και, επομένως, δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται για απαλλαγή από τον έλεγχο.

Όσον αφορά την απαριθμούμενη τεχνολογία διπλής χρήσης, υπάρχουν τρεις δυνατότητες εξαίρεσης από ελέγχους: η «τεχνολογία» που είναι αποτέλεσμα «βασικής επιστημονικής έρευνας», η «τεχνολογία» που είναι ήδη «ελευθέρας χρήσεως» και οι ελάχιστες απαραίτητες πληροφορίες για τις αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Η τελευταία περίπτωση δεν ισχύει για την τεχνολογία της κατηγορίας 0.

Στο επόμενο μέρος, οι κατευθυντήριες γραμμές επικεντρώνονται στις εξαιρέσεις από ελέγχους «βασική επιστημονική έρευνα», «ελευθέρας χρήσεως» και ελάχιστες απαραίτητες πληροφορίες για τις αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Βασικά συνοπτικά στοιχεία σχετικά με τη σημείωση περί μη ελέγχου «βασική επιστημονική έρευνα» για την τεχνολογία

Ο κανονισμός για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ ορίζει τη «βασική επιστημονική έρευνα» ως τις πειραματικές ή θεωρητικές εργασίες που διεξάγονται κυρίως με σκοπό την απόκτηση νέων γνώσεων σχετικά με τις βασικές αρχές των φαινομένων ή παρατηρήσιμων γεγονότων, οι οποίες δεν στρέφονται κατά κύριο λόγο προς έναν ειδικό πρακτικό σκοπό ή στόχο.

Παρότι δεν γίνεται ρητή αναφορά, ο ορισμός αφορά τη βασική έρευνα, αποκλείοντας με τον τρόπο αυτόν από τον μη έλεγχο τη μη βασική έρευνα ή την εφαρμοσμένη έρευνα. Ο συγκεκριμένος ορισμός θέτει προκλήσεις εφαρμογής, αφενός επειδή παρέμεινε αμετάβλητος για πολλά χρόνια και, αφετέρου, λόγω της εξελισσόμενης φύσης του ερευνητικού οικοσυστήματος.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η ορολογία μπορεί να αποτελεί ζήτημα στο σημείο αυτό: η επιστημονική ταξινόμηση ενός ερευνητικού έργου ως «βασικής έρευνας» δεν συμμορφώνεται απαραίτητα ή αυτόματα με τον ορισμό της «βασικής επιστημονικής έρευνας» του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ. Το προσωπικό συμμόρφωσης στον οργανισμό σας ή η αρμόδια αρχή σας μπορεί να σας βοηθήσει στην ταξινόμηση σε περίπτωση αμφιβολίας.

Η βασική επιστημονική έρευνα συνιστά εξαίρεση από ελέγχους μόνο για την απαριθμούμενη τεχνολογία διπλής χρήσης. Δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για είδη σε υλική μορφή (προϊόντα), όπως εξοπλισμό και υλικά.

Στην ουσία, εξαιρεί από τον έλεγχο το πραγματικό ερευνητικό αποτέλεσμα και όχι την πρόθεση παραγωγής ερευνητικού αποτελέσματος (στο στάδιο χρηματοδότησης της έρευνας). Η διάκριση αυτή είναι καίριας σημασίας όταν εξετάζεται το ενδεχόμενο εφαρμογής της εν λόγω σημείωσης περί μη ελέγχου.

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν δύο κριτήρια που βοηθούν στον προσδιορισμό του κατά πόσον είναι σχετική η σημείωση περί μη ελέγχου «βασική επιστημονική έρευνα»: το επίπεδο τεχνολογικής ετοιμότητας και την ύπαρξη χρηματοδότησης από τη βιομηχανία. Κανένα από τα κριτήρια δεν καθορίζει αν θα πρέπει να εφαρμοστεί η σημείωση περί μη ελέγχου. Αυτό πρέπει να αποφασίζεται ανάλογα με την περίπτωση μέσω των εσωτερικών διαδικασιών ελέγχου των εξαγωγών και, κατά περίπτωση, σε διαβούλευση με την αρμόδια αρχή.

— *Το επίπεδο τεχνολογικής ετοιμότητας (ΕΤΕ) είναι μια κλίμακα (από το 1 έως το 9) που αναπτύχθηκε αρχικά από την Εθνική Υπηρεσία Αεροναυτικής και Διαστήματος (NASA) των Ηνωμένων Πολιτειών και αργότερα υιοθετήθηκε και από άλλες υπηρεσίες, ιδρύματα ή οργανισμούς για την αξιολόγηση της κατάστασης της ανάπτυξης διαστημικών τεχνολογιών. Πρόκειται για εργαλείο που χρησιμοποιείται ευρέως από την ερευνητική κοινότητα, καθώς και στα ευρωπαϊκά προγράμματα έρευνας και καινοτομίας, για την αξιολόγηση της ετοιμότητας εισόδου στην αγορά των νέων και αναδυόμενων τεχνολογιών. Για σκοπούς ελέγχου των εξαγωγών, τα ερευνητικά αποτελέσματα που προκύπτουν από έρευνα επιπέδου ΕΤΕ 1 και 2 θεωρούνται γενικά βασική επιστημονική έρευνα. Η επιλεξιμότητα των ερευνητικών αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τα επίπεδα ΕΤΕ 3 και 4 πρέπει να αξιολογείται κατά περίπτωση. Τα ερευνητικά αποτελέσματα που προκύπτουν από έρευνα επιπέδου άνω του ΕΤΕ 4 δεν θεωρούνται βασική επιστημονική έρευνα. Ανατρέξτε στο προσάρτημα 8 για την περιγραφή των διαφορετικών επιπέδων τεχνολογικής ετοιμότητας.*

— *Συμμετοχή χρηματοδότησης από τη βιομηχανία (χορηγός): Η έρευνα που χρηματοδοτείται εξωτερικά από βιομηχανικό εταίρο είναι πιθανότερο να οδηγήσει σε εμπορική ανάπτυξη, ανεξάρτητα από το εάν το έργο δρομολογείται από την ίδια τη βιομηχανία ή από δημόσιο φορέα. Επιπλέον, σε πολλές περιπτώσεις (μέσω συμβατικών ρυθμίσεων) ο βιομηχανικός χρηματοδότης (ή χορηγός) έχει την ευκαιρία να εξετάσει και να υποβάλει παρατηρήσεις για δημοσιεύσεις (ή παρουσιάσεις) πριν από την κυκλοφορία τους και να ζητήσει την (προσωρινή) αποκλειστική χρήση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Οι εν λόγω τύποι συνεργασίας μπορεί να είναι ενδεικτικοί του ότι το ερευνητικό αποτέλεσμα που θα προκύψει δεν αποτελεί βασική επιστημονική έρευνα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η βιομηχανία όντως χρηματοδοτεί βασική έρευνα που δεν συνδέεται με δημοσιεύσεις ή άλλα ερευνητικά αποτελέσματα. Σε αυτές τις περιπτώσεις, θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο μη ελέγχου βασικής επιστημονικής έρευνας εάν αφορά απαριθμούμενη τεχνολογία διπλής χρήσης και το επίπεδο τεχνολογικής ετοιμότητας είναι αρκετά χαμηλό.*

Βασικά συνοπτικά στοιχεία σχετικά με τη σημείωση περί μη ελέγχου «ελευθέρας χρήσεως» για λογισμικό ή τεχνολογία

Ο κανονισμός για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ ορίζει την έννοια «ελευθέρας χρήσεως» ως εξής: η «τεχνολογία» ή το «λογισμικό» που **επιτρέπεται να διατίθεται για περαιτέρω διάδοση χωρίς περιορισμούς** *(οι περιορισμοί που απορρέουν από τα πνευματικά δικαιώματα δεν εξαιρούν την «τεχνολογία» ή το «λογισμικό» από την «ελεύθερη χρήση»).*

Στην ουσία, εξαιρεί από τον έλεγχο το απαριθμούμενο λογισμικό και τεχνολογία διπλής χρήσης που μπορεί να αποκτήσει ο καθένας.

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ υπογραμμίζουν ότι το ελεγχόμενο λογισμικό ή τεχνολογία διπλής χρήσης που δεν είναι ακόμη «ελευθέρας χρήσεως» δεν μπορεί να εξαιρεθεί από τον έλεγχο βάσει της σημείωσης περί μη ελέγχου «ελευθέρας χρήσεως». Ο ορισμός αναφέρεται σαφώς σε λογισμικό ή τεχνολογία που επιτρέπεται να διατίθεται για περαιτέρω διάδοση χωρίς περιορισμούς. Η επιδιωκόμενη πράξη διάθεσης του (αντικειμενικού κώδικα του) λογισμικού ή της τεχνολογίας προς ελεύθερη χρήση δεν επαρκεί για τον εξαίρεση από τον έλεγχο. Αυτό σημαίνει ότι ένα μελλοντικό ερευνητικό αποτέλεσμα (λογισμικό ανοικτού κώδικα, δημοσίευση, υλικό συνεδρίου,…) μπορεί να απολαύει της εν λόγω εξαίρεσης από τον έλεγχο μόνον εάν το απαριθμούμενο λογισμικό ή τεχνολογία διπλής χρήσης που περιέχει είναι ήδη «ελευθέρας χρήσεως». Ως εκ τούτου, η πράξη της ελεύθερης διάθεσης χωρίς άδεια θα μπορούσε να αποτελεί παραβίαση των ελέγχων εξαγωγών.

Η αναφορά «χωρίς περιορισμούς» θα πρέπει να νοείται ότι δεν περιορίζει την πρόσβαση σε μια περιορισμένη μόνο ομάδα ατόμων. Εάν οι πληροφορίες καθίστανται προσβάσιμες μόνο μετά τη λήψη μεμονωμένης απόφασης από τον φορέα ή τον κάτοχο των πληροφοριών, τότε δεν έχουν όλοι τη δυνατότητα πρόσβασης στις πληροφορίες και, ως εκ τούτου, οι πληροφορίες δεν μπορούν να θεωρηθούν «ελευθέρας χρήσεως».

Οι νομικοί περιορισμοί, για παράδειγμα οι περιορισμοί που απορρέουν από τα πνευματικά δικαιώματα, οι οποίοι δεν είναι συναφείς σύμφωνα με τη νομοθεσία περί ελέγχου των εξαγωγών δεν επηρεάζουν την επιλεξιμότητα για εξαίρεση από τον έλεγχο. Ομοίως, μέτρα όπως η επιβολή τέλους πρόσβασης ή η προηγούμενη εγγραφή ως προϋπόθεση πρόσβασης δεν θεωρούνται περιορισμοί, εφόσον επιτρέπεται σε όλους να καταβάλουν το τέλος ή να εγγραφούν.

Η ανάπτυξη ανοικτού κώδικα διεξάγεται συχνά σε παγκόσμιο επίπεδο από κοινότητες κατά τρόπο συνεργατικό. Οι τεχνολογίες ή το λογισμικό ανοικτού κώδικα που δημοσιεύονται και διατίθενται στο κοινό χωρίς περιορισμούς μπορούν να απολαύουν της εξαίρεσης από ελέγχους «ελευθέρας χρήσεως». Η τεχνολογία για την ανάπτυξη «λογισμικού εισβολής» μπορεί να εξαιρεθεί από τον έλεγχο σε περίπτωση που η τεχνολογία αφορά τη «δημοσιοποίηση τρωτών σημείων» ή την «αντιμετώπιση συμβάντων στον κυβερνοχώρο». Ανατρέξτε στην τελευταία έκδοση του παραρτήματος Ι για τους ισχύοντες ορισμούς.

Εάν ένας ερευνητής κάνει αναφορά ή ενσωματώνει ευαίσθητες ως προς τη διάδοση πληροφορίες από άλλες πηγές οι οποίες είναι ήδη ελευθέρας χρήσεως, αυτό δεν καθιστά αυτόματα το ερευνητικό αποτέλεσμα ελεγχόμενο λογισμικό ή τεχνολογία διπλής χρήσης. Το γεγονός ότι το εν λόγω απαριθμούμενο λογισμικό ή τεχνολογία διπλής χρήσης διατέθηκε χωρίς άδεια ως «ελευθέρας χρήσεως» αποτελεί παραβίαση των κανονισμών περί ελέγχου των εξαγωγών, όμως δεν μπορεί να αποδοθεί στον συγκεκριμένο ερευνητή.

Βασικά συνοπτικά στοιχεία σχετικά με τη σημείωση περί μη ελέγχου «ελάχιστες απαραίτητες πληροφορίες για τις αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας» όσον αφορά την τεχνολογία

Η Γενική Σημείωση περί Τεχνολογίας περιέχει εξαίρεση για τις ελάχιστες απαραίτητες πληροφορίες για τις αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Οι ελάχιστες αυτές πληροφορίες που απαιτούνται για την υποβολή αίτησης διπλώματος ευρεσιτεχνίας εξαιρούνται επομένως από τους ελέγχους των εξαγωγών. Η εν λόγω εξαίρεση από ελέγχους δεν κάνει διάκριση μεταξύ εθνικών, ενωσιακών ή διεθνών αιτήσεων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Μετά τη δημοσίευση των σχετικών πληροφοριών ως ελευθέρας χρήσεως, οι εν λόγω πληροφορίες δεν υπόκεινται πλέον σε ελέγχους εξαγωγών.

Ο κανονισμός για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ δεν περιλαμβάνει ορισμό για το τι συνιστά «ελάχιστες απαραίτητες πληροφορίες». Με τον όρο αυτόν νοούνται γενικά οι πληροφορίες που απαιτούνται για την εκπλήρωση των προϋποθέσεων κατάθεσης που καθορίζονται από το Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας ή τα γραφεία διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας των κρατών μελών της ΕΕ.

2.3.6 *Ελεγχόμενες δραστηριότητες*

Δεν απαιτείται άδεια για κάθε ερευνητική δραστηριότητα που αφορά είδη διπλής χρήσης. Ο κανονισμός για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ περιλαμβάνει πέντε διαφορετικούς τύπους δραστηριοτήτων που απαιτούν άδεια. Στην ενότητα 2.3.7 περιγράφονται λεπτομερώς οι τύποι αδειών για καθεμία από αυτές τις δραστηριότητες.

Οι ακόλουθες δύο αποτελούν πάγιες απαιτήσεις άδειας:

— Απαιτείται άδεια εξαγωγής για τη διακίνηση ή διαβίβαση εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης οποιουδήποτε είδους διπλής χρήσης που απαριθμείται στο παράρτημα Ι του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ.

— Απαιτείται άδεια μεταφοράς για τη διακίνηση ή διαβίβαση ειδών εντός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης μόνο για τα είδη διπλής χρήσης που απαριθμούνται στο παράρτημα IV του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ.

Οι ακόλουθες τρεις αποτελούν κατά περίπτωση απαιτήσεις άδειας:

— Απαιτείται άδεια διαμετακόμισης για είδη που διέρχονται από το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης.

— Απαιτείται άδεια μεσιτείας για τη μεσιτεία ειδών μεταξύ τρίτων χωρών από το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης.

— Απαιτείται άδεια για την παροχή τεχνικής βοήθειας σε σχέση με είδη διπλής χρήσης.

Η διαμετακόμιση ή η μεσιτεία απαριθμούμενων ειδών διπλής χρήσης και η παροχή τεχνικής βοήθειας για απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης ενδέχεται να απαγορεύονται ή να απαιτείται άδεια, αντίστοιχα, εάν το είδος προορίζεται ή μπορεί να προορίζεται, στο σύνολό του ή εν μέρει, για τις χρήσεις που παρατίθενται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ. Υπεύθυνη να αποφασίσει εάν απαιτείται άδεια ή απαγορεύεται η διαμετακόμιση είναι η

αρμόδια αρχή. Ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν υιοθετήσει εθνικά μέτρα σχετικά με τους ελέγχους όσον αφορά τη διαμετακόμιση, τη μεσιτεία ή την παροχή τεχνικής βοήθειας για τα μη απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης. Κατάλογος των εθνικών μέτρων που θεσπίζονται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/821 δημοσιεύεται και επικαιροποιείται τακτικά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ([21]).

Ορισμένα είδη δεν πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές του παραρτήματος Ι, συνιστούν ωστόσο ευαίσθητες ως προς τη διάδοση πληροφορίες λόγω των τεχνικών δυνατοτήτων τους ή της υπόνοιας ως προς την τελική τους χρήση. Οι συναλλαγές τέτοιων ειδών ή ειδών με υπόνοιες ως προς την τελική χρήση ενδέχεται να επισύρουν απαίτηση άδειας εξαγωγών. Οι έλεγχοι αυτοί για μη απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης ονομάζονται «γενικοί έλεγχοι» (βλ. επίσης υποενότητα 2.3.8).

Στο προσάρτημα 5 παρέχεται διάγραμμα ροής για τον προσδιορισμό των απαιτήσεων άδειας βάσει του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ.

2.3.7 *Τύποι αδειών*

Ο κανονισμός για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ περιέχει τους ακόλουθους τύπους αδειών:

— Ειδικές άδειες εξαγωγής που καλύπτουν ένα ή περισσότερα είδη διπλής χρήσης σε έναν συγκεκριμένο εξαγωγέα για έναν τελικό χρήστη ή παραλήπτη σε τρίτη χώρα.

— Συνολικές άδειες εξαγωγής που καλύπτουν ένα ή περισσότερα είδη διπλής χρήσης και μπορεί να ισχύουν για εξαγωγές προς έναν ή περισσότερους συγκεκριμένους τελικούς χρήστες και/ή σε μία ή περισσότερες συγκεκριμένες τρίτες χώρες.

— Άδειες μεγάλου έργου που καλύπτουν ένα ή περισσότερα είδη διπλής χρήσης και μπορεί να ισχύουν για εξαγωγές προς έναν ή περισσότερους συγκεκριμένους τελικούς χρήστες σε μία ή περισσότερες συγκεκριμένες τρίτες χώρες με σκοπό ένα συγκεκριμένο έργο μεγάλης κλίμακας.

— Οι ενωσιακές γενικές άδειες εξαγωγής (EUGEA) αποσκοπούν στην απλούστευση της εξαγωγής συγκεκριμένων ειδών διπλής χρήσης σε ορισμένες χώρες προορισμού και διατίθενται σε όλους τους εξαγωγείς που εδρεύουν στην ΕΕ και πληρούν τους όρους και τις απαιτήσεις χρήσης που παρατίθενται στα παραρτήματα ΙΙα έως ΙΙστ. Τα παραρτήματα ΙΙα έως ΙΙη αντιστοιχούν στις οκτώ διαθέσιμες EUGEA (EUGEA 001 έως EUGEA 008).

— Οι εθνικές γενικές άδειες εξαγωγής (NGEA) αποτελούν πρόσθετες απλουστευμένες άδειες για συγκεκριμένα είδη διπλής χρήσης σε ορισμένες χώρες προορισμού, όπως ορίζονται από την εθνική νομοθεσία. Αυτές οι άδειες ισχύουν μόνο για εξαγωγείς που εδρεύουν στο αντίστοιχο κράτος μέλος της ΕΕ ([22]).

— Άδεια παροχής τεχνικής βοήθειας από το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης στο έδαφος τρίτης χώρας, εντός του εδάφους τρίτης χώρας ή σε κάτοικο τρίτης χώρας που βρίσκεται προσωρινά στο τελωνειακό έδαφος της Ένωσης.

— Άδεια παροχής μεσιτικών υπηρεσιών για μια καθορισμένη ποσότητα συγκεκριμένων ειδών διπλής χρήσης που μετακινούνται μεταξύ δύο ή περισσότερων τρίτων χωρών.

— Άδεια διαμετακόμισης για μη ενωσιακά είδη διπλής χρήσης που διέρχονται μόνο από την ΕΕ.

— Άδεια ενδοενωσιακής μεταφοράς για είδη διπλής χρήσης του παραρτήματος IV από ένα κράτος μέλος της ΕΕ σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ μπορεί να συμπληρώνουν αυτές τις απαιτήσεις άδειας με εθνικές απαιτήσεις άδειας ή απαγορεύσεις.

Η άδεια ΕΕ (χορηγηθείσα άδεια) ισχύει και στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εξαγωγή των ειδών από οπουδήποτε στο τελωνειακό έδαφος της Ένωσης. Η ισχύς των αδειών καθορίζεται από κάθε κράτος μέλος.

([21]) Ενημερωτική ανακοίνωση σχετικά με τα μέτρα που θεσπίζονται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τα άρθρα 4, 6, 7, 9, 11, 12, 22 και 23 του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ. Διατίθεται στην ιστοσελίδα της ΓΔ Εμπορίου για τα είδη διπλής χρήσης (https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/).

([22]) Κατάλογος των έγκυρων NGEA διατίθεται στη διεύθυνση https://trade.ec.europa.eu/doclib/html/158576.htm.

Παραδείγματα:

Δημοσίευση

Ο ερευνητής Α θα ήθελε να δημοσιεύσει ένα άρθρο σε ένα αμερικανικό περιοδικό. Το άρθρο περιέχει τεχνολογία που καλύπτεται από το παράρτημα Ι του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ (πιο συγκεκριμένα από το σημείο 3Ε001 σε σχέση με την ανάπτυξη αναλυτών σήματος 3Α002.γ), ενώ θα διατεθεί και εκτός των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (ΗΠΑ) μετά τη δημοσίευσή του.

Το σημείο 3Ε001 σε σχέση με το 3Α002.γ καλύπτεται από τα είδη που απαριθμούνται στην EUGEA 001. Οι ΗΠΑ είναι μία από τις χώρες προορισμού που έχουν εγκριθεί στην EUGEA 001. Ωστόσο, ο ερευνητής Α δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει την EUGEA 001 για να αποστείλει το άρθρο στον Αμερικανό εκδότη, καθώς ο εξαγωγέας γνωρίζει ότι το είδος δεν θα παραμείνει στη χώρα EUGEA 001 στην οποία θα εξαχθεί. Αυτό συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση. Το άρθρο θα διατεθεί παγκοσμίως, όπως γνωρίζει ο ερευνητής Α.

Δεδομένου ότι η EUGEA 001 δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί, είναι σημαντικό ο ερευνητής ή ο ερευνητικός οργανισμός να απευθυνθεί στην αρμόδια αρχή για να συζητήσει πώς να μετριάσει την απαίτηση άδειας (π.χ. προσδιορίζοντας και ενδεχομένως τροποποιώντας ή παραλείποντας τα συγκεκριμένα μέρη που περιέχουν την ελεγχόμενη τεχνολογία ή περιορίζοντας την πρόσβαση σε αυτά τα συγκεκριμένα μέρη) και, εάν ο μετριασμός δεν είναι εφικτός, πώς να πληροί την απαίτηση άδειας (π.χ. αίτηση ατομικής άδειας). Ανατρέξτε στην υποενότητα 2.3.4 για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον προσδιορισμό της ελεγχόμενης τεχνολογίας.

Εξαγωγή μεταχειρισμένου εξοπλισμού ελέγχου διαστάσεων

Το ερευνητικό τμήμα Β θέλει να πουλήσει ένα μεταχειρισμένο σύστημα τομογραφίας ακτίνων Χ για τρισδιάστατο έλεγχο ελαττωμάτων σε πανεπιστήμιο της Βραζιλίας. Ο εξοπλισμός παρατίθεται στο σημείο 1Β001.στ.1.

Τα είδη του σημείου 1Β001.στ.1 δεν περιλαμβάνονται σε EUGEA (EUGEA 003: Εξαγωγή μετά την επισκευή/αντικατάσταση, EUGEA 004: Προσωρινή εξαγωγή για έκθεση επίδειξης ή εμπορική έκθεση) που να καλύπτει τη Βραζιλία ως προορισμό. Απαιτείται συνεπώς από το ερευνητικό τμήμα Β να υποβάλει αίτηση για ατομική άδεια, καθώς αφορά μία συναλλαγή προς έναν τελικό χρήστη.

2.3.8 *Έλεγχοι επί των εξαγωγών για μη απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης*

Ορισμένα είδη δεν πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές του παραρτήματος Ι, συνιστούν ωστόσο ευαίσθητες ως προς τη διάδοση πληροφορίες λόγω των τεχνικών δυνατοτήτων τους ή της υπόνοιας ως προς την τελική χρήση τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ, οι εθνικές αρχές μπορούν να επιβάλουν απαίτηση άδειας για είδη διπλής χρήσης που δεν απαριθμούνται στο παράρτημα Ι εάν υπάρχει (υπόνοια για) σύνδεση με χρήση σε πρόγραμμα ΟΜΚ, (υπόνοια για) στρατιωτική τελική χρήση σε χώρα που υπόκειται σε εμπάργκο όπλων ([23]) ή (υπόνοια για) χρήση του είδους ως εξαρτήματος σε στρατιωτικό εξοπλισμό που έχει εξαχθεί χωρίς ή κατά παράβαση άδειας. Αυτή η διάταξη είναι γνωστή ως «γενικός έλεγχος» και, σε αυτήν την περίπτωση, όπου υπάρχει υπόνοια πιθανής χρήσης των ειδών σε μία από τις προαναφερθείσες περιπτώσεις, συνιστάται να επικοινωνήσετε με την εθνική αρχή για περισσότερες πληροφορίες.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ, η εξαγωγή μη απαριθμούμενων ειδών επιτήρησης στον κυβερνοχώρο ενδέχεται να υπόκειται σε απαίτηση άδειας σε περίπτωση ενημέρωσης από την αρμόδια αρχή ή γνώσης —σύμφωνα με τα ευρήματα βάσει δέουσας επιμέλειας— ότι τίθεται ζήτημα τελικής χρήσης σε σχέση με την εσωτερική καταστολή και/ή τη διάπραξη σοβαρών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ, κράτος μέλος της ΕΕ μπορεί να απαγορεύσει ή να επιβάλει απαίτηση άδειας στην εξαγωγή ειδών διπλής χρήσης που δεν απαριθμούνται στο παράρτημα Ι για λόγους δημόσιας ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης τρομοκρατικών ενεργειών ή προβληματισμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Κατάλογος των εν λόγω εθνικών μέτρων καταρτίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα. Είναι επίσης διαθέσιμος στον δικτυακό τόπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ([24]).

Στο προσάρτημα 7 συνοψίζονται οι απαιτήσεις άδειας για εξαγωγές και ενδοενωσιακές μεταφορές ειδών διπλής χρήσης.

([23]) Επί του παρόντος, εμπάργκο όπλων κατά την έννοια του άρθρου 4 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ ισχύει για τις ακόλουθες χώρες: βλ. https://www.sanctionsmap.eu

([24]) https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/

2.3.9 *Προειδοποιητικά σήματα*

Η επαγρύπνηση για ενδείξεις σχετικά με ύποπτες έρευνες ή συνεργασίες είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση των κινδύνων διάδοσης των ΟΜΚ, των φορέων τους και των αποσταθεροποιητικών σωρεύσεων συμβατικών όπλων. Συνιστάται θερμά η ανταλλαγή ύποπτων πληροφοριών με το σημείο επαφής για θέματα εσωτερικής συμμόρφωσης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να είναι υποχρεωτική η ανταλλαγή πληροφοριών με την αρμόδια αρχή ελέγχου των εξαγωγών σύμφωνα με τους ενωσιακούς και εθνικούς νόμους και κανονισμούς.

Το προσάρτημα 3 περιέχει κατάλογο προειδοποιητικών σημάτων που βοηθά τους ερευνητές ή το προσωπικό συμμόρφωσης να προβούν σε μια αρχική αξιολόγηση τού κατά πόσον ενδέχεται να ισχύουν έλεγχοι εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης. Σε αυτόν τον κατάλογο τα προειδοποιητικά σήματα ομαδοποιούνται σύμφωνα με την έρευνα, την τελική χρήση και τον τελικό χρήστη, την αποστολή, καθώς και την κατάσταση της χρηματοδότησης και της σύμβασης. Ο κατάλογος είναι ιδιαίτερα χρήσιμος για τα μη απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης (ώστε να προσδιορίζεται εάν ενδέχεται να ισχύουν γενικοί έλεγχοι). Είναι επίσης καλή πρακτική ο κατάλογος να χρησιμοποιείται κατά τη συλλογή των απαραίτητων πληροφοριών κατά τη διαδικασία αίτησης άδειας για απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης.

2.3.10 *Έλεγχος της τεχνικής βοήθειας*

Υπάρχουν δύο τύποι ελέγχων τεχνικής βοήθειας: ένας που ρυθμίζεται στον κανονισμό για τα είδη διπλής χρήσης και ένας που ρυθμίζεται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία των κρατών μελών της ΕΕ.

Η τεχνολογία, σύμφωνα με τον κανονισμό για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ, μπορεί να λάβει τη μορφή τεχνικής βοήθειας όπως προφορική διδασκαλία, εκπαίδευση, μετάδοση τεχνικών γνώσεων και δεξιοτήτων ή συμβουλευτικές υπηρεσίες, μεταξύ άλλων μέσω τηλεφώνου ή ηλεκτρονικών μέσων. Ως εκ τούτου, οι οδηγίες που δίδονται σε συνάδελφο ο οποίος εργάζεται σε ερευνητικό ινστιτούτο τρίτης χώρας μπορεί να συνιστούν τεχνική βοήθεια. Η τεχνική βοήθεια πρέπει να είναι αρκετά συγκεκριμένη ώστε να πληροί τα όρια τεχνολογίας του παραρτήματος Ι του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης.

Εκτός από την απαριθμούμενη τεχνολογία διπλής χρήσης υπό μορφή τεχνικής βοήθειας που απαριθμείται στο παράρτημα Ι του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ, καλύπτει κάθε άλλη τεχνική υποστήριξη που σχετίζεται με την επισκευή, ανάπτυξη, κατασκευή, συναρμολόγηση, δοκιμή, συντήρηση ή οποιαδήποτε άλλη τεχνική υπηρεσία προορίζεται για χρήση σε σχέση με την ανάπτυξη, παραγωγή, χειρισμό, λειτουργία, συντήρηση, αποθήκευση, ανίχνευση, προσδιορισμό ή διάδοση χημικών, βιολογικών ή πυρηνικών όπλων ή άλλων πυρηνικών εκρηκτικών συσκευών ή την ανάπτυξη, παραγωγή, συντήρηση ή αποθήκευση πυραύλων ικανών να αποδώσουν τέτοιου είδους όπλα ή που σχετίζεται με στρατιωτικές τελικές χρήσεις σε προορισμούς οι οποίοι υπόκεινται σε εμπάργκο όπλων.

2.3.11 Έλεγχοι εξαγωγών και περιοριστικά μέτρα (κυρώσεις)

Και οι έλεγχοι εξαγωγών και οι κυρώσεις επιβάλλουν απαγορεύσεις ή περιορισμούς. Ενώ οι έλεγχοι των εξαγωγών επικεντρώνονται σε (μη) απαριθμούμενα είδη και στον κατά περίπτωση έλεγχο των εξαγωγών, οι κυρώσεις επικεντρώνονται κυρίως σε απαγορεύσεις ταξιδίου, πάγωμα περιουσιακών στοιχείων και απαγορεύσεις διάθεσης οικονομικών πόρων σε καθορισμένα πρόσωπα και οντότητες και/ή σε τομεακά μέτρα, όπως ο περιορισμός ορισμένων ειδών και υπηρεσιών σε συγκεκριμένες χώρες (σε ορισμένες περιπτώσεις σε όλους τους τελικούς χρήστες σε μια συγκεκριμένη χώρα). Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές δεν παρέχουν συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με τις κυρώσεις της ΕΕ.

Για επισκόπηση όλων των εφαρμοζόμενων κυρώσεων της ΕΕ αυτήν τη στιγμή, καθώς και τον κατάλογο των καθορισμένων προσώπων και οντοτήτων, ανατρέξτε στον χάρτη κυρώσεων της ΕΕ: https://www.sanctionsmap.eu/.

Για γενικές πληροφορίες σχετικά με τις κυρώσεις της ΕΕ, βλ. https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/international-relations/restrictive-measures-sanctions_en.

Πρόσθετες κατευθυντήριες γραμμές μπορεί να διατίθενται σε εθνικό επίπεδο.

2.3.12 *Συχνές ερωτήσεις*

Ποιος είναι ο εξαγωγέας βάσει του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ;

Από τον ορισμό του εξαγωγέα καλύπτονται τόσο φυσικά όσο και νομικά πρόσωπα. Αυτό σημαίνει ότι εξαγωγέας μπορεί να είναι ο ερευνητής για δικό του λογαριασμό ή ο ερευνητικός οργανισμός για λογαριασμό του ερευνητή. Ο ορισμός του εξαγωγέα δεν ισχύει μόνο για τις εξαγωγικές δραστηριότητες, αλλά και για όλες τις ελεγχόμενες δραστηριότητες του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των ενδοενωσιακών μεταφορών για τα είδη που απαριθμούνται στο παράρτημα IV. Εναπόκειται στον ερευνητικό οργανισμό να προβεί σε εσωτερικές ρυθμίσεις σχετικά με το ποιος θα υποβάλει αίτηση άδειας.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ταυτότητα του εξαγωγέα είναι διαφορετική από την ταυτότητα της εξαγωγής. Όταν ένας επισκέπτης ερευνητής τρίτης χώρας αποκτά πρόσβαση, για παράδειγμα, σε ελεγχόμενη τεχνολογία σε πανεπιστημιούπολη εντός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης, τότε δεν πραγματοποιείται εξαγωγή. Όταν ο εν λόγω ερευνητής επιστρέψει στην πατρίδα του/της στην τρίτη χώρα και φέρει μαζί του/της την ελεγχόμενη τεχνολογία, τότε πραγματοποιείται εξαγωγή που απαιτεί εγκεκριμένη και έγκυρη άδεια. Ως εκ τούτου, πριν από την εξαγωγή αυτή, πρέπει να υποβληθεί αίτηση άδειας. Αίτηση για άδεια πρέπει να υποβάλει το τελευταίο πρόσωπο εντός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης που αποφασίζει για τη διαβίβαση της ελεγχόμενης τεχνολογίας εκτός ΕΕ. Εναπόκειται σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ να αποφασίσει ποιος μπορεί να υποβάλει την εν λόγω αίτηση άδειας. Μπορεί να είναι ο επισκέπτης ερευνητής τρίτης χώρας, όμως σε πολλές περιπτώσεις ο εν λόγω ερευνητής θα πρέπει να έχει εκπρόσωπο εγκατεστημένο στο τελωνειακό έδαφος της Ένωσης. Ανεξάρτητα από το ποιος είναι ο εξαγωγέας, σημειώνεται παραβίαση του ελέγχου εξαγωγών όταν η συγκεκριμένη ελεγχόμενη τεχνολογία βγαίνει από το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης χωρίς εγκεκριμένη και έγκυρη άδεια.

Εάν μια δημοσίευση περιέχει ελεγχόμενη τεχνολογία, αίτηση για άδεια πρέπει να υποβάλει ο συγγραφέας, το πανεπιστήμιο ή οι επιστημονικές εκδόσεις;

Το βασικό σε αυτήν την περίπτωση είναι ότι πρέπει να υποβάλει αίτηση για άδεια ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο και, ως εκ τούτου, να ενεργήσει ως εξαγωγέας. Το ποιος εξαρτάται από την εσωτερική πολιτική ή τη συμβατική ρύθμιση μεταξύ του συγγραφέα της έκδοσης και των επιστημονικών εκδόσεων. Εάν ο εκδότης είναι εγκατεστημένος εκτός ΕΕ, τότε αίτηση για άδεια πρέπει να υποβάλει το τελευταίο πρόσωπο εντός της ΕΕ που αποφασίζει για τη διαβίβαση της ελεγχόμενης τεχνολογίας εκτός ΕΕ.

Μπορεί ένας υπάλληλος ερευνητικού οργανισμού όταν ταξιδεύει στο εξωτερικό για επαγγελματική επίσκεψη να έχει απομακρυσμένη πρόσβαση σε ελεγχόμενη τεχνολογία ή λογισμικό που βρίσκεται στον διακομιστή ερευνητικού οργανισμού με έδρα την ΕΕ;

Οι εργαζόμενοι που έχουν πρόσβαση σε ελεγχόμενη τεχνολογία ή λογισμικό στο εξωτερικό σε επαγγελματική επίσκεψη πρέπει γενικά να υποβάλουν αίτηση άδειας προτού ταξιδέψουν. Ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ ([25]) εξετάζουν σε αυτήν την περίπτωση τον καθοριστικό παράγοντα εάν πρόσβαση από το εξωτερικό στην ελεγχόμενη τεχνολογία ή το λογισμικό έχουν και άλλα άτομα (εκτός από τον ή τους υπαλλήλους).

Ποιος πρέπει να υποβάλει αίτηση για άδεια σε περίπτωση κοινοπραξίας έρευνας με εταίρους σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ και εταίρους τρίτων χωρών;

Εξαγωγέας, και επομένως αυτός που πρέπει να υποβάλει αίτηση για άδεια, είναι εκείνος που αποτελεί τον συμβατικό εταίρο του παραλήπτη στην τρίτη χώρα και έχει την αρμοδιότητα να καθορίζει την αποστολή ή διαβίβαση των ειδών από το τελωνειακό έδαφος της ΕΕ (για τα είδη του παραρτήματος Ι). Με άλλα λόγια, ο ίδιος ο εταίρος της κοινοπραξίας ή ο ίδιος ο επικεφαλής της κοινοπραξίας μπορεί να χρειαστεί να ζητήσει άδεια προτού αποστείλει τα είδη διπλής χρήσης. Αυτό εξαρτάται από τις συμβατικές ρυθμίσεις μεταξύ των εταίρων της κοινοπραξίας και του επικεφαλής της κοινοπραξίας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

Καθορισμός ή αναθεώρηση εσωτερικού προγράμματος συμμόρφωσης για έρευνα που αφορά είδη διπλής χρήσης

Ρόλος κάθε εσωτερικού προγράμματος συμμόρφωσης (ΕΠΣ) είναι η συστηματική αντιμετώπιση και ο μετριασμός ενός ή περισσοτέρων τύπων κινδύνων, προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που ορίζει ο νόμος ή αναλαμβάνει εθελοντικά ο οργανισμός.

Σε ένα ερευνητικό περιβάλλον, ο καθορισμός μέτρων συμμόρφωσης προς συμμόρφωση με τους νόμους και τους κανονισμούς ελέγχου των εξαγωγών είναι μια διαδικασία που απαιτεί χρόνο και προσπάθεια.

Η παρακάτω ενότητα παρουσιάζει όλα τα κύρια στοιχεία που θα πρέπει να εξετάζει ένας ερευνητικός οργανισμός όταν σχεδιάζει ή αναθεωρεί το εσωτερικό του σύστημα συμμόρφωσης όσον αφορά τις εξαγωγές ειδών διπλής χρήσης.

([25]) Ανατρέξτε στο προσάρτημα 9 για τα στοιχεία επικοινωνίας των αρμόδιων αρχών ή επικοινωνήστε με τον υπεύθυνο συμμόρφωσης εντός του ερευνητικού σας οργανισμού για να προσδιορίσετε ποια είναι η κατάσταση στο κράτος μέλος της ΕΕ στο οποίο ανήκετε.

3.1 **Εκτίμηση κινδύνων**

Ενώ εξετάζει εάν και σε ποιο βαθμό τον αφορούν τυχόν έλεγχοι εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης, ένας ερευνητικός οργανισμός πρέπει να πραγματοποιεί μια αρχική αξιολόγηση κινδύνου εξετάζοντας τις ακόλουθες παραμέτρους: ([26])

1. Τα θέματα των δραστηριοτήτων του (π.χ. κλάδοι και ερευνητικοί τομείς όπου δραστηριοποιείται). Για επισκόπηση των ερευνητικών τομέων που είναι πιθανότερο να επηρεάζονται από ελέγχους εξαγωγών, βλ. προσάρτημα 1.

2. Τον τύπο και το εύρος αυτών των δραστηριοτήτων (π.χ. επιτόπια έρευνα, διαδικτυακή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και αριθμός διεθνών συνεργασιών και ξένη συμμετοχή στις δραστηριότητές του).

3. Την τρέχουσα κατάσταση των θεσμικών πολιτικών και των τυποποιημένων διαδικασιών (π.χ. τύπος οργανωτικής δομής, υφιστάμενα μέτρα μετριασμού για κινδύνους ασφάλειας και κυρίαρχη στάση του προσωπικού).

Οι παράμετροι αυτές πρέπει να αξιολογούνται βάσει των νομικών υποχρεώσεων που ορίζονται στην ενωσιακή και την εθνική νομοθεσία ελέγχου των εξαγωγών ([27]). Στο τέλος της εν λόγω αρχικής αξιολόγησης κινδύνου, ο ερευνητικός οργανισμός είναι σε θέση να προσδιορίσει το συγκεκριμένο προφίλ κινδύνου σε θέματα διπλής χρήσης. Κάτι τέτοιο θα βοηθήσει τον οργανισμό να συνειδητοποιήσει τα μέρη των ερευνητικών του δραστηριοτήτων που πρέπει να καλύπτονται από το ΕΠΣ (πεδίο εφαρμογής του εσωτερικού συστήματος συμμόρφωσης για τις εξαγωγές) και να εστιάσει το ΕΠΣ στις ειδικές συνθήκες του οργανισμού (π.χ. δομή, θεσμικές διαδικασίες και διαθέσιμοι πόροι).

Η αρχική εκτίμηση κινδύνου είναι καθοριστική για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή μέτρων ΕΠΣ που θα είναι αποτελεσματικά, αναλογικά και προσαρμοσμένα στο συγκεκριμένο προφίλ του οργανισμού. Είναι συχνά προτιμότερο να ξεκινάτε με την αντιμετώπιση δραστηριοτήτων/ερευνητικών τομέων που απαιτούν άμεση δράση, καθώς και όσων τομέων προσδιορίζεται εύκολα ότι αφορούν είδη διπλής χρήσης. Μετά από αυτό, το ΕΠΣ μπορεί να επεκταθεί ώστε να καλύπτει περαιτέρω κινδύνους και ισχυρότερες διαδικασίες μετριασμού. Η ενσωμάτωση στις υφιστάμενες θεσμικές πολιτικές και διαδικασίες μέτρων εσωτερικής συμμόρφωσης σε θέματα διπλής χρήσης είναι συχνά κομβικής σημασίας για τη δημιουργία αποτελεσματικότητας και συνεργειών.

Οι ερευνητικοί οργανισμοί θα πρέπει να θεσπίζουν ένα δυναμικό νομικό και ερευνητικό περιβάλλον όπου οι κίνδυνοι θα πρέπει να προσδιορίζονται ή να επανεκτιμώνται τακτικά και, επομένως, τα εσωτερικά μέτρα συμμόρφωσης εξαρτώνται από τους εξελισσόμενους καταλόγους ελέγχου και τις δραστηριότητες που αναλαμβάνει κάθε φορά ο ερευνητικός οργανισμός. Πράγματι, στο πλαίσιο της «διαδικασίας και των διεργασιών ελέγχου των εξαγωγών» διενεργείται πιο εμπεριστατωμένη αξιολόγηση και βαθμολόγηση των υλικών, του εξοπλισμού, του λογισμικού και της τεχνολογίας που χρησιμοποιούνται ή παράγονται σε μια έρευνα, όπως εξηγείται στο βασικό στοιχείο 4.

3.2 **Τα βασικά στοιχεία ενός ΕΠΣ**

Η παρούσα ενότητα βασίζεται στη σύσταση (ΕΕ) 2019/1318 της Επιτροπής, της 30ής Ιουλίου 2019, για τα εσωτερικά προγράμματα συμμόρφωσης σχετικά με τους ελέγχους του εμπορίου ειδών διπλής χρήσης βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 428/2009 του Συμβουλίου.

Παρουσιάζει μια προσαρμογή των βασικών στοιχείων του ΕΠΣ ώστε να καταστούν καταλληλότερα για χρήση στο ερευνητικό πλαίσιο. Η παρούσα προσαρμογή βασίζεται στις παρατηρήσεις που ελήφθησαν από την ερευνητική κοινότητα και διαρθρώνεται με βάση τις ακόλουθες υποενότητες:

1. Δέσμευση των ανώτατων διευθυντικών στελεχών για τη συμμόρφωση

2. Οργανωτική δομή, αρμοδιότητες και πόροι

3. Κατάρτιση και ευαισθητοποίηση

4. Διαδικασία και διεργασίες ελέγχου των εξαγωγών

5. Επανεξέταση των επιδόσεων, λογιστικοί έλεγχοι, υποβολή εκθέσεων και διορθωτικά μέτρα

6. Τήρηση αρχείων και τεκμηρίωση

7. Φυσική ασφάλεια και ασφάλεια πληροφοριών

Στο προσάρτημα 4 παρέχεται κατάλογος ελέγχου για κάθε βασικό στοιχείο για την υποστήριξη είτε της ανάπτυξης νέου ΕΠΣ είτε, σε μεταγενέστερο στάδιο, της επανεξέτασης υφιστάμενου ΕΠΣ.

([26]) C. Charatsis, «Interferences between non-proliferation and science: 'exporting' dual-use know-how and technology in conformity with security imperatives» (Παρεμβολές μεταξύ μη διάδοσης και επιστήμης: η «εξαγωγή» τεχνογνωσίας και τεχνολογίας διπλής χρήσης σύμφωνα με τις επιταγές ασφαλείας), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Κοινό Κέντρο Ερευνών – Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Πανεπιστήμιο της Λιέγης), Δεκέμβριος 2017, σ. 153-155. Βλ. επίσης το κεφάλαιο 8 της ίδιας έκδοσης για παράδειγμα αρχικής εκτίμησης κινδύνου σε ερευνητικό περιβάλλον.

([27]) Επισκόπηση των υποχρεώσεων ελέγχου εξαγωγών σε επίπεδο ΕΕ παρέχεται στην ενότητα 2 των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών.

3.2.1 *Δέσμευση των ανώτατων διευθυντικών στελεχών για τη συμμόρφωση*

Είναι σημαντική η δέσμευση και η στήριξη των ανώτατων διευθυντικών στελεχών για το ΕΠΣ, τόσο για συμβολικούς όσο και για πρακτικούς λόγους. Η διακήρυξη της δέσμευσης για τη συμμόρφωση με το δίκαιο ελέγχου των εξαγωγών από το ανώτατο διοικητικό όργανο/πρόσωπο του οργανισμού μπορεί να ενισχύσει την ευαισθητοποίηση του προσωπικού, να αυξήσει τη σημασία που αποδίδεται στα εν λόγω μέτρα συμμόρφωσης και να οδηγήσει σε ενίσχυση των ανθρώπινων και τεχνικών πόρων από άλλα τμήματα του οργανισμού.

Τι αναμένεται από τους ερευνητικούς οργανισμούς;

Όπως σε κάθε οργανισμό, τα ανώτατα διευθυντικά στελέχη έχουν στόχο την αύξηση της νομιμότητας των μέτρων συμμόρφωσης και τη δημιουργία ή την ενίσχυση μιας οργανωτικής νοοτροπίας που ευνοεί τις επιταγές του ελέγχου των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης. Στο ερευνητικό περιβάλλον, η δέσμευση των ανώτατων διευθυντικών στελεχών είναι απαραίτητη προκειμένου να ενθαρρυνθεί και να στηριχθεί ενεργά η ανάπτυξη ενός ΕΠΣ.

Δεδομένου ότι οι ερευνητικοί οργανισμοί, και ιδιαίτερα τα πανεπιστήμια, διαθέτουν συχνά αποκεντρωμένα μοντέλα οργανωτικής δομής, μπορεί να είναι χρήσιμο να εξεταστεί η έκφραση δέσμευσης σε επίπεδο τμήματος ή σχολής (π.χ. οι διαφορετικοί πρυτάνεις των σχολών). Μια τέτοια προσέγγιση μπορεί να είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για οργανισμούς οι οποίοι έχουν λίγα μόνο τμήματα που ενδεχομένως αφορούν οι έλεγχοι εξαγωγών.

Το στοιχείο αυτό υλοποιείται με γραπτή δήλωση και στήριξη από τα ανώτατα διευθυντικά στελέχη, η οποία έχει ως αποτέλεσμα επαρκείς οργανωτικούς, ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους για το ΕΠΣ του οργανισμού. Με την εν λόγω δήλωση δέσμευσης καλείται όλο το εμπλεκόμενο προσωπικό να συμμορφώνεται με τους σχετικούς νόμους και κανονισμούς της ΕΕ και των κρατών μελών και να λαμβάνει τις απαραίτητες προφυλάξεις κατά τη χρήση ελεγχόμενων εισροών ή την παραγωγή ερευνητικών αποτελεσμάτων που είναι ευαίσθητα και ενδέχεται να ελέγχονται.

Ποια είναι τα σχετικά στάδια;

Να καταρτίσετε δήλωση δέσμευσης που θα δηλώνει ότι τα μέλη του προσωπικού (επιστημονικού και διοικητικού) συμμορφώνονται με όλους τους ενωσιακούς και εθνικούς νόμους και κανονισμούς περί ελέγχου των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης, εφαρμόζοντας τα μέτρα μετριασμού που προβλέπονται στις πολιτικές και τις διεργασίες του οργανισμού. Να κάνετε αναφορά στις πιθανές συνέπειες των περιστατικών μη συμμόρφωσης για τον οργανισμό και τα άτομα που εμπλέκονται.

Να ενημερώνετε σαφώς και τακτικά όσον αφορά τη δήλωση δέσμευσης όλο το δυνητικά εμπλεκόμενο προσωπικό (και το προσωπικό χωρίς ρόλο στον έλεγχο των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης) με στόχο την ευαισθητοποίηση και την προαγωγή νοοτροπίας συμμόρφωσης με τους νόμους και τους κανονισμούς περί ελέγχου των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης.

Να εξετάσετε το ενδεχόμενο χρήσης όλων των διαθέσιμων μέσων (είτε ηλεκτρονικών είτε έντυπων) προς δημοσιοποίηση της δήλωσης και των πηγών πληροφοριών σχετικά με τις εσωτερικές διεργασίες συμμόρφωσης του οργανισμού ([28]).

3.2.2 *Οργανωτική δομή, αρμοδιότητες και πόροι*

Κάθε ερευνητικός οργανισμός είναι μοναδικός και, επομένως, δεν υπάρχει ένας μόνο τρόπος οργάνωσης των διαδικασιών συμμόρφωσης και κατανομής των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων. Ωστόσο, η ύπαρξη ενός καλά καθορισμένου συνόλου διεργασιών και αρμοδιοτήτων για τη συμμόρφωση όσον αφορά τις εξαγωγές μπορεί να βοηθήσει τον οργανισμό να επιτύχει τους στόχους συμμόρφωσής του και να βελτιώσει το μοντέλο διαχείρισής του στο σύνολό του.

Τι αναμένεται από τους ερευνητικούς οργανισμούς;

Στο ερευνητικό πλαίσιο, υπάρχουν διάφοροι τύποι αρμοδιοτήτων που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Συνήθως, τις αρμοδιότητες αυτές μοιράζονται μεταξύ τους το διοικητικό και το επιστημονικό προσωπικό.

([28]) Οι ερευνητικοί οργανισμοί θα μπορούσαν επίσης να εξετάσουν το ενδεχόμενο διάδοσης της δήλωσης τόσο σε δημόσιους όσο και εσωτερικούς δικτυακούς τόπους, κώδικες συμπεριφοράς και κανονισμούς προσωπικού ώστε να ενημερωθεί το προσωπικό σχετικά με τη σημασία των εμπορικών ελέγχων και το κόστος της μη συμμόρφωσης για την ερευνητική κοινότητα και το πανεπιστήμιο.

Ο πρώτος τύπος αρμοδιότητας αφορά τη συνολική ευθύνη για την εφαρμογή των πολιτικών συμμόρφωσης του οργανισμού, που εναπόκειται στη διοίκησή του. Η αρμοδιότητα αυτή μπορεί να συνεπάγεται την έγκριση αιτήσεων αδειών, την εποπτεία της διάθεσης επαρκών πόρων για τη συμμόρφωση, καθώς και διασφάλιση τακτικών αναθεωρήσεων και επικαιροποιήσεων των μέτρων συμμόρφωσης που ισχύουν. Σε ορισμένα κράτη μέλη, το πρόσωπο αυτό πρέπει να είναι ένα από τα ανώτατα διευθυντικά στελέχη.

Ο δεύτερος τύπος αρμοδιότητας απαιτεί την καθιέρωση θέσης αρμοδίου συμμόρφωσης για τις εξαγωγές που θα είναι υπεύθυνος για την ανάπτυξη και/ή την εφαρμογή των μέτρων συμμόρφωσης του οργανισμού. Στα καθήκοντα της θέσης αυτής μπορεί να περιλαμβάνονται τα εξής: απάντηση σε ερωτήσεις ελέγχου εξαγωγών, αποφασίζοντας εάν η αίτηση άδειας είναι σχετική και ποια μέτρα άμβλυνσης είναι απαραίτητα για μια δεδομένη δραστηριότητα. Η θέση ελέγχου εξαγωγών μπορεί επίσης να βοηθήσει το προσωπικό να κατανοήσει τους όρους άδειας, να εφαρμόζει ελέγχους δέουσας επιμέλειας και να τηρεί τα κατάλληλα αρχεία.

Αυτήν την ευθύνη αναλαμβάνει συνήθως τμήμα που διαθέτει εμπειρία στη συμμόρφωση με τις νομικές υποχρεώσεις και αλληλεπιδρά με το προσωπικό του οργανισμού και τους εξωτερικούς συνεργάτες ([29]). Θα πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον ένα άτομο στον οργανισμό στο οποίο να έχει ανατεθεί η συμμόρφωση με τις εξαγωγές. Εάν είναι δυνατόν, η θέση υπευθύνου ελέγχου εξαγωγών θα πρέπει να είναι απαλλαγμένη από συγκρούσεις συμφερόντων. Επίσης, θα πρέπει να έχει άμεση πρόσβαση και υποχρέωση αναφοράς στα ανώτατα διευθυντικά στελέχη.

Εκτός από αυτό, μπορεί να είναι απαραίτητο να οριστούν σημεία επαφής σε διάφορα τμήματα του οργανισμού, τα οποία μπορούν να ευαισθητοποιούν, να καθοδηγούν το διοικητικό και επιστημονικό προσωπικό κάθε φορά που προκύπτει σχετικό ζήτημα και, εάν είναι απαραίτητο, να παραπέμπουν ερωτήματα και αιτήματα στον υπεύθυνο ελέγχου των εξαγωγών.

Ο τρίτος τύπος αρμοδιότητας αφορά την εφαρμογή πρακτικών μέτρων που πρέπει να ληφθούν από το επιστημονικό προσωπικό προκειμένου να διασφαλιστεί συμμόρφωση με τις απαιτήσεις συμμόρφωσης του οργανισμού. Η θέση αυτή συνεπάγεται καθήκοντα όπως ο προσδιορισμός έργων που ενδέχεται να απαιτούν άδεια, η εφαρμογή ελέγχων τελικής χρήσης/τελικού χρήστη και η λήψη των προβλεπόμενων μέτρων άμβλυνσης και εγκρίσεων κατά την εκτέλεση ερευνητικών δραστηριοτήτων. Ενώ όλο το εμπλεκόμενο προσωπικό πρέπει να τηρεί τις διαδικασίες συμμόρφωσης του οργανισμού κατά την εκτέλεση της εργασίας του, συνήθως η ευθύνη για τον εντοπισμό ευαίσθητων έργων και την εφαρμογή των απαιτούμενων ελέγχων βαρύνει τον επικεφαλής του έργου. Συχνά, είναι το άτομο που εξασφαλίζει τη χρηματοδότηση και συντονίζει το έργο μέσα σε έναν οργανισμό, γνωστό επίσης σε ορισμένα ερευνητικά πλαίσια ως ο κύριος ερευνητής.

Το διοικητικό προσωπικό (π.χ. από τις προμήθειες και το νομικό τμήμα) μπορεί να επιβλέπει ορισμένα καθήκοντα συμμόρφωσης, όπως προβλέπεται από τις πολιτικές συμμόρφωσης. Το προσωπικό αυτό μπορεί να αποτελεί μέρος της υπηρεσίας συμμόρφωσης των εξαγωγών ή απλώς να συνεργάζεται στενά μαζί της.

Το διοικητικό προσωπικό μπορεί να είναι σε θέση να εντοπίσει ζητήματα που έχουν διαφύγει της προσοχής του ερευνητικού προσωπικού. Με αυτόν τον τρόπο, το εκπαιδευμένο διοικητικό προσωπικό θα μπορούσε επίσης να ενεργεί ως «φύλακας» όταν δεν επαρκούν οι υπόλοιπες διασφαλίσεις ([30]).

Το προσάρτημα 6 προσφέρει δύο παραδείγματα πιθανής δομής οργάνωσης συμμόρφωσης σε ερευνητικά περιβάλλοντα.

Ποια είναι τα σχετικά στάδια;

Να προσδιορίσετε τα μέρη του οργανισμού που σχετίζονται με τη συμμόρφωση με τον έλεγχο εξαγωγών. Να προσδιορίσετε και να διορίσετε το ή τα άτομα που αναλαμβάνουν τη συνολική αρμοδιότητα και να τοποθετήσετε τουλάχιστον ένα άτομο στη θέση υπευθύνου συμμόρφωσης των εξαγωγών. Ανάλογα με τις ανάγκες του οργανισμού, το εν λόγω πρόσωπο μπορεί να ασκεί τα καθήκοντα ελέγχου των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης με μερική απασχόληση.

([29]) Ανάλογα με τη δομή ενός οργανισμού, εμπειρία στην ενασχόληση με τα εν λόγω καθήκοντα θα διαθέτει πιθανότατα το «γραφείο συμμόρφωσης», το «νομικό τμήμα», το «γραφείο έρευνας», το «τμήμα ασφαλείας» ή το «γραφείο μεταφοράς τεχνολογίας». Οι συγκεκριμένοι όροι που χρησιμοποιούνται είναι δηλωτικές ονομασίες οι οποίες χρησιμοποιούνται συχνά από διάφορους ερευνητικούς οργανισμούς. Ο προσφερόμενος κατάλογος με παραδείγματα τμημάτων δεν είναι πλήρης.

([30]) Για παράδειγμα, κατά την επεξεργασία συμβάσεων και συμφωνιών, το εκπαιδευμένο διοικητικό προσωπικό μπορεί να προσδιορίσει συμβατικές απαιτήσεις που ενδέχεται να θέτουν ζητήματα ελέγχου των εξαγωγών (π.χ. περιορισμοί στην πρόσβαση στα αποτελέσματα της έρευνας), να παραπέμπουν σε ευαίσθητα θέματα εφαρμοσμένης έρευνας και/ή να δημιουργούν υποψίες σχετικά με τους τελικούς χρήστες/τελικές χρήσεις και τους προορισμούς/εθνικότητες που αφορούν. Ομοίως, η διοίκηση μπορεί να αντιμετωπίζει και να αναφέρει στην υπηρεσία συμμόρφωσης των εξαγωγών ασυμφωνίες όσον αφορά τους όρους άδειας εξαγωγής ή άλλες απαιτήσεις του ΕΠΣ καθ' όλη τη διάρκεια της εκτέλεσης έργων και ερευνητικών δραστηριοτήτων.

Να εξετάσετε όλους τους διαφορετικούς τύπους αρμοδιότητας και τα σχετικά με τη συμμόρφωση καθήκοντα. Να ορίσετε σαφείς διαδικασίες και αρμοδιότητες, τόσο για το διοικητικό όσο και για το επιστημονικό προσωπικό. Να ξεκινήσετε από τα τμήματα που διεξάγουν έρευνα σε κρίσιμο τομέα και να επεκταθείτε ώστε να αντιμετωπιστούν άλλα λιγότερο ευαίσθητα τμήματα καθώς εξελίσσεται το σύστημα συμμόρφωσης. Να μην παραβλέψετε τον ορισμό της ανάθεσης εξουσιών (π.χ. σε περίπτωση ασθένειας ή αργιών) και καθηκόντων αντικατάστασης όποτε είναι δυνατόν.

Να διασφαλίσετε ότι διατίθενται οι κατάλληλοι πόροι στο ΕΠΣ και να εξετάσετε τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται από την άποψη τόσο της νομικής όσο και της τεχνικής εμπειρογνωμοσύνης. Συνιστάται η γραπτή περιγραφή των θέσεων εργασίας.

Να προετοιμαστείτε για την πλήρη αξιοποίηση της εμπειρογνωμοσύνης και της εμπειρίας που διαθέτουν ήδη τα διάφορα μέρη του οργανισμού. Να διαβουλεύεστε με συναδέλφους διαφόρων τμημάτων (π.χ. προμήθειες, ασφάλεια και νομικό τμήμα) σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους οι διαθέσιμες πολιτικές και διεργασίες θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις συμμόρφωσης στις εξαγωγές. Να εξετάζετε το ενδεχόμενο δημιουργίας —μαζί με την υποστήριξη του τμήματος ΤΠ— διαδικτυακών εργαλείων και διεργασιών προς διευκόλυνση της εφαρμογής εσωτερικών μέτρων συμμόρφωσης.

Να κωδικοποιήσετε τις πολιτικές και τις διεργασίες συμμόρφωσης των εξαγωγών του οργανισμού, συμπεριλαμβανομένης της κύριας αλυσίδας ευθύνης, σε εγχειρίδια/οδηγούς και να τις διαθέσετε στον οργανισμό μέσω διαδικτύου ή σε έντυπη μορφή. Να προσπαθήσετε να χρησιμοποιείτε κατά το δυνατόν ακριβέστερη και σαφέστερη γλώσσα. Να εξετάσετε το ενδεχόμενο συμπερίληψης παραδειγμάτων και πρακτικών περιπτώσεων, όπως αυτές που παρέχονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές ή σε εθνικές πηγές.

Να βεβαιώνεστε ότι το επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό γνωρίζει ποια διαδικασία πρέπει να ακολουθήσει και ποιο είναι το σημείο επαφής κάθε φορά που προκύπτει ερώτημα ελέγχου εξαγωγών.

3.2.3 *Κατάρτιση και ευαισθητοποίηση*

Η κατάρτιση και η ευαισθητοποίηση αποτελούν σημαντικό στοιχείο κάθε ΕΠΣ και θα πρέπει να προσαρμόζονται στη συγκεκριμένη κατάσταση ενός ερευνητικού οργανισμού. Η ευαισθητοποίηση θεωρείται το πρώτο βήμα που επιτρέπει τόσο στο επιστημονικό όσο και στο διοικητικό προσωπικό να κατανοήσει τους κινδύνους ασφαλείας και να εκπληρώσει τις ευθύνες του βάσει του δικαίου περί ελέγχου των εξαγωγών και του ΕΠΣ του οργανισμού. Η κατάρτιση περιλαμβάνει εξειδικευμένα μαθήματα προσαρμοσμένα στα καθήκοντα και το προσωπικό του οργανισμού που αφορούν οι έλεγχοι των εξαγωγών.

Τι αναμένεται από τους ερευνητικούς οργανισμούς;

Οι ερευνητικοί οργανισμοί πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο ανάληψης πρωτοβουλιών για την ευαισθητοποίηση και την κατάρτιση σε διαφορετικά επίπεδα, με διαφορετικά μέσα και με διαφορετικούς στόχους.

Πρώτον, η γενική εισαγωγή σε θέματα ελέγχου των εξαγωγών για όλο το δυνητικά ενδιαφερόμενο ερευνητικό προσωπικό και τους φοιτητές είναι σημαντική για την ευαισθητοποίηση και την προώθηση νοοτροπίας ευθύνης σε ολόκληρο τον οργανισμό. Μπορεί να επιτευχθεί μέσω της συμπερίληψης αναφορών σε στόχους ελέγχων των εξαγωγών και συναφών εσωτερικών μέτρων σε κώδικες συμπεριφοράς, ιστοσελίδες σχετικά με τη δεοντολογία και την ακεραιότητα της έρευνας, καθώς και μέσω τακτικά παρεχόμενων γενικών μαθημάτων ασφάλειας και προστασίας ([31]).

Δεύτερον, θα πρέπει να αναπτυχθούν δραστηριότητες γενικής κατάρτισης και ευαισθητοποίησης για το επιστημονικό προσωπικό όσων τμημάτων του οργανισμού έχει προσδιοριστεί κατά την αρχική αξιολόγηση κινδύνου και τις επακόλουθες επανεκτιμήσεις ότι έχουν σχέση με ελέγχους εξαγωγών. Ο στόχος της εν λόγω κατάρτισης είναι να εξοικειωθεί το προσωπικό με τις απαιτήσεις ελέγχου εξαγωγών και να διασφαλιστεί ότι μπορεί να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα όταν ανακύψει ζήτημα ή ανησυχία κατά τον σχεδιασμό, τον προγραμματισμό και την εκτέλεση της έρευνάς του.

Τρίτον, θα πρέπει να διεξάγεται κατάρτιση εστιασμένη στο διοικητικό προσωπικό που ασχολείται με την εφαρμογή των διαφόρων εσωτερικών διεργασιών ελέγχου, όπως των σχετικών με την ασφάλεια, τις προμήθειες, τη μεταφορά τεχνολογίας, τις συμβάσεις και τις ερευνητικές συνεργασίες. Ομοίως, θα πρέπει να οργανωθεί εξειδικευμένη κατάρτιση για το ερευνητικό προσωπικό που επηρεάζεται τακτικά από την εφαρμογή ελέγχων στις εξαγωγές λόγω της συμμετοχής του σε ευαίσθητα έργα που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή και μέτρα ελέγχου.

([31]) Ένας ερευνητικός οργανισμός, και ιδιαίτερα ένα πανεπιστήμιο, θα μπορούσε να αναλάβει περαιτέρω πρωτοβουλίες ώστε να συμπεριλάβει μια ενότητα περί ευαισθητοποίησης σχετικά με θέματα μη διάδοσης και ελέγχου των εξαγωγών στα προγράμματα σπουδών των πλέον ευαίσθητων επιστημονικών κλάδων.

Ένας ερευνητικός οργανισμός μπορεί να διενεργεί πολύ διαφορετικούς τύπους έρευνας και οι κατάλογοι ελέγχου των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης σχετίζονται με ένα ευρύ φάσμα ειδών και τεχνολογιών. Αυτό συνεπάγεται την ανάγκη να εξεταστεί το ενδεχόμενο ανάπτυξης εκπαιδευτικού υλικού και προσεγγίσεων προσαρμοσμένων σε κοινό από διαφορετικά τμήματα και με διαφορετική εμπειρογνωμοσύνη και υπόβαθρο.

Λαμβάνοντας υπόψη τον δυναμικό χαρακτήρα του δικαίου για τον έλεγχο των εξαγωγών και τις εξελίξεις σε αυτόν τον τομέα, η κατάρτιση θα πρέπει να πραγματοποιείται σε ετήσια βάση, ενώ το προσωπικό που έχει την κύρια ευθύνη για τη λειτουργία του ΕΠΣ θα πρέπει να ενημερώνει τακτικά τα διαθέσιμα εργαλεία και το ενημερωτικό υλικό.

Να διερευνείτε με την εθνική αρχή εάν υπάρχουν πρόσθετοι πόροι, όπως εγγραφή σε ενημερωτικές συναντήσεις και ενημερωτικά δελτία, εθνικές κατευθυντήριες γραμμές και κατάρτιση.

Ποια είναι τα σχετικά στάδια;

Να παρέχετε υποχρεωτική, περιοδική κατάρτιση για όλα τα μέλη του προσωπικού που ενδέχεται να συμμετέχουν σε ελεγχόμενες δραστηριότητες εξαγωγής ειδών διπλής χρήσης προκειμένου να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα ελέγχου των εξαγωγών και να καλλιεργηθεί νοοτροπία ευθύνης σε ολόκληρο τον οργανισμό.

Όταν είναι δυνατόν, να χρησιμοποιείτε τις υφιστάμενες εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες, όπως εισαγωγικά μαθήματα για το νεοπροσληφθέν προσωπικό προς ενσωμάτωση αναφορών σε μέτρα και απαιτήσεις συμμόρφωσης στις εξαγωγές. Να ακολουθείτε την ίδια προσέγγιση με τους κανονισμούς προσωπικού και το διδακτικό υλικό που χρησιμοποιείται ήδη.

Να διασφαλίσετε μέσω εργαλείων ευαισθητοποίησης (π.χ. διαγράμματα αποφάσεων, ιστοσελίδες εσωτερικού δικτύου, πληροφορίες και σημειώσεις επιβεβαίωσης σε σχετικές διαδικασίες ελέγχου των εξαγωγών) ότι όλο το εμπλεκόμενο προσωπικό γνωρίζει όλες τις εσωτερικές πολιτικές και μέτρα σχετικά με τους ελέγχους των εξαγωγών. Να αξιοποιείτε το υλικό που περιέχει πληροφορίες ως προς τους σχετικούς νόμους και τους καταλόγους ελέγχου εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ και τα περιοριστικά μέτρα, καθώς και ως προς τα εθνικά μέτρα και εμπάργκο. Να εξετάσετε το ενδεχόμενο διάθεσης φιλικών προς τον χρήστη εργαλείων (που αναπτύχθηκαν εσωτερικά ή παρέχονται από εξωτερικούς πόρους) σε όλο το εμπλεκόμενο προσωπικό ώστε να διευκολυνθεί η εύκολη πλοήγηση των εν λόγω νομικών εγγράφων και των ενημερώσεών τους. Εάν είναι δυνατόν, να εξετάσετε το ενδεχόμενο παροχής προσαρμοσμένης κατάρτισης τόσο για το διοικητικό όσο και για το επιστημονικό προσωπικό.

Να εξετάζετε, κατά περίπτωση, το ενδεχόμενο αξιοποίησης ευκαιριών εθνικής ή ενωσιακής κατάρτισης για τους ελέγχους των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης.

Να ενσωματώνετε τα διδάγματα που αποκομίστηκαν από την αξιολόγηση των επιδόσεων, τους λογιστικούς ελέγχους, την υποβολή εκθέσεων και τις διορθωτικές ενέργειες, όποτε είναι δυνατόν, στα προγράμματα κατάρτισης ή ευαισθητοποίησης για τις εξαγωγές τα οποία εφάρμοσε ο οργανισμός σας. Αντίθετα, να επισημαίνετε τυχόν ευρημάτων που υποδηλώνουν ανεπαρκή λειτουργία των μέτρων συμμόρφωσης που ισχύουν.

3.2.4 *Διαδικασία και διεργασίες ελέγχου των εξαγωγών*

Αυτό το στοιχείο περιέχει εσωτερικά μέτρα που θα πρέπει να εφαρμόζει ο οργανισμός ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν θα πραγματοποιηθεί «εξαγωγή» χωρίς την απαιτούμενη άδεια ή παρά τον όποιο σχετικό περιορισμό ή απαγόρευση εξαγωγής.

Η διαδικασία ελέγχου των εξαγωγών συλλέγει και αναλύει σχετικές πληροφορίες που αφορούν τις ακόλουθες πτυχές: ταξινόμηση ειδών, αξιολόγηση κινδύνου της δραστηριότητας, προσδιορισμό και υποβολή αίτησης άδειας και ελέγχους μετά τη χορήγηση άδειας. Ακολουθώντας τα βήματα που αναφέρονται παρακάτω, ένας ερευνητικός οργανισμός πρέπει να σχεδιάσει και να θέσει σε λειτουργία διαδικασία ελέγχου των εξαγωγών λαμβάνοντας υπόψη τους διαφορετικούς τύπους δραστηριοτήτων που αναλαμβάνει, τις υφιστάμενες θεσμικές πολιτικές και διεργασίες και τις συγκεκριμένες προκλήσεις που συνδέονται με το προφίλ κινδύνου του οργανισμού.

Τι αναμένεται από τους ερευνητικούς οργανισμούς;

Η διαδικασία ελέγχου των εξαγωγών βρίσκεται στον πυρήνα των εσωτερικών μέτρων συμμόρφωσης του οργανισμού. Η υλοποίηση αυτού του στοιχείου πρέπει να μοιράζεται μεταξύ του διοικητικού και του επιστημονικού προσωπικού, καθώς οι ρόλοι συμμόρφωσής τους έχουν αμοιβαία ενισχυτική επίδραση στη λειτουργία ενός ΕΠΣ. Στόχος είναι να καθιερωθούν διεργασίες ελέγχου που θα καθορίζουν τα σχετικά στάδια για τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία ελέγχου των εξαγωγών και τις εσωτερικές πολιτικές ελέγχου του οργανισμού. Ανάλογα με το εύρος και την ευαισθησία της έρευνας που διενεργείται, η διαδικασία ελέγχου των εξαγωγών μπορεί να σχετίζεται με διάφορες δραστηριότητες:

— Εξαγωγή ειδών (μέσω υλικών μέσων μεταφοράς),

— Σύναψη συμβάσεων (κυρίως με διεθνείς εταίρους) ([32]),

— Κατοχύρωση διπλώματος ευρεσιτεχνίας/αδειοδότηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων,

— Δημοσίευση (π.χ. άρθρα, υλικό συνεδρίου, λογισμικό),

— Ηλεκτρονικές μεταδόσεις (μεταξύ άλλων με τη διάθεση ειδών στο Διαδίκτυο),

— Πρόσληψη προσωπικού και υποδοχή επισκεπτών (κυρίως σχετικά με κυρώσεις),

— Ταξίδια στο εξωτερικό.

Ένας ερευνητικός οργανισμός μπορεί να εξετάσει το ενδεχόμενο προσαρμογής των θεσμικών πολιτικών και διεργασιών του σχετικά με όλες τις δραστηριότητες που αναφέρονται παραπάνω εισάγοντας ελέγχους και επαληθεύσεις ελέγχου των εξαγωγών. Τις περισσότερες φορές, τα μη πανεπιστημιακά ερευνητικά ινστιτούτα διαθέτουν κεντρικές διαδικασίες, οι οποίες μπορούν να προσαρμοστούν ώστε να παρέχουν τέτοιου είδους διεργασίες ελέγχου και μετριασμού. Τα πανεπιστήμια μπορούν να επιλέξουν να ακολουθήσουν την ίδια προσέγγιση, προσαρμοσμένη στις ανάγκες τους.

Σε έναν ερευνητικό οργανισμό, και ιδιαίτερα σε ένα πανεπιστήμιο, ελεγχόμενες εξαγωγικές δραστηριότητες μπορεί να πραγματοποιούνται στο πλαίσιο τόσο επίσημων συνεργασιών με εξωτερικούς εταίρους όσο και άτυπων ανταλλαγών. Στην τελευταία περίπτωση, οι ανταλλαγές μπορεί να λαμβάνουν χώρα κυρίως σε επίπεδο μεμονωμένων ερευνητών. Ως εκ τούτου, η διαδικασία ελέγχου των εξαγωγών εξετάζει αμφότερες τις δυνατότητες και εισάγει διεργασίες και ελέγχους για τον προσδιορισμό τού κατά πόσον μια συγκεκριμένη ερευνητική δραστηριότητα συνεπάγεται την «εξαγωγή» ελεγχόμενου είδους.

Οι μεμονωμένοι ερευνητές πρέπει να είναι σε θέση να εντοπίζουν και να αναφέρουν θέματα ελέγχου των εξαγωγών κατά τη διεξαγωγή της έρευνάς τους. Αυτό μπορεί να υλοποιηθεί χρησιμοποιώντας γενικά εργαλεία, όπως διαγράμματα αποφάσεων που καθοδηγούν τους ερευνητές ως προς τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για τον εντοπισμό πιθανών ζητημάτων ελέγχου των εξαγωγών ([33]). Επιπλέον, στις θεσμικές διαδικασίες που επιτρέπουν τις προαναφερθείσες δραστηριότητες θα μπορούσαν να ενσωματωθούν στοχευμένες διεργασίες και έλεγχοι. Για παράδειγμα, ένας ερευνητικός οργανισμός θα μπορούσε να εισαγάγει στο διαδικτυακό του σύστημα για την έγκριση ταξιδιών στο εξωτερικό, ενημερωτικό σημείωμα και απαίτηση για τους ερευνητές να διενεργούν ελέγχους εξαγωγών προτού υποβάλουν αίτημα ([34]).

Επιπλέον, οι διεργασίες ελέγχου των εξαγωγών θα πρέπει να περιλαμβάνονται στη φάση του σχεδιασμού ενός ερευνητικού έργου και πριν από τη σύναψη επίσημης συμφωνίας με άλλους οργανισμούς-εταίρους. Σε αυτήν τη φάση ήδη, ο ορισμός των στόχων του έργου και η πηγή χρηματοδότησης ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις από την άποψη του ελέγχου των εξαγωγών.

Ζήτημα ελέγχου των εξαγωγών μπορεί να ανακύψει σε διάφορες φάσεις της διάρκειας ζωής του έργου. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ανάγκη άδειας ελέγχου των εξαγωγών μπορεί να προκύψει μόνο στην τελική φάση ενός ερευνητικού έργου, όταν ο ερευνητικός οργανισμός / ερευνητής επιλέξει να μοιραστεί ένα ελεγχόμενο ως προς την εξαγωγή αποτέλεσμα με τρίτους, για παράδειγμα μέσω συμφωνίας άδειας. Αυτό υπογραμμίζει τη σημασία της εισαγωγής επαληθεύσεων ελέγχου των εξαγωγών σε διάφορες θεσμικές διεργασίες.

Σε άλλες περιπτώσεις —ιδίως όσες περιλαμβάνουν συνεργασίες με διεθνείς εταίρους— η έρευνα μπορεί να συνεπάγεται την αποκάλυψη ευαίσθητων τεχνολογιών και την αποστολή ελεγχόμενων ως προς την εξαγωγή αποτελεσμάτων σε διάφορες φάσεις του έργου. Επομένως, για τα έργα που έχουν επισημανθεί ως ευαίσθητα, είναι σκόπιμο να προστεθούν έλεγχοι εξαγωγών και μέτρα άμβλυνσης καθ' όλη τη διάρκεια του έργου. Αυτό είναι σημαντικό να προσδιορίζεται στη συμφωνία που υπογράφεται με τους υπόλοιπους οργανισμούς.

Σε όλες τις περιπτώσεις που συζητούνται παραπάνω, οι διεργασίες ελέγχου των εξαγωγών που πρέπει να καθοριστούν λαμβάνουν υπόψη τις ακόλουθες πτυχές:

— ταξινόμηση ειδών, μεταξύ άλλων λογισμικού και τεχνολογίας,

— εκτίμηση κινδύνων της δραστηριότητας,

  — ελέγχους προορισμών και οντοτήτων για τους οποίους έχει επιβληθεί εμπάργκο ή κυρώσεις ή ευαίσθητων προορισμών και οντοτήτων ([35]),

([32]) Περιλαμβάνονται συμφωνίες σχετικά με τη χρηματοδότηση και τη συνεργασία βάσει συμβάσεων, μνημόνια συνεργασίας κ.λπ.

([33]) Το εργαλείο αυτό θα μπορούσε να αναρτηθεί στο Διαδίκτυο ή στον εσωτερικό ιστότοπο του οργανισμού, όπως για παράδειγμα στην ενότητα που αφορά την ακεραιότητα της έρευνας ή τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς ασφάλειας και προστασίας. Μπορεί να έχει κάποια χρησιμότητα και από την άποψη της ευαισθητοποίησης.

([34]) Αναγνωρίζεται ότι δεν διαθέτουν όλοι οι ερευνητικοί οργανισμοί θεσμικές πολιτικές προς έγκριση όλων των δραστηριοτήτων που παρουσιάζουν δυνητικά κίνδυνο ελέγχου των εξαγωγών. Εξάλλου, οι άτυπες ανταλλαγές και συνεργασίες συνήθως δεν αδειοδοτούνται μέσω θεσμικού μηχανισμού.

([35]) Στους ευαίσθητους προορισμούς και οντότητες δεν έχει επιβληθεί εμπάργκο ή κυρώσεις, όμως η αποστολή ή διαβίβαση (ορισμένων) ειδών διπλής χρήσης προς αυτούς μπορεί να είναι κρίσιμης σημασίας σε μεμονωμένες περιπτώσεις, για παράδειγμα λόγω διάδοσης ή προβληματισμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι κυβερνήσεις των κρατών μελών μπορούν να εφαρμόζουν τη δική τους προσέγγιση στο θέμα αυτό. Σε κάθε περίπτωση αμφιβολίας, συνιστάται επικοινωνία με την αρμόδια αρχή.

— δηλωθείσα τελική χρήση και έλεγχο των εμπλεκόμενων μερών,

— έλεγχο του κινδύνου εκτροπής,

— «γενικούς ελέγχους» για τα μη απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης.

Εάν το αποτέλεσμα της ταξινόμησης των ειδών και η εκτίμηση κινδύνου της δραστηριότητας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η δραστηριότητα ελέγχεται, πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω πτυχές, όπως παρακάτω:

— Προσδιορισμός της άδειας (αδειοδότηση) που απαιτείται (π.χ. για εξαγωγή, μεσιτεία, μεταφορά και διαμετακόμιση), καθώς και υποβολή αίτησης για τη σχετική άδεια ([36]), και

— Έλεγχοι μετά τη χορήγηση άδειας, συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου της αποστολής και της συμμόρφωσης με τους όρους της άδειας.

Σε περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων, μπορεί να καθοριστεί ότι ο οργανισμός ή ο μεμονωμένος ερευνητής πρέπει να απόσχουν από μια συγκεκριμένη δραστηριότητα ή ότι δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί έργο ή δέσμευση με συνεργαζόμενο οργανισμό. Για παράδειγμα, αυτό μπορεί να συμβαίνει όταν ένα εμπλεκόμενο μέρος περιλαμβάνεται σε κατάλογο περιορισμού υπό κυρώσεις, ή όταν ο οργανισμός θεωρεί ότι είναι υψηλός ο κίνδυνος ένα ερευνητικό αποτέλεσμα να χρησιμοποιηθεί για κακόβουλους σκοπούς σε τρίτη χώρα. Παρομοίως, είναι πιθανό η αρμόδια αρχή να αρνηθεί (δηλαδή να απορρίψει) αίτηση για άδεια εξαγωγής σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία περί ελέγχου των εξαγωγών, π.χ. εάν η αξιολόγησή της εντοπίσει κίνδυνο διάδοσης.

Σε περίπτωση αμφιβολίας ή υποψίας κατά τη διαδικασία ελέγχου των εξαγωγών, ιδίως όσον αφορά τα αποτελέσματα της δηλωθείσας τελικής χρήσης και των εμπλεκόμενων μερών ή τον έλεγχο του κινδύνου εκτροπής, ανατρέξτε στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους της ΕΕ στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο οργανισμός σας.

Ποια είναι τα σχετικά στάδια;

Να καθορίζετε διαδικασίες ελέγχου των εξαγωγών που επιτρέπουν στον οργανισμό σας να εκτελεί αξιολόγηση κινδύνου κατά την οποία εξετάζονται όλες οι διαφορετικές δυνητικά ευαίσθητες δραστηριότητες και οι πηγές κινδύνου. Αυτές οι διεργασίες επιτρέπουν σε μεμονωμένους ερευνητές, φοιτητές, επικεφαλής έργων και στο διοικητικό προσωπικό να συμβάλλουν στην αξιολόγηση των κινδύνων ελέγχου των εξαγωγών που σχετίζονται με τις δραστηριότητες του οργανισμού.

Όπου είναι δυνατόν, να προσαρμόζετε τις θεσμικές πολιτικές και διεργασίες ώστε να προσαρμόζονται αναλόγως οι έλεγχοι εξαγωγών για τις δυνητικά ευαίσθητες δραστηριότητες (αποστολή, σύναψη συμβάσεων, δημοσίευση, κοινή διαδικτυακή χρήση κ.λπ.) και να δίδετε τη δυνατότητα λήψης μέτρων άμβλυνσης όσον αφορά έργα που επισημαίνονται ως ευαίσθητα.

Να εξετάσετε το ενδεχόμενο χρήσης γενικών εργαλείων εκτίμησης κινδύνου (π.χ. διαγράμματα ροής) ([37]), καθώς και τεχνικών εξόρυξης δεδομένων ([38]) και άλλου λογισμικού για έλεγχο ειδών, έργων και συνδεδεμένων δραστηριοτήτων βάσει καταλόγων ελέγχου των εξαγωγών και καταλόγων οντοτήτων και προορισμών υπό περιορισμό.

Ταξινόμηση των ειδών

Με την παρούσα πτυχή της διαδικασίας ελέγχου επιδιώκεται η κατανόηση τού κατά πόσον ένα είδος που χρησιμοποιείται ή παράγεται στο πλαίσιο έρευνας εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ή των καταλόγων ελέγχου, ή εάν ένα ερευνητικό έργο θα έλθει αντιμέτωπο με ελεγχόμενα είδη.

([36]) Να σημειωθεί ότι στην ενότητα 2.3.7 παρατίθενται οι διάφοροι τύποι αδειών που ενδέχεται να ισχύουν για μια συγκεκριμένη δραστηριότητα. Ανάλογα με τους προορισμούς και τα είδη που συνδέονται με μια ελεγχόμενη δραστηριότητα, ο ερευνητικός οργανισμός μπορεί να κάνει χρήση απλουστευμένων διαδικασιών άδειας, όπως των προβλεπόμενων στο πλαίσιο των EUGEA.

([37]) Παράδειγμα διαγράμματος ροής των απαιτήσεων άδειας για εξαγωγές και ενδοενωσιακές μεταφορές ειδών διπλής χρήσης παρέχεται στο προσάρτημα 5. Οι οργανισμοί θα μπορούσαν να εξετάσουν το ενδεχόμενο ανάπτυξης και άλλων εσωτερικών διαγραμμάτων ροής και διαδικτυακών εργαλείων που ταιριάζουν καλύτερα στις ανάγκες τους.

([38]) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναπτύξει εργαλείο εξόρυξης κειμένου που μπορεί να βοηθήσει τους ερευνητικούς οργανισμούς να αξιολογούν την προηγούμενη επιστημονική τους παραγωγή ώστε να εντοπίζουν άρθρα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας ή αποτελέσματα χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ έργων που έχουν ήδη παραχθεί και δημοσιευθεί και τα οποία θα μπορούσε δυνητικά να έχουν περιεχόμενο διπλής χρήσης. Με αυτόν τον τρόπο, ο ερευνητικός οργανισμός μπορεί να στοχεύσει καλύτερα τις εσωτερικές δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και να ενισχύσει τα μέτρα συμμόρφωσης. Για περισσότερες πληροφορίες, συμβουλευτείτε την πλατφόρμα TIM Dual-Use στη διεύθυνση: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/text-mining/tim-dual-use_en.

Αυτό επιτυγχάνεται συγκρίνοντας τα τεχνικά χαρακτηριστικά ενός είδους με τους ενωσιακούς και τους εθνικούς καταλόγους ελέγχου των ειδών διπλής χρήσης. Κατά περίπτωση, να προσδιορίζετε κατά πόσον το είδος υπόκειται σε περιοριστικά μέτρα (κυρώσεις και εμπάργκο) που έχουν επιβληθεί από την ΕΕ ή το κράτος μέλος της ΕΕ στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο οργανισμός σας ([39]).

Να λαμβάνετε υπόψη ότι το λογισμικό και η τεχνολογία που πληρούν τις προδιαγραφές ελέγχου μπορεί να εξαιρούνται εάν ισχύουν οι εξαιρέσεις «βασική επιστημονική έρευνα» και «ελευθέρας χρήσεως» (βλ. ενότητα 2.3.5).

Να προσπαθείτε να προσδιορίσετε εάν ένα προβλεπόμενο έργο θα χρησιμοποιεί ελεγχόμενα είδη και να εξετάζετε εάν οι συνεισφορές του θα πληρούν τα κατώτατα όρια που καθορίζονται στον κατάλογο ελέγχου. Για τα έργα που χαρακτηρίζονται υψηλού κινδύνου, να προβλέπετε ελέγχους εξαγωγών καθ' όλη τη διάρκεια του έργου.

Να δίνετε ιδιαίτερη προσοχή στην ταξινόμηση των κατασκευαστικών στοιχείων και των ανταλλακτικών ειδών διπλής χρήσης και στην ταξινόμηση του λογισμικού και της τεχνολογίας διπλής χρήσης που μπορούν να μεταφέρονται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή να διατίθενται μέσω υπηρεσίας υπολογιστικού νέφους στο εξωτερικό.

Ως προληπτικό μέτρο, να εξετάσετε το ενδεχόμενο επαλήθευσης εάν υπάρχουν στα εργαστήρια και τα αποθετήρια του οργανισμού είδη διπλής χρήσης που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των καταλόγων ελέγχου. Η παρουσία τους μπορεί να αποτελεί δείκτη ευαισθησίας στον έλεγχο των εξαγωγών. Να εξετάσετε τη δυνατότητα εγγραφής στα αποθέματα εάν ένα είδος (νέο, μεταχειρισμένο ή ανταλλακτικό) σχετίζεται με διπλή χρήση και, συνεπώς, απαιτείται ειδικός χειρισμός σε περίπτωση εξαγωγής.

Να διαβουλεύεστε με τους υπεύθυνους του έργου και τους διαθέσιμους ειδικούς προς συλλογή πληροφοριών σχετικά με την πιθανή κατάχρηση ειδών διπλής χρήσης στο πλαίσιο συμβατικών στρατιωτικών όπλων ή ΟΜΚ.

Παράλληλα με τη συνεργασία με εταιρείες ή άλλους ερευνητικούς οργανισμούς, είναι καλή πρακτική να ζητείτε πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τις τεχνικές παραμέτρους και την κατάσταση ελέγχου και την ταξινόμηση υλικών, κατασκευαστικών μερών ή υποσυστημάτων δικής τους προέλευσης που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν από τον οργανισμό σας.

Όπως απαιτείται στο άρθρο 11 παράγραφος 9 του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ σχετικά με τις ενδοενωσιακές μεταφορές, να αναφέρετε στα σχετικά έγγραφα (σύμβαση, επιβεβαίωση παραγγελίας, τιμολόγιο ή έγγραφο αποστολής) ότι η συναλλαγή αφορά απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης και ότι, σε περίπτωση εξαγωγής από την ΕΕ, υπόκεινται σε ελέγχους.

Εκτίμηση κινδύνων της δραστηριότητας

Η διαδικασία ελέγχου των εξαγωγών λαμβάνει επίσης υπόψη τους εταίρους που συμμετέχουν σε ένα ευαίσθητο ερευνητικό έργο και όλους τους διαφορετικούς αποδέκτες ελεγχόμενων ερευνητικών αποτελεσμάτων, καθώς και τον κίνδυνο οι εν λόγω αποδέκτες να χρησιμοποιήσουν τα προϊόντα αυτά για παράνομους σκοπούς. Ο κατάλογος των ερωτήσεων με προειδοποιητικό σήμα που παρέχεται στο προσάρτημα 3 των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών βοηθά στην εκτίμηση των διαφόρων κινδύνων που συνδέονται με μια δραστηριότητα.

Έλεγχοι προορισμών και οντοτήτων για τους οποίους έχει επιβληθεί εμπάργκο ή κυρώσεις ή ευαίσθητων προορισμών και οντοτήτων

Να διασφαλίζετε ότι κανένα από τα συμβαλλόμενα μέρη που εμπλέκονται σε έργο ή ευαίσθητη δραστηριότητα δεν υπόκειται σε περιοριστικά μέτρα (κυρώσεις και εμπάργκο) αφού συμβουλευτείτε τον ενοποιημένο κατάλογο κυρώσεων της ΕΕ ([40]) ή τον εθνικό κατάλογο, όπου υπάρχει.

Δηλωθείσα τελική χρήση και έλεγχος των εμπλεκόμενων μερών

Να γνωρίζετε τον ή τους εταίρους σας και να εξετάζετε τον τρόπο με τον οποίο σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν την έρευνα που αφορά είδη διπλής χρήσης.

Να έχετε υπόψη σας την ύπαρξη ερευνητικών οργανισμών που ενεργούν ως κάλυψη στρατιωτικής έρευνας ή έχουν στενούς δεσμούς με κρατικές οντότητες.

([39]) Ο χάρτης κυρώσεων της ΕΕ αποτελεί χρήσιμο εργαλείο που μπορεί να βοηθήσει έναν ερευνητικό οργανισμό να εντοπίσει τους ισχύοντες περιορισμούς της ΕΕ: https://www.sanctionsmap.eu/#/main.

([40]) Ο ενοποιημένος κατάλογος των κυρώσεων της ΕΕ διατίθεται στον ακόλουθο σύνδεσμο: https://eeas.europa.eu/topics/sanctions-policy/8442/consolidated-list-of-sanctions_en. Επίσης, βλ. την υποσημείωση παραπάνω για τον χάρτη κυρώσεων της ΕΕ.

Να ζητάτε δήλωση τελικής χρήσης εάν η δραστηριότητα αφορά απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης ή όταν υπάρχουν ανησυχίες ως προς την τελική χρήση ή τον τελικό χρήστη στην περίπτωση μη απαριθμούμενων ειδών διπλής χρήσης ([41]). Να συμβουλεύεστε τις πληροφορίες που παρέχονται από την αρμόδια αρχή της χώρας σας για τους εθνικούς κανόνες και απαιτήσεις σχετικά με τις δηλώσεις τελικής χρήσης ([42]). Να έχετε υπόψη σας ότι μπορούν να ζητούνται δηλώσεις τελικής χρήσης και για την κοινή χρήση ελεγχόμενου λογισμικού και τεχνολογίας.

Να επαγρυπνείτε όσον αφορά τους δείκτες κινδύνου εκτροπής και τις ενδείξεις σχετικά με ύποπτες έρευνες ή παραγγελίες.

Έλεγχος του κινδύνου εκτροπής

Να επαγρυπνείτε όσον αφορά τους δείκτες κινδύνου εκτροπής και τις ενδείξεις σχετικά με ύποπτες αιτήσεις για συνεργασία. Ενδέχεται να υπάρχουν ενδείξεις που υποδηλώνουν ότι ένας εταίρος θα χρησιμοποιήσει είδη διπλής χρήσης που διατίθενται ελεύθερα ή παραδίδονται από τον οργανισμό σας στο πλαίσιο μη εγκεκριμένης στρατιωτικής έρευνας, ή σε σχέση με ΟΜΚ και τους φορείς τους, ή για άλλους παράνομους σκοπούς.

Να έχετε υπόψη ότι και μη απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης ενδέχεται να απαιτούν άδεια εξαγωγής εάν η δηλωθείσα τελική χρήση και ο έλεγχος των εμπλεκόμενων μερών ή ο έλεγχος του κινδύνου εκτροπής εγείρουν κάποια ανησυχία κατά την έννοια των διατάξεων περί γενικών ελέγχων του άρθρου 4 του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ. Συνήθως, η κατάσταση αυτή αφορά είδη τα οποία έχουν τεχνικές παραμέτρους που ομοιάζουν με των ελεγχόμενων.

Γενικοί έλεγχοι για τα μη απαριθμούμενα σε κατάλογο είδη διπλής χρήσης

Η διαδικασία ελέγχου των εξαγωγών θα πρέπει να αξιολογεί τη δυνατότητα μη απαριθμούμενο είδος διπλής χρήσης να χρησιμοποιείται σε σχέση με ευαίσθητες τελικές χρήσεις που καθορίζονται δυνάμει του άρθρου 4 του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ. Εάν ο ερευνητής ή ο ερευνητικός οργανισμός γνωρίζει ή υποπτεύεται ότι μια δραστηριότητα ή έργο ενέχει τέτοιο κίνδυνο, πρέπει να απέχει από την περαιτέρω συμμετοχή στην εν λόγω έρευνα και να ενημερώσει αμέσως τις αρμόδιες αρχές, οι οποίες θα καταλήξουν σε συμπέρασμα εάν είναι απαραίτητη η αίτηση άδειας. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή γενικών ελέγχων, βλ. ενότητα 2.3.8.

Χορήγηση άδειας και αίτηση αδειοδότησης, μεταξύ άλλων, για ελεγχόμενες δραστηριότητες μεσιτείας, μεταφοράς και διαμετακόμισης

Το αποτέλεσμα της ταξινόμησης των ειδών και της εκτίμησης κινδύνου της δραστηριότητας μπορεί να είναι ότι η απαίτηση άδειας είναι σχετική.

Να συγκεντρώνετε και να διαδίδετε πληροφορίες σχετικά με το φάσμα των τύπων αδειών (συμπεριλαμβανομένων των ατομικών, συνολικών και γενικών αδειών) και των ελεγχόμενων εργασιών (εξαγωγές, μεσιτεία, μεταφορά και διαμετακόμιση), καθώς και σχετικά με τις διαδικασίες υποβολής αιτήσεων για άδειες όσον αφορά τους εφαρμοστέους ελέγχους των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης στην ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο. Να έχετε υπόψη σας τα εθνικά μέτρα ελέγχου των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης για άλλες δραστηριότητες, όπως τεχνική βοήθεια. Ανατρέξτε στην ενότητα 2 για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις πιθανές απαιτήσεις άδειας.

Να εξετάζετε το ενδεχόμενο να χρησιμοποιείτε απλουστευμένες διαδικασίες αδειών (γενικές άδειες) για προορισμούς που αναφέρονται στον κανονισμό για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ ή σε εθνικά μέτρα.

Να βεβαιώνεστε ότι όλο το εμπλεκόμενο προσωπικό γνωρίζει σχετικά με τους διαφορετικούς τύπους αδειών και διαδικασιών που πρέπει να ακολουθούνται εσωτερικά και προς υποβολή στην αρχή (ποιος μπορεί να υποβάλει αίτηση και ποια βήματα θα ακολουθήσει).

([41]) Σε περίπτωση που ο εταίρος σας δεν είναι εξοικειωμένος με το αίτημα για δήλωση τελικής χρήσης, να εξετάζετε το ενδεχόμενο σύνταξης συνοδευτικής επιστολής (μία σελίδα) στην οποία θα εξηγείτε τις βασικές αρχές των ελέγχων των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης και θα αναφέρετε ότι το ζητούμενο έγγραφο θα επιταχύνει την υποβολή αίτησης άδειας ή μπορεί ακόμη και να είναι απαραίτητο για τη χορήγηση της άδειας.

([42]) Το άρθρο 12 παράγραφος 4 του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ ορίζει ότι η χορήγηση άδειας ενδέχεται να υπόκειται στην υποχρέωση υποβολής δήλωσης τελικής χρήσης. Επομένως, να είστε ενημερωμένοι εάν η αρμόδια αρχή ελέγχου εξαγωγών απαιτεί 1) σωστά συμπληρωμένη και υπογεγραμμένη δήλωση τελικής χρήσης για μία ή περισσότερες άδειες και 2) εάν η δήλωση τελικής χρήσης θα πρέπει να περιέχει το επιστολόχαρτο του τελικού χρήστη/παραλήπτη στη χώρα τελικού προορισμού. Ακόμη και χωρίς εθνική υποχρέωση υποβολής σωστά συμπληρωμένης και υπογεγραμμένης δήλωσης τελικής χρήσης, η εν λόγω δήλωση αποτελεί χρήσιμο μέσο ελέγχου της αξιοπιστίας του τελικού χρήστη / παραλήπτη και οι πληροφορίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να καθοριστεί αν απαιτείται άδεια για μη απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης, σε περίπτωση που έχουν διατυπωθεί ανησυχίες για τη δηλωθείσα τελική χρήση κατά την έννοια των διατάξεων περί γενικών ελέγχων του άρθρου 4 του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ.

Έλεγχοι μετά τη χορήγηση άδειας, συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου της αποστολής και της συμμόρφωσης με τους όρους της άδειας

Πριν από την πραγματική αποστολή ή διαβίβαση ενός ελεγχόμενου είδους, θα πρέπει να διεξάγεται τελικός έλεγχος εάν έχουν ληφθεί όλα τα μέτρα σχετικά με τη συμμόρφωση. Είναι η κατάλληλη στιγμή για να ελεγχθεί και πάλι αν τα είδη έχουν ταξινομηθεί σωστά, αν έχουν ελεγχθεί τα προειδοποιητικά σήματα, αν έχει πραγματοποιηθεί ο έλεγχος των οντοτήτων και κατά πόσον υπάρχει έγκυρη άδεια για την αποστολή. Να έχετε υπόψη σας ότι στο μεταξύ ενδέχεται να έχει αλλάξει η σχετική νομοθεσία. Παραδείγματος χάρη: το είδος αποτελεί πλέον απαριθμούμενο είδος διπλής χρήσης ή στον τελικό χρήστη έχουν πλέον επιβληθεί κυρώσεις.

Να διασφαλίζετε την τήρηση των όρων και προϋποθέσεων της άδειας (συμπεριλαμβανομένης της υποβολής εκθέσεων). Να έχετε υπόψη σας ότι μια άδεια μπορεί να περιορίζει τη μεταφορά τεχνολογίας και λογισμικού σε ορισμένους μόνο παραλήπτες και να εξετάζετε με ποιον τρόπο οι εταίροι που συμμετέχουν σε ευαίσθητη έρευνα τηρούν τις εν λόγω απαιτήσεις.

Να έχετε υπόψη σας ότι τυχόν αλλαγές στα στοιχεία του οργανισμού (όπως επωνυμία, διεύθυνση και νομικό καθεστώς), στα στοιχεία του τελικού χρήστη και/ή των ενδιάμεσων φορέων και στα στοιχεία των αδειοδοτημένων ειδών μπορούν να επηρεάσουν την ισχύ της άδειάς σας.

3.2.5 *Επανεξέταση των επιδόσεων, λογιστικοί έλεγχοι, υποβολή εκθέσεων και διορθωτικά μέτρα*

Κάθε σύστημα διαχείρισης πρέπει να υπόκειται σε περιοδική επανεξέταση για τον εντοπισμό παραλείψεων και λειτουργικών αστοχιών, καθώς και για την προσαρμογή των πολιτικών και διαδικασιών του με βάση τις νέες πληροφορίες, τις νομικές απαιτήσεις και τις πρόσφατα προσδιορισθείσες βέλτιστες πρακτικές.

Ένα ΕΠΣ που λειτουργεί εύρυθμα διαθέτει σαφείς διαδικασίες υποβολής εκθέσεων σχετικά με τις ενέργειες κοινοποίησης και κλιμάκωσης που πρέπει να εκτελεί το προσωπικό σε περίπτωση υπόνοιας ή επίγνωσης περιστατικού μη συμμόρφωσης. Στο πλαίσιο μιας υγιούς νοοτροπίας συμμόρφωσης, το επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό πρέπει να νιώθει σιγουριά όταν θέτει ερωτήσεις ή αναφέρει ανησυχίες σχετικά με τη συμμόρφωση καλή την πίστει.

Οι επανεξετάσεις επιδόσεων, οι εσωτερικοί έλεγχοι και οι διαδικασίες υποβολής εκθέσεων έχουν σχεδιαστεί με σκοπό τον εντοπισμό ασυνεπειών προς αποσαφήνιση και την αναθεώρηση διαδικασιών ρουτίνας, αν συνεπάγονται (ή υπάρχει κίνδυνος να συνεπάγονται) μη συμμόρφωση, αλλά και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων που ισχύουν.

Τι αναμένεται από τους ερευνητικούς οργανισμούς;

Ρόλος αυτού του βασικού στοιχείου είναι η επαλήθευση του καθημερινού έργου συμμόρφωσης εντός του οργανισμού, η εξέταση τομέων βελτίωσης και η αναθεώρηση των διαδικασιών συμμόρφωσης, εάν κρίνεται απαραίτητο. Τον έλεγχο απόδοσης μπορεί να τροφοδοτούν με στοιχεία οι πληροφορίες που λαμβάνονται κατά τη διάρκεια της κατάρτισης και της ευαισθητοποίησης και τα λοιπά μέτρα υποβολής αναφοράς που εφαρμόζονται.

Μια άλλη σημαντική συνιστώσα αυτού του βασικού στοιχείου είναι οι έλεγχοι που πρέπει να διενεργούνται εσωτερικά ή από ανεξάρτητο ελεγκτή ώστε να ελέγχεται εάν το ΕΠΣ εφαρμόζεται σωστά. Εάν το επιτρέπουν οι πόροι, καλή επιχειρηματική πρακτική είναι η περιοδική προσφυγή σε εξωτερικό ελεγκτή.

Οι διαδικασίες αναφοράς καθορίζουν τα στάδια (π.χ. διαδικασία κοινοποίησης) που πρέπει να λαμβάνονται εσωτερικά και εξωτερικά σε περίπτωση υποψίας ή γνωστού περιστατικού μη συμμόρφωσης.

Τέλος, οι διορθωτικές ενέργειες αποτελούν ένα σύνολο ενεργειών αποκατάστασης που εγγυώνται ότι δεν θα συμβεί ξανά η μη συμμόρφωση.

Ποια είναι τα σχετικά στάδια;

Να προβλέψετε μηχανισμούς ελέγχου στο πλαίσιο των τακτικών εργασιών για την παρακολούθηση της ροής εργασιών στο εσωτερικό του οργανισμού, ώστε να διασφαλίζεται η έγκαιρη ανίχνευση τυχόν παραβάσεων. Για παράδειγμα, μία προσέγγιση είναι να χρησιμοποιείτε την «αρχή των τεσσάρων οφθαλμών» για το αποτέλεσμα τεχνικής ταξινόμησης ή ελέγχου εξαγωγών. Να εξετάζετε τον ρόλο τόσο του διοικητικού προσωπικού όσο και των ερευνητών στη διαδικασία παρακολούθησης.

Να αναπτύσσετε και να διενεργείτε εσωτερικούς ελέγχους για να ελέγχονται ο σχεδιασμός, η επάρκεια και η αποδοτικότητα του ΕΠΣ.

Να διασφαλίζετε ότι ο εσωτερικός έλεγχος περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία του εσωτερικού προγράμματος συμμόρφωσης.

Να εξασφαλίζετε ότι όλο το προσωπικό, συμπεριλαμβανομένων των φοιτητών, νιώθουν σίγουροι και λαμβάνουν διαβεβαιώσεις όταν εγείρουν ερωτήματα ή αναφέρουν ανησυχίες σχετικά με τη συμμόρφωση καλή την πίστει.

Να θεσπίσετε διαδικασίες καταγγελίας δυσλειτουργιών και κλιμάκωσης που θα διέπουν τις ενέργειες του προσωπικού σε περίπτωση υπόνοιας ή επίγνωσης περιστατικού μη συμμόρφωσης.

Να τεκμηριώνετε γραπτώς κάθε εικαζόμενη παράβαση της εθνικής και της ενωσιακής νομοθεσίας για τον έλεγχο των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης και τα σχετικά διορθωτικά μέτρα.

Να λάβετε διορθωτικά μέτρα για την προσαρμογή των δραστηριοτήτων ελέγχου των εξαγωγών ή του ΕΠΣ σύμφωνα με τα πορίσματα της επανεξέτασης των επιδόσεων, του εσωτερικού ελέγχου συστήματος ΕΠΣ ή της υποβολής εκθέσεων. Συνιστάται η ανταλλαγή των πορισμάτων αυτών, συμπεριλαμβανομένης της αναθεώρησης των διαδικασιών και των διορθωτικών μέτρων, με όλο το εμπλεκόμενο προσωπικό και τα ανώτατα διευθυντικά στελέχη. Μόλις εφαρμοστούν οι διορθωτικές ενέργειες, συνιστάται η προσαρμογή των πολιτικών και των διαδικασιών του ΕΠΣ όπως απαιτείται και η κοινοποίηση των αλλαγών εντός του οργανισμού.

Ο διάλογος με την αρμόδια αρχή της χώρας σας μπορεί να συμβάλει στον έλεγχο της ζημίας και σε πιθανούς τρόπους ενίσχυσης του συστήματος ελέγχου των εξαγωγών του ερευνητικού οργανισμού.

3.2.6 *Τήρηση αρχείων και τεκμηρίωση*

Η αναλογική, ακριβής και ανιχνεύσιμη τήρηση αρχείων των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον έλεγχο των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης είναι ζωτικής σημασίας για τις προσπάθειες συμμόρφωσης ενός ερευνητικού οργανισμού. Το ολοκληρωμένο σύστημα τήρησης αρχείων θα βοηθήσει έναν ερευνητικό οργανισμό να συμμορφώνεται με τις ενωσιακές και τις εθνικές απαιτήσεις διατήρησης εγγράφων ([43]), να επανεξετάζει και να βελτιώνει τα μέτρα συμμόρφωσής του και θα διευκολύνει τη συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές σε περίπτωση έρευνας ελέγχου εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης ή επαληθευμένης μη συμμόρφωσης.

Τι αναμένεται από τους ερευνητικούς οργανισμούς;

Η πολιτική διατήρησης εγγράφων ενός ερευνητικού οργανισμού πρέπει να συμμορφώνεται με τις σχετικές υποχρεώσεις που ορίζονται στην εθνική νομοθεσία ή πρακτική (π.χ. υποχρέωση τήρησης και παρακολούθησης εγγράφων που σχετίζονται με άδεια εξαγωγής για τουλάχιστον ορισμένο χρονικό διάστημα), θα μπορούσε δε να προβλέπει πρόσθετες απαιτήσεις κατά τη διεξαγωγή έρευνας με ελεγχόμενα είδη, τεχνολογίες και λογισμικό. Ενδέχεται να είναι προς το συμφέρον του οργανισμού να τηρεί αρχείο ως προς τις αποφάσεις και τα μέτρα που λαμβάνονται κατά τη διάρκεια των διαφόρων διαδικασιών ελέγχου εξαγωγών (π.χ. εσωτερικό έγγραφο που περιγράφει την τεχνική απόφαση για την ταξινόμηση είδους ή συνεργατικού έργου). Για παράδειγμα, εάν καταγράφονται και αρχειοθετούνται σωστά όλα τα απαιτούμενα αρχεία, αυτό επιτρέπει την αποτελεσματική ανάκτηση κατόπιν αναζήτησης κατά τη διάρκεια διαδικασιών εκτίμησης κινδύνου για μελλοντικά έργα, αλλά και κατά τη διάρκεια περιοδικών ελέγχων. Είναι πολύ σημαντικό η αποτελεσματική τήρηση αρχείων και η τεκμηρίωση να καταδεικνύουν την πορεία των ενεργειών που ακολουθούνται όταν προκύπτει υποψία ή περίπτωση μη συμμόρφωσης.

Οι ερευνητικές δραστηριότητες αποτελούν τις περισσότερες φορές κοινή επιχείρηση και, ως εκ τούτου, η τήρηση των κατάλληλων αρχείων για όλες τις ευαίσθητες δραστηριότητες μπορεί να συνιστά μια πραγματικά συλλογική προσπάθεια. Σε περίπτωση που ερευνητικός οργανισμός αναλαμβάνει ή θα μπορούσε να αναλάβει ελεγχόμενη έρευνα σε συνεργασία με άλλους οργανισμούς, θα μπορούσαν να εισαχθούν ειδικές ρήτρες στις επίσημες συμφωνίες που να καθορίζουν τις υποχρεώσεις όλων των εμπλεκομένων μερών ως προς τη συμμόρφωση με την ισχύουσα νομοθεσία περί ελέγχου των εξαγωγών. Οι ρήτρες αυτές θα μπορούσαν να διευκρινίζουν ποιος είναι υπεύθυνος να υποβάλει αίτηση για άδεια και να συμμορφώνεται με τις επακόλουθες απαιτήσεις τήρησης αρχείων. Είναι απαραίτητο όλα τα εμπλεκόμενα μέρη να λαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα ώστε να τηρούν τις απαιτήσεις τήρησης αρχείων και να διασφαλίζουν ότι οι ενέργειές τους δεν αντιβαίνουν στη νομοθεσία του κράτους μέλους της ΕΕ όπου εδρεύουν ([44]).

Ποια είναι τα σχετικά στάδια;

Να επαληθεύετε τις νομικές απαιτήσεις σχετικά με την τήρηση αρχείων (περίοδος φύλαξης, φάσμα των εγγράφων κ. λπ.) στην εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους της ΕΕ στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο οργανισμός.

([43]) Ανατρέξτε στις γενικές υποχρεώσεις που ορίζονται στο άρθρο 27 του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ και συμβουλευτείτε, όπου απαιτείται, την εθνική σας αρχή όσον αφορά τις ιδιαιτερότητες των υποχρεώσεων τήρησης αρχείων.

([44]) Ανάλογα με τις διαδικασίες αδειοδότησης του κράτους μέλους, είναι δυνατόν ο συντονιστής της κοινοπραξίας —όταν εδρεύει στην ΕΕ— να υποβάλει αίτηση άδειας εκ μέρους των οργανισμών-εταίρων του. Για περισσότερες πληροφορίες, επικοινωνήστε με την εθνική σας αρχή.

Προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι όλα τα σχετικά έγγραφα τεκμηρίωσης είναι διαθέσιμα, να εξετάσετε το ενδεχόμενο καθορισμού απαιτήσεων για τη διατήρηση των αρχείων στις συμβάσεις που συνάπτετε με τους συνεργάτες.

Να δημιουργήσετε ένα κατάλληλο σύστημα αρχειοθέτησης και ανάκτησης για τον έλεγχο των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης. Είναι απαραίτητη η καθιέρωση ηλεκτρονικών συστημάτων με υψηλών επιδόσεων λειτουργίες ευρετηρίασης και αναζήτησης.

Να διασφαλίζετε ότι τα έγγραφα που σχετίζονται με τον έλεγχο των εξαγωγών διατηρούνται με συνέπεια και μπορούν να διατίθενται αμέσως στην κυβέρνησή σας ή σε άλλα εξωτερικά μέρη για επιθεωρήσεις ή ελέγχους.

Συνιστάται να τηρείτε αρχείο των προηγούμενων επαφών με την αρμόδια αρχή, επίσης σε σχέση με τους ελέγχους τελικής χρήσης/τελικού χρήστη για μη απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης και στην περίπτωση συμβουλών για την τεχνική ταξινόμηση.

3.2.7 *Φυσική ασφάλεια και ασφάλεια πληροφοριών*

Η φυσική ασφάλεια και η ασφάλεια των πληροφοριών αναφέρονται στο σύνολο των εσωτερικών διαδικασιών που έχουν σχεδιαστεί για να εξασφαλίζουν την πρόληψη μη εξουσιοδοτημένης απομάκρυνσης ή πρόσβασης σε είδη διπλής χρήσης από το προσωπικό του οργανισμού, αναδόχους, συνεργάτες και επισκέπτες. Έχουν σχεδιαστεί για να λειτουργούν σε συνέργεια με τις υπόλοιπες διαδικασίες εσωτερικής ασφάλειας που εφαρμόζει ένας ερευνητικός οργανισμός και είναι ιδιαίτερα χρήσιμες για την παρακολούθηση και την εποπτεία των μη υλικών μεταφορών τεχνολογίας.

Ενώ τα πρότυπα φυσικής ασφάλειας και ασφάλειας των πληροφοριών δεν προβλέπονται από τον κανονισμό για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ, η παρακολούθηση και η διασφάλιση της πρόσβασης σε ελεγχόμενα είδη μπορούν να διασφαλίσουν ότι δεν θα πραγματοποιηθεί μη εξουσιοδοτημένη εξαγωγή, είτε εκ προθέσεως είτε εξ αμελείας.

Τι αναμένεται από τους ερευνητικούς οργανισμούς;

Οι κίνδυνοι ασφαλείας οφείλονται τόσο σε εξωτερικές όσο και σε εσωτερικές απειλές για έναν οργανισμό. Επιπλέον, κατά τον σχεδιασμό εσωτερικών διαδικασιών, είναι συχνά πιο αποτελεσματικό και αποδοτικό να εξετάζεται ολόκληρο το φάσμα των απειλών και να αναπτύσσονται μηχανισμοί που αντιμετωπίζουν τόσο εξωτερικούς όσο και εσωτερικούς κινδύνους.

Η θέσπιση των κατάλληλων μέτρων ασφαλείας που αποτρέπουν τη μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση ή απομάκρυνση ελεγχόμενων ειδών διπλής χρήσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την επίτευξη διαφορετικών στόχων. Για παράδειγμα, ένα σύστημα που παρακολουθεί ποιος έχει πρόσβαση σε ποιους χώρους/εργαστήρια μπορεί να βοηθήσει έναν οργανισμό να συμμορφώνεται τόσο με τα πρωτόκολλα ασφαλείας που απαιτούνται για ορισμένους τύπους ερευνών όσο και με τις υποχρεώσεις ελέγχου των εξαγωγών και κυρώσεων που θέτουν περιορισμούς στην πρόσβαση και τη χρήση εξοπλισμού διπλής χρήσης από υπηκόους τρίτων χωρών. Κατά παρόμοιο τρόπο, η πρόσβαση σε ελεγχόμενη τεχνολογία διπλής χρήσης μέσω των εσωτερικών διακομιστών του ερευνητικού οργανισμού θα πρέπει να περιορίζεται κατά το δυνατόν περισσότερο με γνώμονα τις ανάγκες πληροφόρησης και οι ευαίσθητες ηλεκτρονικές διαβιβάσεις θα πρέπει να παρακολουθούνται σύμφωνα με τις απαιτήσεις ελέγχου των εξαγωγών.

Προκειμένου να διαφυλαχθούν ευαίσθητα έργα που αφορούν είδη διπλής χρήσης ή άλλα είδη σχετικά με την ασφάλεια, ο ερευνητικός οργανισμός μπορεί να εφαρμόζει μια σειρά εσωτερικών μέτρων για τον εντοπισμό και τον μετριασμό των κινδύνων κατά τρόπο ολοκληρωμένο, αντιμετωπίζοντας τόσο πτυχές της φυσικής ασφάλειας και της ασφάλειας των πληροφοριών, όσο και πτυχές του ελέγχου των εξαγωγών. Υπογραμμίζεται ότι οι άδειες εξαγωγής για τις μη υλικές διαβιβάσεις τεχνολογίας σε προορισμούς εκτός ΕΕ ενδέχεται να αποτελούν μέρος μιας τέτοιου είδους ολοκληρωμένης προσέγγισης.

Ποια είναι τα σχετικά στάδια;

Φυσική ασφάλεια

Να διασφαλίζετε, σύμφωνα με την εκτίμηση κινδύνου του ερευνητικού οργανισμού, ότι τα ελεγχόμενα είδη διπλής χρήσης προστατεύονται από τη μη εξουσιοδοτημένη απομάκρυνση, πρόσβαση ή χρήση από όλο το προσωπικό, συμπεριλαμβανομένων των φοιτητών, του επισκεπτόμενου επιστημονικού προσωπικού και των εξωτερικών συνεργατών. Τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν υπόψη περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, τη φυσική διαφύλαξη των ειδών, τη δημιουργία ζωνών περιορισμένης πρόσβασης και την εφαρμογή ελέγχων πρόσβασης ή εξόδου του προσωπικού.

Ασφάλεια των πληροφοριών

Να καθιερώσετε εσωτερικές πολιτικές και διαδικασίες για την ασφαλή αποθήκευση και πρόσβαση σε ελεγχόμενο λογισμικό ή τεχνολογία διπλής χρήσης σε ηλεκτρονική μορφή, συμπεριλαμβανομένων ελέγχων προστασίας από ιούς, κρυπτογράφησης αρχείων, διαδρομών και αρχείων καταγραφής ελέγχων, ελέγχου πρόσβασης χρηστών και τείχους προστασίας.

Σε περίπτωση χειρισμού ελεγχόμενων πληροφοριών εξαγωγής στο πλαίσιο διεθνούς συνεργασίας, να βεβαιώνεστε ότι οι απαραίτητες προφυλάξεις εφαρμόζονται και από τους εταίρους του οργανισμού. Η απαίτηση αυτή θα μπορούσε να συμπεριλαμβάνεται συγκεκριμένα στη συμφωνία/σύμβαση θέσπισης της συνεργασίας.

Να εξετάζετε το ενδεχόμενο χρήσης συστημάτων ταξινόμησης (π.χ. σήμανσης) κατά τη διαβίβαση λογισμικού και τεχνολογίας που περιέχουν ευαίσθητες ή ελεγχόμενες κατά τις εξαγωγές πληροφορίες.

Αν ισχύει για τον οργανισμό σας, να εξετάσετε το ενδεχόμενο λήψης μέτρων προστασίας, όπως κρυπτογράφηση από την πηγή μέχρι τον προορισμό, για τη μεταφόρτωση λογισμικού ή τεχνολογίας στο υπολογιστικό νέφος, για την αποθήκευσή του στο υπολογιστικό νέφος ή για τη διαβίβασή του μέσω του υπολογιστικού νέφους ([45]).

([45]) Όσον αφορά διευκρινίσεις που μπορεί να χρειάζεστε σχετικά με τα συνιστώμενα πρότυπα ασφαλείας πληροφορικής, μπορείτε να απευθύνετε τα ερωτήματά σας στην αρμόδια εθνική αρχή του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένος ο οργανισμός σας.

Προσάρτημα 1

Ερευνητικοί τομείς που είναι πιθανότερο να επηρεάζονται από ελέγχους εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης

Οι ακόλουθοι ερευνητικοί τομείς είναι πιθανότερο να επηρεάζονται από ελέγχους εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης από ό,τι άλλοι ερευνητικοί κλάδοι. Σημειώνεται ότι ο κατάλογος αυτός δεν είναι εξαντλητικός και μπορεί να χρησιμεύει ως (μη δεσμευτικό) εργαλείο για τον ευκολότερο προσδιορισμό της σχετικής έρευνας. Στο παρόν προσάρτημα, οι περιγραφείς των ειδών διπλής χρήσης (δεξιά στήλη) έχουν μάλλον γενικό χαρακτήρα. Οι συγκεκριμένοι έλεγχοι εξαγωγών που περιλαμβάνουν ευκρινείς τεχνικές παραμέτρους συνοψίζονται στο παράρτημα Ι του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ, το οποίο θα πρέπει να συμβουλεύεστε πρωτίστως.

Ερευνητικοί τομείς	Περιγραφείς ειδών διπλής χρήσης
Βιολογία και (νανο)βιοτεχνολογία	Παθογόνα ανθρώπου, φυτών και ζώων
	Τοξίνες
	Εξοπλισμός προστασίας, περιορισμού και χειρισμού βιολογικών ουσιών
Χημεία Επιστήμη προηγμένων υλικών	Χημικές ουσίες, πολυμερή, λιπαντικά και πρόσθετα καυσίμων
	Τεχνικά μέσα, εξοπλισμός και κατασκευαστικά μέρη χημικής βιομηχανικής παραγωγής, όπως αντλίες, εναλλάκτες θερμότητας, βαλβίδες και στήλες απόσταξης
	Εξοπλισμός χημικής προστασίας, περιορισμού και χειρισμού
Πυρηνική φυσική και μηχανική	Πυρηνικοί αντιδραστήρες και τμήματα εξοπλισμού και κατασκευαστικά μέρη ειδικά σχεδιασμένα ή κατασκευασμένα γι' αυτούς
	Πυρηνικό υλικό
Ενέργεια και περιβαλλοντική τεχνολογία	Οπτικοί και ακουστικοί αισθητήρες
	Μηχανές λήψης
Επιστήμη και μηχανική υπολογιστών Τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών	Πηγαίος κώδικας για κάποια απαριθμούμενη επεξεργασία ηχητικών δεδομένων
	Ψηφιακοί ανθεκτικοί υπολογιστές
	Είδη που σχετίζονται με λογισμικό εισβολής
	Τηλεπικοινωνιακά συστήματα, εξοπλισμός, δομικά στοιχεία και εξαρτήματα γι' αυτά (συμπεριλαμβανομένων των υποκλοπών και των ηλεκτρονικών παρεμβολών)
	Υλισμικό, λογισμικό και τεχνολογία ασφάλειας πληροφοριών (συμπεριλαμβανομένης της κρυπτογράφησης και της κρυπτανάλυσης)
Μηχανική και σχεδιασμός αεροηλεκτρονικής και αεροδιαστημικής	Επιταχυνσιόμετρα
	Γυροσκόπια
	Συστήματα πλοήγησης (λήψης ακριβούς θέσης)
	Δρόνοι
	Πλατφόρμες εκτόξευσης
	Δορυφόροι
	Αεριοστρόβιλοι αεροσκαφών
	Αυλοαεριωθητές, αυλοαεριωθητές υπερηχητικής καύσης ή κινητήρες συνδυασμένου κύκλου
Ημιαγωγοί	Ολοκληρωμένα κυκλώματα
	Εξοπλισμός κατασκευής, δοκιμών ή ελέγχου ημιαγωγών
	Υποστρώματα πλακιδίων
	Λογισμικό (σχεδιασμού με τη βοήθεια ηλεκτρονικού υπολογιστή) για ημιαγωγούς
Οπτική μηχανολογία	Λέιζερ
	Οπτικοί αισθητήρες
	Μηχανές απεικόνισης

Ρομποτική και αυτοματοποίηση διαδικασιών	Εργαλειομηχανές Ρομπότ, επενεργητές πέρατος και τηλεκατευθυνόμενοι αρθρωτοί βραχίονες Συστήματα ελέγχου διαστάσεων
Προσθετική κατασκευή (τρισδιάστατη εκτύπωση)	Υλικά πρώτων υλών Εξοπλισμός για κατασκευές
Κβαντικές τεχνολογίες	Κβαντική κρυπτογραφία
Τεχνητή νοημοσύνη και εκμάθηση μηχανής	Ολοκληρωμένα κυκλώματα νευρωνικών δικτύων Νευρωνικοί υπολογιστές Ηλεκτρονικά κατασκευαστικά μέρη
Ναυτικές τεχνολογίες	Σκάφη επιφανείας Υποβρύχια σκάφη Συστήματα υποβρύχιας απεικόνισης Συστήματα μετάδοσης και παραγωγής ισχύος
Είδη κυβερνοεπιτήρησης	Εξοπλισμός υποκλοπών κινητών τηλεπικοινωνιών Συστήματα επιτήρησης Διαδικτύου Εργαλεία για την παραγωγή, τον χειρισμό και τον έλεγχο ή την απόδοση λογισμικού εισβολής Λογισμικό παρακολούθησης από υπηρεσίες επιβολής του νόμου Ψηφιακά εργαλεία εγκληματολογικής έρευνας

Προσάρτημα 2

Σενάρια έρευνας στο πλαίσιο των οποίων μπορεί να τεθούν σε εφαρμογή έλεγχοι εξαγωγών

Τα ακόλουθα είναι σενάρια στο πλαίσιο των οποίων μπορεί να τεθούν σε εφαρμογή έλεγχοι εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης. Ο κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός.

Σενάριο	Τι προβλέπει ο κανονισμός για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ;	Παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται επίσης υπόψη
Διδασκαλία, συμβουλευτική, συνεργασία ή εργασία σε έρευνα που αφορά είδη διπλής χρήσης εντός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης με επισκέπτες ερευνητές τρίτων χωρών	— Ο κανονισμός για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ δεν προβλέπει ελέγχους για πρόσωπα τρίτων χωρών που έχουν πρόσβαση σε είδη διπλής χρήσης εντός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης. Ως εκ τούτου, δεν απαιτείται άδεια εφόσον τα ελεγχόμενα είδη διπλής χρήσης παραμένουν εντός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης. Όταν ο επισκέπτης ερευνητής τρίτης χώρας επιστρέφει στην πατρίδα του έχοντας πρόσβαση στο (ή στην κατοχή του το) ελεγχόμενο είδος διπλής χρήσης, τότε απαιτείται άδεια.	— Σε ορισμένες περιπτώσεις, βάσει των εθνικών διατάξεων, απαιτείται άδεια τεχνικής βοήθειας ή απαγορεύεται η παροχή τεχνικής βοήθειας. — Ενδέχεται να απαιτείται άδεια σε περίπτωση που οντότητα η οποία υπόκειται σε κυρώσεις ή φυσικό/νομικό πρόσωπο χώρας η οποία υπόκειται σε κυρώσεις ζητήσει συνεργασία εντός της ΕΕ. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η συνεργασία αυτή απαγορεύεται σύμφωνα με τις κυρώσεις της ΕΕ.
Διδασκαλία, συμβουλευτική, συνεργασία ή εργασία σε έρευνα που αφορά είδη διπλής χρήσης εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης	— Ο κανονισμός για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ δεν προβλέπει ελέγχους για πρόσωπα της ΕΕ που συμμετέχουν εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης σε έρευνες που αφορούν είδη διπλής χρήσης. Ως εκ τούτου, δεν απαιτείται κατ' αρχήν άδεια *εάν δεν υπάρχει πρόσβαση σε ελεγχόμενα είδη διπλής χρήσης από το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης.*	— Σε ορισμένες περιπτώσεις, βάσει των εθνικών διατάξεων, απαιτείται άδεια τεχνικής βοήθειας ή απαγορεύεται η παροχή τεχνικής βοήθειας. — Ενδέχεται να απαιτείται άδεια σε περίπτωση που οντότητα η οποία υπόκειται σε κυρώσεις ή φυσικό/νομικό πρόσωπο χώρας η οποία υπόκειται σε κυρώσεις ζητήσει συνεργασία εντός της ΕΕ. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η συνεργασία αυτή απαγορεύεται σύμφωνα με τις κυρώσεις της ΕΕ.
Διοργάνωση εντός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης (εικονικής) διάσκεψης/σύσκεψης/σεμιναρίου/… ή παρουσίαση σε (εικονική) διάσκεψη/σύσκεψη/σεμινάριο/… σχετικά με έρευνα που αφορά είδη διπλής χρήσης	— Ο κανονισμός για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ δεν προβλέπει ελέγχους για πρόσωπα τρίτων χωρών που έχουν πρόσβαση σε είδη διπλής χρήσης εντός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης. Ως εκ τούτου, δεν απαιτείται άδεια *εάν τα ελεγχόμενα είδη διπλής χρήσης παραμένουν εντός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης.* Όταν ο επισκέπτης ερευνητής τρίτης χώρας επιστρέφει στην πατρίδα του έχοντας πρόσβαση στο (ή στην κατοχή του το) ελεγχόμενο είδος διπλής χρήσης, τότε απαιτείται άδεια. — Εάν η διάσκεψη / η σύσκεψη / το σεμινάριο πραγματοποιείται εικονικά και μεταδίδεται σε προορισμό εκτός ΕΕ, τότε απαιτείται άδεια για το μέρος της έρευνας που αφορά ελεγχόμενα είδη διπλής χρήσης.	— Σε ορισμένες εθνικές περιπτώσεις, απαιτείται άδεια τεχνικής βοήθειας. — Αποτελεί καλή πρακτική συμμόρφωσης να προειδοποιούνται οι συμμετέχοντες σχετικά με τις απαιτήσεις άδειας κατά την έξοδο από το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης με το/τα ελεγχόμενο/-α είδος/-η. — Ενδέχεται να απαιτείται άδεια σε περίπτωση που οντότητα η οποία υπόκειται σε κυρώσεις ή φυσικό/νομικό πρόσωπο προορισμού ο οποίος υπόκειται σε κυρώσεις ζητήσει συνεργασία εντός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η συνεργασία αυτή απαγορεύεται σύμφωνα με τις κυρώσεις της ΕΕ.
Διοργάνωση εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης (εικονικής) διάσκεψης/σύσκεψη/σεμιναρίου/… ή παρουσίαση σε (εικονική) διάσκεψη/σύσκεψη/σεμινάριο/… σχετικά με έρευνα που αφορά είδη διπλής χρήσης	— Ο κανονισμός για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ δεν προβλέπει ελέγχους για πρόσωπα της ΕΕ που συμμετέχουν εκτός του τελωνειακού εδάφους της Ένωσης σε έρευνες που αφορούν είδη διπλής χρήσης. Ως εκ τούτου, δεν απαιτείται κατ' αρχήν άδεια — *εάν η παρουσίαση γίνεται προφορικά, ακόμη και όταν καταγράφεται επιτόπου, εφόσον δεν υπάρχει πρόσβαση σε ελεγχόμενα είδη διπλής χρήσης από το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης,*	— Σε ορισμένες περιπτώσεις, βάσει των εθνικών διατάξεων, απαιτείται άδεια τεχνικής βοήθειας ή απαγορεύεται η παροχή τεχνικής βοήθειας. — Ενδέχεται να απαιτείται άδεια σε περίπτωση που οντότητα η οποία υπόκειται σε κυρώσεις ή φυσικό/νομικό πρόσωπο χώρας η οποία υπόκειται σε κυρώσεις ζητήσει συνεργασία εντός της ΕΕ. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η συνεργασία αυτή απαγορεύεται σύμφωνα με τις κυρώσεις της ΕΕ.

	— *εάν συνοδεύεται από παρουσίαση ή άλλο υλικό διάσκεψης όπου οι πληροφορίες δεν πληρούν το/τα όριο/-α ελεγχόμενης τεχνολογίας.* — Ο κανονισμός για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ απαιτεί άδεια: — *εάν υπάρχει πρόσβαση σε ελεγχόμενα είδη διπλής χρήσης από το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης,* — *εάν συνοδεύεται από παρουσίαση ή άλλο υλικό διάσκεψης [σε χαρτί, φορητό υπολογιστή ή άλλο υλικό μέσο όπως εξωτερική κινητή κάρτα μνήμης (USB stick)] που περιέχει ελεγχόμενη τεχνολογία διπλής χρήσης.*	
Δημοσίευση απαριθμούμενης τεχνολογίας διπλής χρήσης	— Για δημοσιεύσεις που περιλαμβάνουν τεχνολογία η οποία πληροί τα όρια ελέγχου ειδών διπλής χρήσης απαιτείται άδεια εξαγωγής. Η πρόθεση δημοσίευσης (και, συνεπώς, η πράξη της δημοσίευσης) δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι είναι «ελευθέρας χρήσεως» και, ως εκ τούτου, δεν εξαιρείται από τον έλεγχο. Οι αρχές ελέγχου των εξαγωγών βασίζονται στη δέουσα επιμέλεια του ερευνητικού οργανισμού για τον έλεγχο των προδημοσιεύσεων σε ευαίσθητους ερευνητικούς τομείς. — Σε περίπτωση που δημοσίευση / σχέδιο δημοσίευσης (ή τα ανεπεξέργαστα δεδομένα) πληροί τα όρια ώστε να θεωρείται ότι περιέχει ελεγχόμενη κατά την εξαγωγή τεχνολογία διπλής χρήσης, υπόκειται σε ελέγχους εξαγωγών. Αυτό ισχύει τόσο για τη φάση πριν από τη δημοσίευση όσο και για τη φάση της πραγματικής δημοσίευσης. Κατ' αρχήν, αυτό μπορεί επίσης να ισχύει για μεταπτυχιακές ή διδακτορικές διατριβές που πληρούν το/τα όριο/-α ελεγχόμενης τεχνολογίας.	Ο ερευνητής ή ο ερευνητικός οργανισμός θα μπορούσε να εξετάσει το ενδεχόμενο να τροποποιήσει ή να παραλείψει τα συγκεκριμένα μέρη που περιέχουν την ελεγχόμενη τεχνολογία ή να περιορίσει την πρόσβαση στα εν λόγω συγκεκριμένα μέρη. Εάν ο μετριασμός δεν είναι εφικτός, ο ερευνητής ή ο ερευνητικός οργανισμός θα πρέπει να επικοινωνήσει με την αρμόδια αρχή ως προς τον τρόπο εκπλήρωσης της απαίτησης άδειας (π.χ. αίτηση ειδικής άδειας).
Πληροφορίες που κατοχυρώνονται με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και πληροφορίες για αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	— Κατ' αρχήν δεν απαιτείται άδεια, καθώς η εξαγωγή πληροφοριών που κατοχυρώνονται με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και δημοσιοποιούνται πλήρως σε δημόσια έγγραφα θεωρούνται «ελευθέρας χρήσεως» και, ως εκ τούτου, εξαιρούνται από τους ελέγχους εξαγωγών. — Δεν απαιτείται άδεια για την εξαγωγή των ελάχιστων απαραίτητων πληροφοριών για τις αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.	
Εξαγωγή ειδών διπλής χρήσης σε υλική μορφή (προϊόντα), μεταξύ άλλων πρωτότυπων σχεδίων και μεταχειρισμένου εργαστηριακού εξοπλισμού	— Οι ερευνητικοί οργανισμοί μπορούν να (μετα)πωλούν, να δωρίζουν ή να δανείζουν είδη διπλής χρήσης ή να τα εξάγουν προσωρινά για δικά τους ερευνητικά έργα. Ανεξάρτητα από το αν τα είδη είναι νέα, πρωτότυπα ή μεταχειρισμένα, απαιτείται άδεια για εξαγωγή, εάν απαριθμούνται στο παράρτημα Ι, και για ενδοενωσιακή μεταφορά, εάν απαριθμούνται στο παράρτημα IV του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ.	

Προσάρτημα 3

Κατάλογος προειδοποιητικών σημάτων

Η επαγρύπνηση για ενδείξεις σχετικά με ύποπτες έρευνες είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση των κινδύνων διάδοσης των όπλων μαζικής καταστροφής, των φορέων τους, της αποσταθεροποιητικής σώρευσης συμβατικών όπλων ή των συμπληρωματικών εθνικών μέτρων για μη απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης που σχετίζονται με ανησυχίες για τη δημόσια ασφάλεια ή τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Ισχύουν στην περίπτωσή σας ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα προειδοποιητικά σήματα; Το γεγονός αυτό αποτελεί ισχυρή ένδειξη για περαιτέρω έλεγχο. Δεν συνεπάγεται αυτόματα την ύπαρξη απαίτησης άδειας.

Η κοινοποίηση στην αρμόδια αρχή σας των πληροφοριών που προκύπτουν από τον έλεγχο ή των ανησυχιών σας συνιστάται ιδιαίτερα.

Βάσει της δικής σας εμπειρίας ή της εσωτερικής πολιτικής του ερευνητικού σας οργανισμού, μπορούν να γίνουν προσθήκες ή τροποποιήσεις στον παρακάτω κατάλογο προειδοποιητικών σημάτων. Οι ερευνητές συνήθως γνωρίζουν καλύτερα τι είναι ύποπτο στον ερευνητικό τους τομέα.

Η έρευνά σας:

— η έρευνά σας περιλαμβάνει καινοτόμες ή εναλλακτικές διαδικασίες ανάπτυξης, παραγωγής ή χρήσης για απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης,

— ο εταίρος σας ζήτησε ασυνήθιστη ειδική προσαρμογή σε σχέση με τις τεχνικές παραμέτρους στον κατάλογο ειδών διπλής χρήσης, ή τα αιτήματα τροποποίησης εγείρουν ανησυχίες ως προς δυνητικές εφαρμογές του ειδικά προσαρμοσμένου προϊόντος,

— η έρευνά σας είναι γνωστό ή υπάρχει υπόνοια ότι είναι μέσης ή υψηλής χρησιμότητας σε εφαρμογές διπλής χρήσης ή σε στρατιωτικές ή ευαίσθητες εφαρμογές.

Τελική χρήση και τελικός χρήστης:

— ο εταίρος / τελικός χρήστης είναι νέος για εσάς (ή τον ερευνητικό οργανισμό σας) και οι γνώσεις σας γι' αυτόν είναι ελλιπείς ή ασυνεπείς ή είναι δύσκολο να βρεθούν πληροφορίες σχετικά με τον εταίρο σε ανοικτές πηγές,

— ο εταίρος / τελικός χρήστης συνδέεται με τον στρατό, την αμυντική βιομηχανία ή κυβερνητικό ερευνητικό οργανισμό σε χώρα με εμπάργκο όπλων και η δηλωθείσα τελική χρήση είναι πολιτική,

— ο εταίρος / τελικός χρήστης συνδέεται με οργανισμό που ασχολείται με στρατιωτική έρευνα ή έρευνα σχετικά με ΟΜΚ ή την κυβερνοασφάλεια,

— ο εταίρος / τελικός χρήστης δεν φαίνεται να είναι εξοικειωμένος με την έρευνά σας και τα χαρακτηριστικά επιδόσεών της (π.χ. προφανής έλλειψη τεχνικών γνώσεων· δημοσιεύσεις ή δημόσιοι ιστότοποι δεν αποκαλύπτουν σχετικές ερευνητικές δραστηριότητες),

— ο εταίρος / τελικός χρήστης επιδιώκει έγκριση από τον ερευνητικό οργανισμό ή ζητεί από τον ερευνητή να ενεργήσει ως «πρεσβευτής» για να προσελκύσει ερευνητές από άλλα ιδρύματα για συνεργασία,

— ο εταίρος / τελικός χρήστης θέτει άτυπες απαιτήσεις ανάπτυξης, παραγωγής ή χρήσης που φαίνονται υπερβολικές για την προβλεπόμενη εφαρμογή,

— τα στοιχεία επικοινωνίας κατά τις έρευνες (π.χ. αριθμοί τηλεφώνου, διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και ταχυδρομικές διευθύνσεις) βρίσκονται σε διαφορετικές χώρες από τη δηλωθείσα σχέση υπαγωγής του εταίρου ή έχουν αλλάξει με την πάροδο του χρόνου,

— ο εταίρος έχει επωνυμία οντότητας σε γλώσσα ή με αναφορά που δεν αναμένεται για τη χώρα εγκατάστασης ή κατοικίας,

— ο αναφερόμενος ιστότοπος δεν διαθέτει επαρκές περιεχόμενο σε σύγκριση με το περιεχόμενο που συνήθως υπάρχει σε νόμιμο ιστότοπο,

— ο εταίρος / τελικός χρήστης είναι απρόθυμος να προσφέρει πληροφορίες σχετικά με την τελική χρήση των ειδών (π.χ. μέσω δήλωσης τελικής χρήσης), να παράσχει σαφείς απαντήσεις σε ερωτήσεις εμπορικού ή τεχνικού χαρακτήρα που αποτελούν συνήθη πρακτική κατά τις διαπραγματεύσεις ή είναι απρόθυμος να υποβάλει δήλωση τελικής χρήσης,

— παρέχεται μη πειστική εξήγηση ως προς τους λόγους για τους οποίους ζητείται η συνεργασία, δεδομένης της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητας του εταίρου / τελικού χρήστη ή της τεχνικής πολυπλοκότητας των ειδών,

— ασυνήθεις απαιτήσεις για υπερβολική εμπιστευτικότητα ως προς τους πελάτες, τα παραδοτέα ή τις προδιαγραφές της έρευνας,

— ασυνήθιστο ερευνητικό έργο καθ' οποιονδήποτε τρόπο, π.χ. άτυποι ερευνητικοί εταίροι, κατώτατα όρια επιδόσεων, ερευνητικά στάδια και παραδοτέα, χωρίς ικανοποιητική εξήγηση.

Αποστολή:

— για είδη σε υλική μορφή: ζητούνται ασυνήθεις ρυθμίσεις για την αποστολή, τη συσκευασία ή την επισήμανση· δεν γίνονται αποδεκτοί οι συνήθεις διεθνείς εμπορικοί όροι όσον αφορά την αποστολή, τη σφράγιση εμπορευματοκιβωτίων/φορτηγών και την επιβεβαίωση της παραλαβής από τον παραλήπτη / τελικό χρήστη· ο εταίρος / τελικός χρήστης ζήτησε να μεταφερθούν τα προϊόντα σε διεύθυνση προώθησης.

Χρηματοδότηση και όροι της σύμβασης:

— προσφέρεται χρηματοδότηση από οντότητα άτυπη σε σχέση με τους συνήθεις ερευνητικούς σας εταίρους,

— ο χρηματοδότης ζητεί τη μη δημοσίευση των αποτελεσμάτων ή την αποκλειστικότητα της διάδοσης των αποτελεσμάτων για ιδιόκτητη χρήση, ή έχει υπερβολικές απαιτήσεις σε θέματα διανοητικής ιδιοκτησίας ή εμπιστευτικότητας,

— ο χρηματοδότης αρνείται να αποδεχτεί ρήτρα που δεν επιτρέπει τη στρατιωτική τελική χρήση,

— δεν είναι σαφές ποιος είναι ο χρηματοδότης (δεν υπάρχει ιστότοπος ή κάποια δημόσια διαθέσιμη πληροφορία),

— ο χρηματοδότης επικοινωνεί μόνο μέσω διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που δεν παραπέμπει σε ερευνητικό οργανισμό, δημόσιο φορέα ή εταιρεία,

— ο χρηματοδότης προσφέρει έναν ανεξήγητα ή ασυνήθιστα γενναιόδωρο προϋπολογισμό για μια ερευνητική συμφωνία που δεν περιέχει συγκεκριμένα παραδοτέα ή ορόσημα,

— χρηματοδότηση από αλλοδαπή εταιρεία που παρέχει χρηματοδότηση χωρίς προσδοκίες ή απαιτήσεις πέραπό την πρόσβαση στα ερευνητικά ευρήματα,

— ασυνήθιστα ευνοϊκοί όροι πληρωμής, όπως η καταβολή υπερβολικά υψηλής τιμής ή η προπληρωμή όλου του ποσού,

— η πληρωμή πραγματοποιείται από άλλα μέρη, διαφορετικά από τον πελάτη ή τους δηλωμένους ενδιάμεσους φορείς και ακολουθεί διαφορετική διαδρομή από τα προϊόντα,

— οι συνήθεις υπηρεσίες εγκατάστασης, εκπαίδευσης ή συντήρησης δεν γίνονται δεκτές,

— ο τόπος εγκατάστασης βρίσκεται σε περιοχή υπό αυστηρό έλεγχο ασφάλειας ή σε περιοχή με αυστηρούς περιορισμούς όσον αφορά την πρόσβαση,

— ασυνήθεις απαιτήσεις για υπερβολική εμπιστευτικότητα ως προς τους τελικούς προορισμούς, τους πελάτες ή τις προδιαγραφές των ειδών.

Προσάρτημα 4

Χρήσιμες ερωτήσεις κατά την εκπόνηση του ΕΠΣ ερευνητικού οργανισμού

Οι ερευνητικοί οργανισμοί μπορούν να χρησιμοποιούν τον ακόλουθο μη εξαντλητικό κατάλογο χρήσιμων ερωτήσεων είτε κατά την ανάπτυξη νέου ΕΠΣ είτε, σε μεταγενέστερο στάδιο, για την επανεξέταση υφιστάμενου ΕΠΣ. Οι απαντήσεις σε αυτές τις ερωτήσεις δεν θα πρέπει επίσης να ερμηνευτούν ως εγγύηση ενός ορθού ΕΠΣ για τον έλεγχο των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης.

1. **Δέσμευση των ανώτατων διευθυντικών στελεχών για τη συμμόρφωση**

— Υπάρχει σαφής δέσμευση των ανώτατων διευθυντικών στελεχών στην οποία δηλώνεται ρητά η δέσμευση του ερευνητικού οργανισμού για τον έλεγχο των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης;

— Η δήλωση είναι εύκολα προσβάσιμη από όλους τους εργαζομένους;

2. **Οργανωτική δομή, αρμοδιότητες και πόροι**

— Έχει διορίσει ο ερευνητικός σας οργανισμός το πρόσωπο / τα πρόσωπα που είναι αρμόδιο/-α να απαντά/-ούν σε ερωτήσεις των εργαζομένων σχετικά με τις διαδικασίες συμμόρφωσης του ερευνητικού οργανισμού, μια ύποπτη έρευνα ή πιθανές παραβάσεις; Είναι τα στοιχεία επικοινωνίας του/των αρμόδιου/-ων προσώπου/-ων διαθέσιμα σε όλα τα μέλη του προσωπικού;

— Ποια τμήματα ή δραστηριότητες του ερευνητικού σας οργανισμού επηρεάζονται από τον έλεγχο και τη συμμόρφωση των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης;

— Σε ποιο τμήμα του ερευνητικού σας οργανισμού βρίσκεται το προσωπικό που ασχολείται με τη συμμόρφωση του εμπορίου ειδών διπλής χρήσης; Θα μπορούσε να υπάρξει σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των αρμοδιοτήτων που σχετίζονται με τη συμμόρφωση και των αρμοδιοτήτων που σχετίζονται με την προσέλκυση χρηματοδότησης της έρευνας ή την εξασφάλιση της αξιοποίησης της έρευνας;

— Σε περίπτωση που ο ερευνητικός σας οργανισμός αποφασίσει να αναθέσει εξωτερικά τη διαχείριση της συμμόρφωσης του εμπορίου ειδών διπλής χρήσης, πώς είναι οργανωμένη η αλληλεπίδραση με τον ερευνητικό σας οργανισμό;

— Πόσα άτομα απασχολούνται είτε αποκλειστικά με τον έλεγχο των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης είτε είναι υπεύθυνα για τον έλεγχο παράλληλα με άλλα καθήκοντα; Υπάρχουν αντικαταστάτες;

— Πώς είναι οργανωμένη η σχέση μεταξύ του προσωπικού ελέγχου των εξαγωγών και των ανώτατων διευθυντικών στελεχών, π.χ. όσον αφορά τη δυνατότητα ανταλλαγής πληροφοριών;

— Στον ερευνητικό σας οργανισμό, τεκμηριώνεται και διανέμεται σε όλο το σχετικό προσωπικό η δέσμη των πολιτικών και των διαδικασιών που αφορούν τους ελέγχους των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης; Σε ποια μορφή;

— Υπάρχουν διαθέσιμα ηλεκτρονικά μέσα που υποβοηθούν τις διαδικασίες συμμόρφωσης του ερευνητικού σας οργανισμού;

3. **Κατάρτιση και ευαισθητοποίηση**

— Παρέχει ο ερευνητικός σας οργανισμός (προσαρμοσμένη) κατάρτιση στον τομέα της συμμόρφωσης ή δραστηριότητες ευαισθητοποίησης;

— Ποιες μορφές κατάρτισης στον τομέα της συμμόρφωσης ή ευαισθητοποίησης προσφέρει ο ερευνητικός οργανισμός; Ως παραδείγματα αναφέρονται τα εξής: εξωτερικά σεμινάρια, συνδρομή σε ενημερωτικές εκδηλώσεις που παρέχονται από τις αρμόδιες αρχές, εσωτερική κατάρτιση κ.ο.κ.

— Πώς εξασφαλίζεται ότι το προσωπικό ελέγχου των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης είναι κατάλληλα εκπαιδευμένο και καλά ενημερωμένο για όλους τους σχετικούς νόμους και κανονισμούς;

4. **Διαδικασίες ελέγχου των εξαγωγών**

4.1. *Ταξινόμηση των ειδών*

— Αξιολογούνται όλα τα σχετικά με την εξαγωγή προϊόντα σε σχέση με τους ενωσιακούς και τους εθνικούς καταλόγους ελέγχου ή τα περιοριστικά μέτρα για τον έλεγχο του εμπορίου ειδών διπλής χρήσης και ποιος είναι αρμόδιος για την εν λόγω αξιολόγηση;

— Συμμετέχει ο ερευνητικός σας οργανισμός στην ηλεκτρονική διαβίβαση λογισμικού ή τεχνολογίας διπλής χρήσης; Αν ναι, πώς εξασφαλίζει ο ερευνητικός οργανισμός τη συμμόρφωση των ελέγχων του λογισμικού ή της τεχνολογίας;

— Υπάρχουν διαδικασίες για την πρόσβαση των υπαλλήλων σε ελεγχόμενη τεχνολογία ή λογισμικό κατά τις επισκέψεις τους στο εξωτερικό;

— Καταγράφεται η ταξινόμηση των προϊόντων που λαμβάνονται ή κατασκευάζονται από τον ερευνητικό οργανισμό;

— Αντικατοπτρίζονται στις διαδικασίες ταξινόμησης του ερευνητικού οργανισμού οι αλλαγές στους εθνικούς και ενωσιακούς καταλόγους ελέγχου ειδών διπλής χρήσης;

— Κατά την εξέταση του άρθρου 11 παράγραφος 9 του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ, αναφέρουν τα εμπορικά έγγραφα που αφορούν ενδοενωσιακές μεταφορές ειδών διπλής χρήσης σε υλική μορφή ότι τα εν λόγω είδη υπόκεινται σε έλεγχο σε περίπτωση εξαγωγής από την ΕΕ;

4.2. *Εκτίμηση κινδύνων της ελεγχόμενης δραστηριότητας*

Βλέπε προσάρτημα 3 των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών για έναν μη εξαντλητικό κατάλογο ερωτήσεων με προειδοποιητικό σήμα οι οποίες μπορούν να υποστηρίξουν τη διαδικασία ελέγχου των εξαγωγών του ερευνητικού σας οργανισμού για τον εντοπισμό ύποπτων ερευνών από πελάτες.

— Ποιες είναι οι διαδικασίες για την αντιμετώπιση των θετικών και αρνητικών αποτελεσμάτων από την εκτίμηση κινδύνων της ελεγχόμενης δραστηριότητας;

— Πώς αντιμετωπίζονται τα «ψευδώς θετικά» αποτελέσματα (δηλαδή οι ανησυχίες που δεν επιβεβαιώθηκαν) από την εκτίμηση ελέγχου των εξαγωγών;

Έλεγχοι προορισμών και οντοτήτων για τους οποίους έχει επιβληθεί εμπάργκο ή κυρώσεις ή ευαίσθητων προορισμών και οντοτήτων

— Κατά την εκτίμηση κινδύνων της ελεγχόμενης δραστηριότητας, πώς λαμβάνει υπόψη ο ερευνητικός σας οργανισμός τα περιοριστικά μέτρα (συμπεριλαμβανομένων των κυρώσεων);

Δηλωθείσα τελική χρήση και έλεγχος των εμπλεκόμενων μερών

— Ποιες είναι οι εσωτερικές διαδικασίες για τη δηλωθείσα τελική χρήση και τη διαδικασία ελέγχου των εμπλεκόμενων μερών;

— Πώς ελέγχονται τα (νέα) εμπλεκόμενα μέρη; Ελέγχετε και πάλι ανά τακτά χρονικά διαστήματα τους υφιστάμενους εταίρους ή χρηματοδότες;

Γενικοί έλεγχοι για μη απαριθμούμενα είδη διπλής χρήσης

— Πώς συλλέγονται και πώς χρησιμοποιούνται οι πληροφορίες που προκαλούν ανησυχία σχετικά με τη δηλωθείσα τελική χρήση (κατά την έννοια των διατάξεων του γενικού ελέγχου ([46]));

Έλεγχος του κινδύνου εκτροπής

— Εφαρμόζει ο ερευνητικός σας οργανισμός διαδικασίες για τον έλεγχο του κινδύνου εκτροπής;

4.3. *Χορήγηση άδειας και αίτηση αδειοδότησης, μεταξύ άλλων, για ελεγχόμενες δραστηριότητες μεσιτείας, μεταφοράς και διαμετακόμισης*

— Πώς εξασφαλίζεται ότι σε κάθε μεμονωμένη περίπτωση ζητείται/χρησιμοποιείται ο ορθός τύπος άδειας (ειδική, συνολική ή γενική άδεια);

— Πώς εξασφαλίζεται ότι τα λιγότερο προφανή είδη εξαγωγικών και άλλων δραστηριοτήτων που υπόκεινται σε περιορισμούς αναγνωρίζονται ως τέτοια και δεν πραγματοποιούνται κατά παράβαση της νομοθεσίας της ΕΕ και των κρατών μελών περί ελέγχου του εμπορίου ειδών διπλής χρήσης;

4.4. *Έλεγχοι μετά τη χορήγηση άδειας, συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου της αποστολής και της συμμόρφωσης με τους όρους της άδειας*

— Πραγματοποιείται τελική εκτίμηση κινδύνων της ελεγχόμενης δραστηριότητας πριν από την αποστολή ή τη διαβίβαση ειδών διπλής χρήσης;

— Πώς εξασφαλίζει ο ερευνητικός σας οργανισμός ότι πληρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις (συμπεριλαμβανομένης της υποβολής εκθέσεων) της άδειας / των αδειών;

5. **Επανεξετάσεις των επιδόσεων, λογιστικοί έλεγχοι, εσωτερική υποβολή εκθέσεων και διορθωτικά μέτρα**

— Υπόκεινται οι σχετικές καθημερινές διαδικασίες επιχειρησιακής λειτουργίας σε (τυχαία) επανεξέταση των επιδόσεων του ελέγχου του εμπορίου ειδών διπλής χρήσης;

([46]) Άρθρα 4, 5, 9 και 10 του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ.

— Εφαρμόζει ο ερευνητικός σας οργανισμός διαδικασίες εσωτερικού ή εξωτερικού ελέγχου;

— Εφαρμόζει ο ερευνητικός σας οργανισμός διαδικασίες καταγγελίας δυσλειτουργιών ή κλιμάκωσης;

— Ποια διορθωτικά μέτρα εφαρμόζει ο ερευνητικός σας οργανισμός σε περίπτωση μη συμμόρφωσης;

6. **Τήρηση αρχείων και τεκμηρίωση**

— Ποιες είναι οι διαδικασίες του ερευνητικού σας οργανισμού για την αρχειοθέτηση και ανάκτηση των εγγράφων που σχετίζονται με τον έλεγχο του εμπορίου ειδών διπλής χρήσης; Εξέτασε ο ερευνητικός σας οργανισμός τη δυνατότητα συμπερίληψης ιστορικού των προηγούμενων επαφών με την αρμόδια αρχή;

— Είναι οι νομικές απαιτήσεις για την τήρηση αρχείων γνωστές στο προσωπικό που είναι αρμόδιο για τον έλεγχο του εμπορίου ειδών διπλής χρήσης και στους σχετικούς εμπορικούς εταίρους;

— Επιθεωρούνται τα αρχεία σε σχέση με την πληρότητα, την ακρίβεια και την ποιότητά τους;

7. **Φυσική ασφάλεια και ασφάλεια πληροφοριών**

— Εφαρμόζει ο ερευνητικός σας οργανισμός μέτρα κυβερνοασφάλειας για την προστασία του λογισμικού και της τεχνολογίας διπλής χρήσης και διασφαλίζει ότι δεν χάνονται, δεν είναι εύκολο να κλαπούν ούτε να εξαχθούν χωρίς έγκυρη άδεια;

— Μπορεί ο ερευνητικός σας οργανισμός να προσδιορίσει τα κρίσιμα στάδια και τα συναφή τρωτά σημεία της φυσικής ασφάλειας και της ασφάλειας των πληροφοριών όσον αφορά τα είδη διπλής χρήσης;

Προσάρτημα 5

Διάγραμμα ροής των απαιτήσεων άδειας για εξαγωγές και ενδοενωσιακές μεταφορές ειδών διπλής χρήσης ([47])

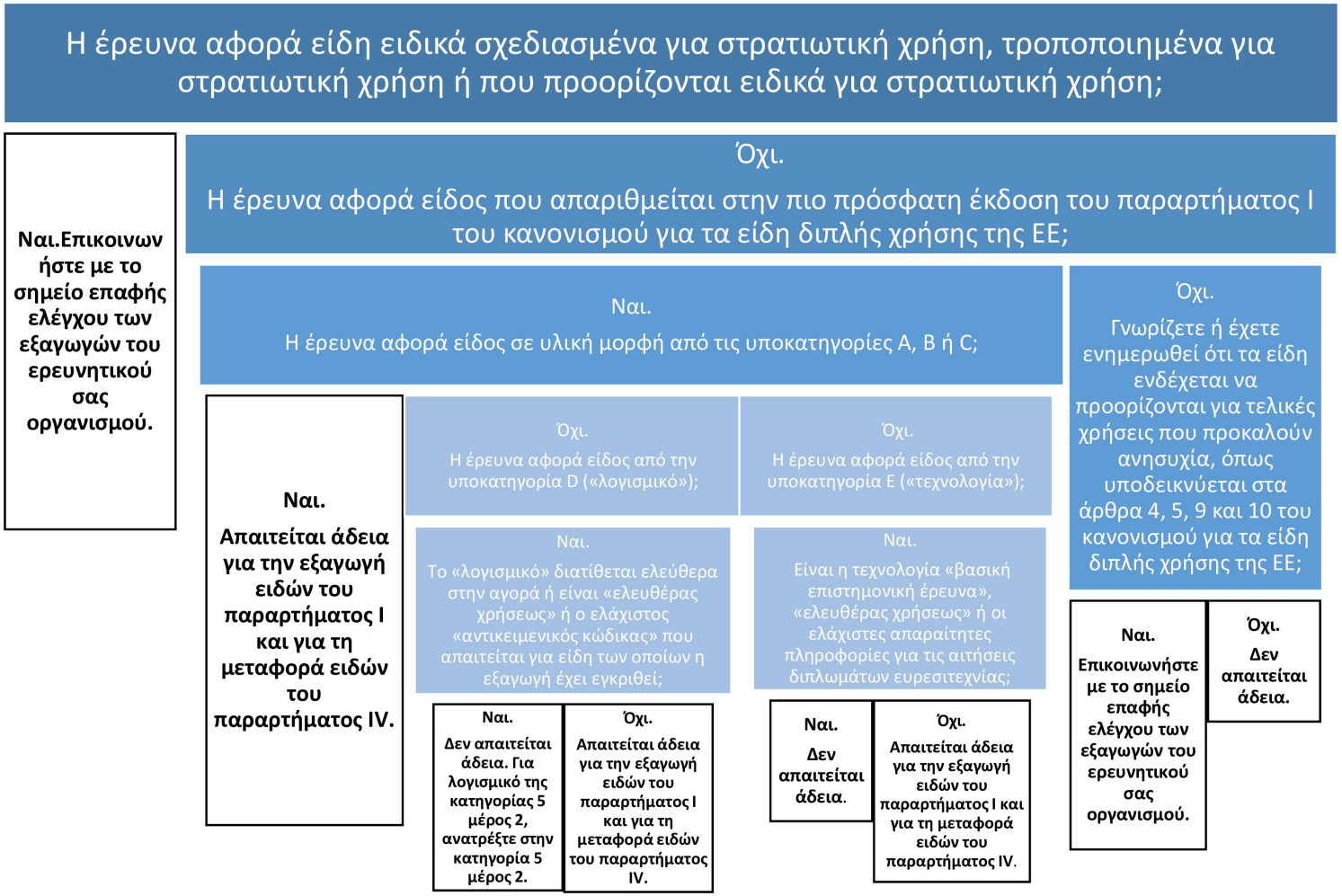

([47]) Σε αυτό το σχήμα δεν περιλαμβάνονται οι απαιτήσεις άδειας για τα είδη που είναι ειδικά σχεδιασμένα ή τροποποιημένα για στρατιωτική χρήση. Συμβουλευτείτε τις σχετικές πληροφορίες που παρέχει ο ερευνητικός οργανισμός ή η αρμόδια αρχή σας. Οι όροι με διπλά εισαγωγικά (δηλαδή «λογισμικό») παραπέμπουν στους ορισμούς που παρέχονται στον κανονισμό για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ.

Προσάρτημα 6

Παραδείγματα πιθανής δομής οργάνωσης συμμόρφωσης σε ερευνητικό οργανισμό

Στα παραδείγματα αυτά παρουσιάζεται ποιοι θα μπορούσαν να αναλάβουν ρόλους και αρμοδιότητες που αφορούν τη συμμόρφωση στο πλαίσιο ενός ερευνητικού οργανισμού. Το πρώτο σχήμα βασίζεται σε μια πιο «παραδοσιακή» δομή ερευνητικών οργανισμών, όπως το πανεπιστήμιο, ενώ το δεύτερο βασίζεται περισσότερο στη δομή ενός κέντρου εφαρμοσμένης έρευνας. Αυτά τα παραδείγματα συλλέχθηκαν κατά την εκπόνηση των κατευθυντήριων γραμμών και έχουν ανωνυμοποιηθεί.

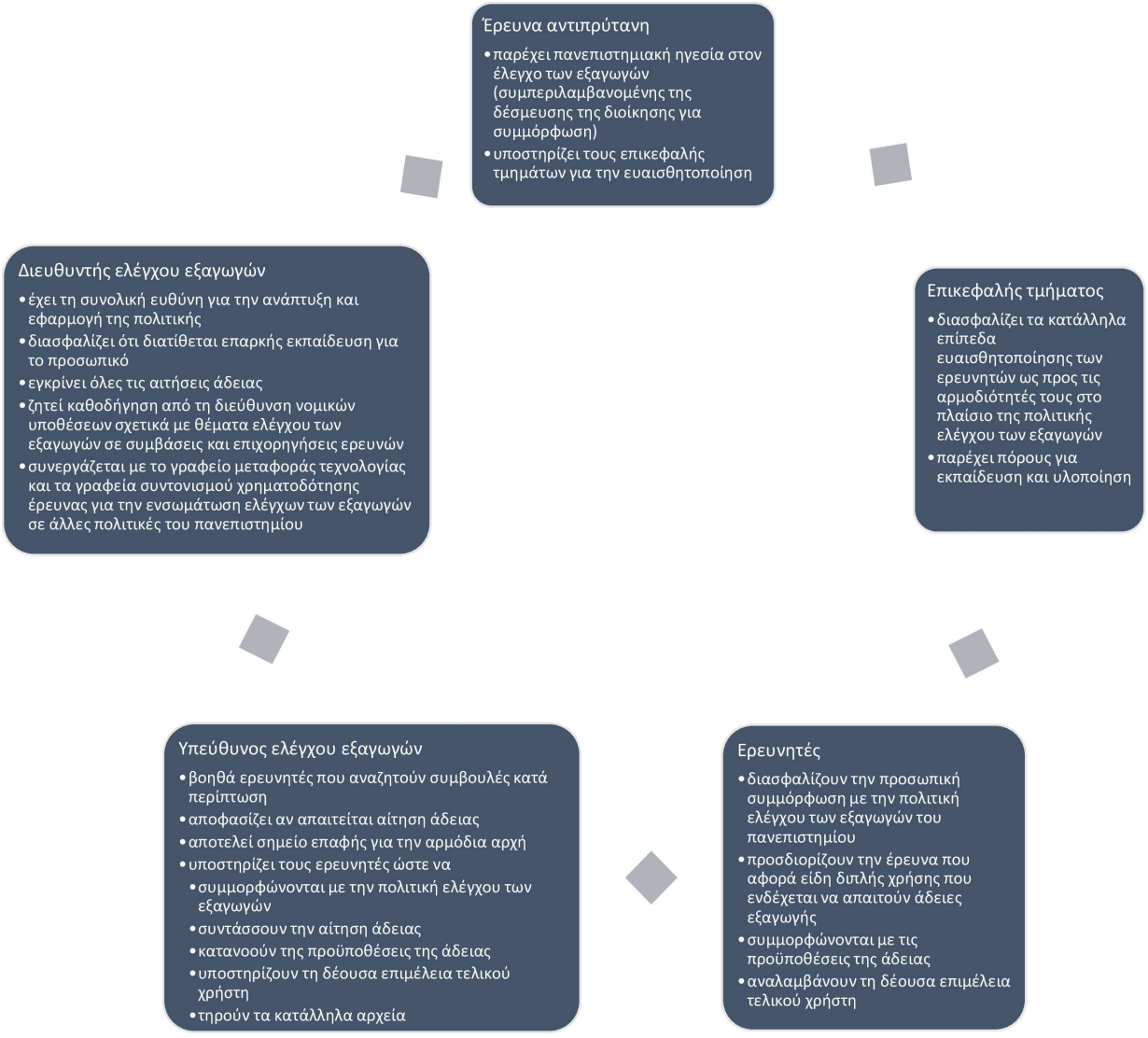

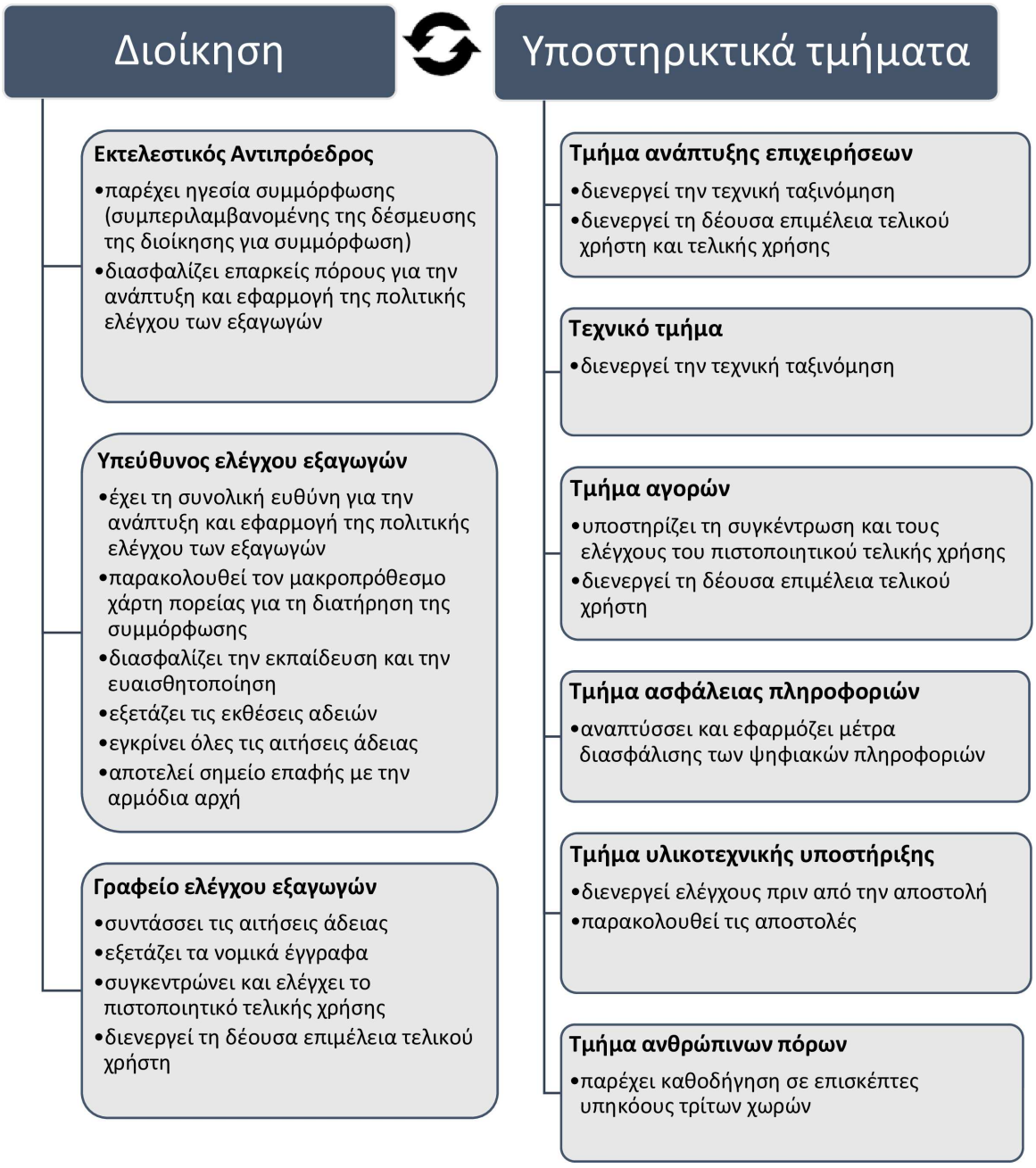
Διοίκηση
Υποστηρικτικά τμήματα
Εκτελεστικός Αντιπρόεδρος
•παρέχει ηγεσία συμμόρφωσης (συμπεριλαμβανομένης της δέσμευσης της διοίκησης για συμμόρφωση)
•διασφαλίζει επαρκείς πόρους για την ανάπτυξη και εφαρμογή της πολιτικής ελέγχου των εξαγωγών
Υπεύθυνος ελέγχου εξαγωγών
•έχει τη συνολική ευθύνη για την ανάπτυξη και εφαρμογή της πολιτικής ελέγχου των εξαγωγών
•παρακολουθεί τον μακροπρόθεσμο χάρτη πορείας για τη διατήρηση της συμμόρφωσης
•διασφαλίζει την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση
•εξετάζει τις εκθέσεις αδειών
•εγκρίνει όλες τις αιτήσεις άδειας
•αποτελεί σημείο επαφής με την αρμόδια αρχή
Γραφείο ελέγχου εξαγωγών
•συντάσσει τις αιτήσεις άδειας
•εξετάζει τα νομικά έγγραφα
•συγκεντρώνει και ελέγχει το πιστοποιητικό τελικής χρήσης
•διενεργεί τη δέουσα επιμέλεια τελικού χρήστη
Τμήμα ανάπτυξης επιχειρήσεων
•διενεργεί την τεχνική ταξινόμηση
•διενεργεί τη δέουσα επιμέλεια τελικού χρήστη και τελικής χρήσης
Τεχνικό τμήμα
•διενεργεί την τεχνική ταξινόμηση
Τμήμα αγορών
•υποστηρίζει τη συγκέντρωση και τους ελέγχους του πιστοποιητικού τελικής χρήσης
•διενεργεί τη δέουσα επιμέλεια τελικού χρήστη
Τμήμα ασφάλειας πληροφοριών
•αναπτύσσει και εφαρμόζει μέτρα διασφάλισης των ψηφιακών πληροφοριών
Τμήμα υλικοτεχνικής υποστήριξης
•διενεργεί ελέγχους πριν από την αποστολή
•παρακολουθεί τις αποστολές
Τμήμα ανθρώπινων πόρων
•παρέχει καθοδήγηση σε επισκέπτες υπηκόους τρίτων χωρών

Προσάρτημα 7

Σύνοψη των απαιτήσεων άδειας για είδη διπλής χρήσης ([48])

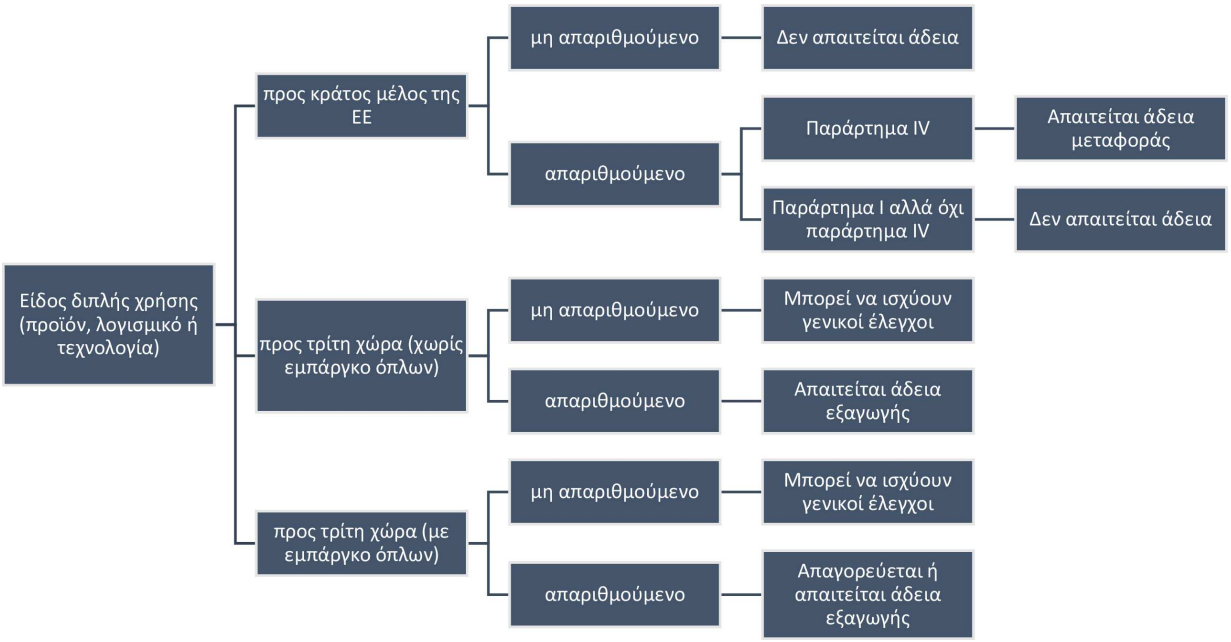

([48]) Το προσάρτημα 7 αποτελεί σύνοψη των απαιτήσεων άδειας για είδη διπλής χρήσης σύμφωνα με τον κανονισμό για τα είδη διπλής χρήσης της ΕΕ. Οι εθνικοί κανονισμοί ενδέχεται να επιβάλλουν πρόσθετες απαιτήσεις αδειοδότησης. Στο παρόν προσάρτημα δεν περιλαμβάνονται οι απαιτήσεις άδειας για τα είδη που είναι ειδικά σχεδιασμένα ή τροποποιημένα για στρατιωτική χρήση. Συμβουλευτείτε τις σχετικές πληροφορίες που παρέχει η αρμόδια αρχή σας.

Προσάρτημα 8

Επίπεδα τεχνολογικής ετοιμότητας

Προσάρτημα 9

Αναφορές και επαφές

Ο κατάλογος των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών της ΕΕ για τον έλεγχο των εξαγωγών διατίθεται στην ακόλουθη ιστοσελίδα:
https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/

Ο κατάλογος των εθνικών μέτρων της ΕΕ διατίθεται στην ακόλουθη ιστοσελίδα:
https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/

Συμβουλευτείτε τυχόν πρόσθετο εθνικό υλικό καθοδήγησης από την αρμόδια αρχή σας, όπου διατίθεται.